

MÜSLÜMAN DÜNYADAN FİKRİ BİRİKİMLER

Aylık ücretsiz bülten. İLKE Vakfı tarafından yayınlanır.

NİSAN
2022

16

Müslüman Ülkelerde İslam İktisadı ve
Finansı Alanında Yapılan Çalışmaların
Karşılaştırmalı Analizi

Güneydoğu Asya'daki STK'ların ve
İslami Hareketlerin Toplumsal ve
Siyasal Alandaki Çalışmaları

Hindistan'da Yükselen İslamofobi

Entelektüel ve Siyasî Bir Figür
Olarak: Raşid Gannuşî

ASEAN'ın Rohingya Krizindeki Rolü

MÜSLÜMAN DÜNYADAN FİKRİ BİRİKİMLER

Müslüman Dünyadan Fikrî Birikimler Bülteni, Müslüman Toplumlarında Düşünce ve Hareketler Projesi kapsamında aylık olarak yayımlanıyor. Bültende 43 ülkeden yaklaşık 200 sivil toplum, araştırma ve düşünce kuruluşunun yazılı ve sözlü faaliyetleri taranıyor. Bunlar arasından nitelikli içeriğe sahip faaliyetler "Temel Hak ve Özgürlükler"; "Strateji ve Enerji Çalışmaları"; "Toplumsal Refah" "Kültürel Faaliyetler"; olmak üzere dört farklı kategoride sunuluyor. Müslüman dünyanın gündemine dair oluşturulan bu envanter ışığında, önemli görülen konular hakkında analiz metinlerine yer veriliyor. Hem güncel gelişmelere hem de literatüre atıfla yazılan analizlerde Müslüman toplumların meseleleri mukayeseli ve bütüncül bir perspektifle inceleniyor.

Proje Yürütücüsü : Lütfi Sunar

Editör : Büşra İnce, Selvanur Demircan

Hazırlayanlar : Beyza Karabulut, Ceyda Bostancı, Fatıma Zehra Mican, Esra İbrahimagaoglu

Tasarım : Seyfullah Bayram

©İLKE İlim Kültür Eğitim Vakfı, İstanbul 2022

İLKE Yayın No : 135

ISBN : 978-625-8350-10-4

E-ISBN : 978-625-8350-09-8

DOI : <http://dx.doi.org/10.26414/mdfbb03>

İLKE Vakfı, toplumsal meselelerle ilgili bilgi, politika ve strateji üreten, karar alıcılara yol gösterecek araştırmalar yapan ve gelecek için gerekli birikimin oluşmasına katkı sağlayan bir sivil toplum kuruluşudur.

Toplumsal Düşünce ve Araştırmalar Merkezi (TODAM); adil, hakkaniyetli ve müreffeh bir toplum hedefini hayata geçirmek üzere düşünce ve strateji üretmektedir.

Adres: Aziz Mahmut Hüdayi Mah. Türbe Kapısı Sk. No: 13 Üsküdar/ İstanbul Telefon: +90 216 532 63 70 E-posta: todam@ilke.org.tr Web: ilke.org.tr

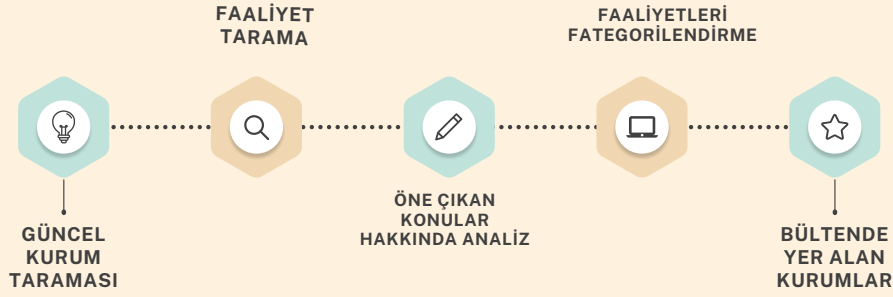
© Tüm hakları saklıdır. İLKE İlim Kültür Eğitim Vakfı'nın yazılı izni olmadan bu eserin hiçbir kısmı elektronik ya da mekanik yollarla çoğaltılamaz. Yazıda belirtilen görüşler yazara aittir ve İLKE İlim Kültür Eğitim Vakfı'nı bağlayıcılığı yoktur.

Müslüman Dünyadan Fikrî Birikimler Bülteninin 16. Sayısı Nasıl Hazırlandı?

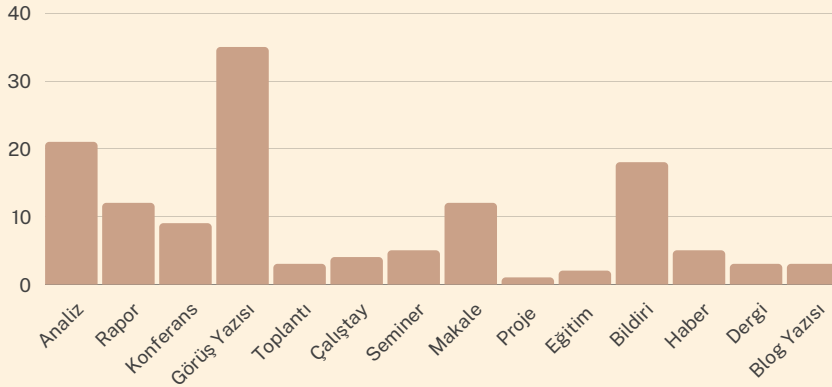

Nisan ayında Müslüman Dünyadan 235 sivil toplum, araştırma ve düşünce kuruluşu tarandı.

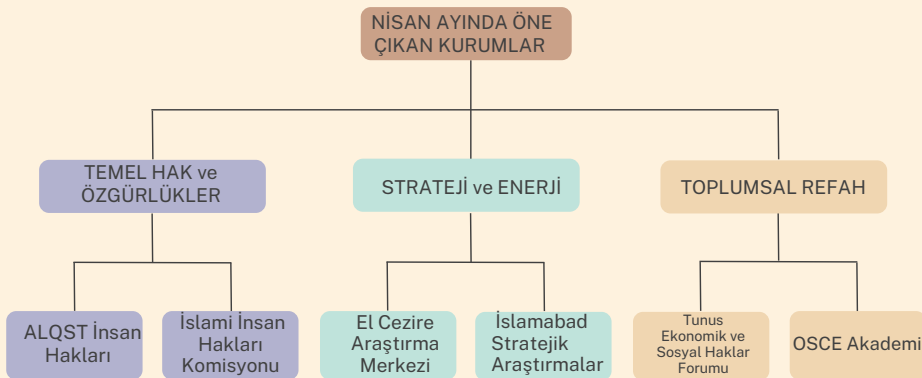
Kuzey Afrika, Orta Doğu, Güney ve Güneydoğu Asya ülkeleri gibi Müslüman nüfusun yoğun olarak yaşadığı bölgelerin yanında Batı Avrupa, ABD, Balkanlar ve Orta Asya ülkeleri de incelendi.

Müslüman Dünyadan Fikri Birikimler Bülteni 16. Sayı Yayın Süreci

NİSAN AYI FAALİYET GÖRÜNÜMÜ

İLKE İlim Kültür Eğitim Vakfı, kurulduğundan bu yana araştırma birimleri ve alt kuruluşlarıyla birlikte Türkiye'nin yüzleşmekte olduğu sorunları tespit ederek çözüm önerileri getirmeye devam ediyor. Bu faaliyetler kapsamında bugüne kadar yayımlamış olduğu raporlar, politika notları, görüş yazıları; gerçekleştirdiği seminerler, söyleşiler ve çevrimiçi panellerin kapsamını büyütme üzere yeni ve iddialı bir adım atıyor. Çalışma alanlarını ve hedef kitesini büyütme üzere atacağı bu adımda "Toplumsal Düşünce ve Araştırma Merkezi" isimli yeni bir araştırma merkezini kurmuş bulunuyor. Toplumsal Düşünce ve Araştırma Merkezi (TODAM), Türkiye'den başlayarak Müslüman toplumların gündemini yoğun biçimde işgal eden kitlesel sorunları nedenleri ile incelemeyi ve aralarındaki ilişkileri analiz etmeyi, bu sorunlara incelediği toplumun birikimi ile İLKE tecrübesini birleştirerek somut çözüm önerileri getirmeyi hedefliyor. Merkezden çevreye yayılan bir yöntem ile gerçekleştireceği araştırma ve yayın çalışmalarında; Türkiye ve Müslüman toplumların en önde gelen işsizlik, gelir eşitsizliği, beyin göçü, sığınmacı, kentleşme, insan hakları ihlalleri, aile içi şiddet, emeklilik sistemi ve konut gibi sorunlarını ele alıp nicel veriler ışığında çözüm önerileri sunmayı hedefliyor. TODAM; bilhassa 2000 yılı sonrası Türkiye'de ve Müslüman toplumlarda hukuk, eğitim, ekonomi ve sosyal hizmet alanlarında yürütülen çalışmaların istatistiki verilerini araştırmacıların istediği biçimde kıyaslayabileceği yahut farklı verileri birleştirebileceği bir veri tabanında istifadeye sunuyor. Hedeflerini gerçekleştirmek üzere temin edeceği nicel verileri, oluşturduğu veri tabanı üzerinden araştırmacıların erişimine açarak yürütülecek bağımsız akademik çalışmalara da alan ve imkân sunan bir merkez işlevi görüyor. Böylelikle uzun yıllardır eksikliği hissedilen bir toplumsal ihtiyaç daha yine İLKE Vakfı tarafından giderilmiş oluyor.

İçindekiler

Müslüman Ülkelerde İslam İktisadı ve Finansı Alanında Yapılan Çalışmaların Karşılaştırmalı Analizi	8
<i>Rabiul Islam</i>	
ASEAN'ın Rohingya Krizindeki Rolü	15
<i>Esra İbrahimağaoğlu</i>	
Güneydoğu Asya'daki STK'ların ve İslami Hareketlerin Toplumsal ve Siyasal Alandaki Çalışmaları	22
<i>Ceyda Bostancı</i>	
Hindistan'da Yükselen İslamofobi	31
<i>Fatıma Zehra Mican</i>	
Entelektüel ve Siyasî Bir Figür Olarak: Raşid Gannuşî	41
<i>Selvanur Demircan</i>	
Nisan Ayı Faaliyet Görünümü	48
Bültende Yer Alan Kurumlar	61

Takdim

Müslüman Dünyadan Fikrî Birikimler Bülteni, TODAM bünyesindeki Müslüman Toplumlarda Düşünce ve Hareketler Projesi kapsamında 2021 yılından bu yana aylık olarak yayımlanmaktadır. Bülten Orta Doğu ve Kuzey Afrika, Güney-Güneydoğu Asya, Orta Asya, Batı Avrupa ve Balkan bölgelerinde yer alan 43 ülkeden yaklaşık 250 sivil toplum, araştırma ve düşünce kuruluşunun yazılı ve sözlü faaliyetleri taranarak hazırlanmaktadır. Her ay yayımlanan bültenle birlikte Müslüman toplumlarda hangi meselelerin ön plana çıktığını, gündemlerinde neler olduğunu takip ederek Müslüman toplumların güncel meseleleri çok yönlü bir şekilde okuyucuya sunulmaktadır. Orta Doğu'dan Afrika'ya, Asya'dan Avrupa'ya pek çok ülkeden güncel çalışmaların takibi Müslüman toplumların gündemini bölgesel ve tematik olarak mukayeseli bir biçimde izleme imkânı sağlamaktadır. Bütün bu çalışmalar neticesinde Müslüman toplumların fikrî birikimi kayıt altına almakta ve geniş bir veri tabanı oluşturulmaktadır.

Müslüman Dünyadan Fikri Birikimler Bülteni'nin 16. Sayısında "Müslüman Ülkelerin Kurucusu Olduğu Uluslararası Organizasyonlar" başlıklı bir infografik yer almaktadır. Bu infografikle çeşitli ülkelerde etkinlik gösteren ulusal ve uluslararası bağlamda söz sahibi olup nitelikli çalışmalara imza atan organizasyonlara dair bilgiler bulunmaktadır. Bu tip sivil toplum kuruluşları ve hareketler bölgenin toplumsal ve siyasal bağlamdaki gelişmelerine ön ayak olmaktadır. Bu bağlamda "Güneydoğu Asya'daki STK'ların ve İslami Hareketlerin Toplumsal ve Siyasal Alandaki Çalışmaları" başlıklı analiz Endonezya ve Malezya'nın hem tarihsel bağlamlarından hareketle hem de ürettikleri çalışmalarından yola çıkılarak Malezya ve Endonezya toplumunun pratiklerini açıklamaktadır. Güneydoğu Asya bölgesinde yaşayan toplumların hem siyasal hem de sosyal açıdan geçirdiği dönüşümler tartışılmaktadır. Ekonomik dönüşümlerin ve değişimlerin de her geçen gün arttığı Müslüman dünyada İslam İktisadi alanında birçok gelişme yaşanmaktadır. "Müslüman Ülkelerde İslam İktisadi ve Finansı Alanında Yapılan Çalışmaların Karşılaştırmalı Analizi" başlıklı analiz konvansiyonel finansın küresel finansal krizlere çözüm üretmekte zaman zaman yetersiz kalmasıyla bir alternatif olarak ortaya çıkan İslami Finansın hangi bölgelerde ortaya çıktığı, bu alanda hangi konuların çalışıldığı ve hangi uygulamaların ön planda olduğu gibi meseleleri tartışmaktadır.

Bir süredir yalnızca Müslüman dünyanın değil aynı zamanda tüm dünyanın gündeminde olan Myanmar krizi zaman içinde uluslararası bir krize dönüşmektedir. "ASEAN ve Rohingya Krizi" başlıklı analizde Ağustos 2017 yılında Rohingyalara yönelik gerçekleştirilen tecavüz, cinayet ve kundaklama da dahil olmak üzere tekrarlanan şiddet olaylarına dikkat çekilmektedir. ASEAN'ın Rohingya krizindeki rolüne ve "iç işlerine müdahale etmeme ilkesi"nin krizin çözülmesinde nasıl bir zorluk oluşturduğu analiz edilmektedir. Milliyetçilik, ırkçılık gibi kavramlar sebep olduğu bu krizler hem ulusal hem de uluslararası arenada tartışılmaktadır. Bu ayrımcılık hareketlerinin örneklerinden olan İslamofobi ise Hindistan'da son zamanların dikkat çeken konularından biridir. "Hindistan'da Yükselen İslamofobi" başlıklı analizde son hükümetin etkisiyle ülke çapında yükselişe geçen İslamofobinin etkilerinden ve nasıl devlet gücüyle yayıldığından bahsedilmektedir. Müslüman halka karşı yapılan haksızlıklar ve İslamofobinin küresel dünyadaki etkisi tartışılmaktadır. Müslüman Dünyadan Fikrî Birlikler Bülteni'nde son olarak hem Tunus toplumunun hem de Müslüman dünyanın önde gelen entelektüel ve siyasi simalarından olan Raşid Gannuşi'ye dair bir metin yer almaktadır. Bültenin sonunda Nisan ayı boyunca Müslüman dünyada ortaya konmuş faaliyetlerin ve bültende yer alan kurumların envanteri bulunmaktadır. Yenilenen içeriğiyle bültenin okuyucuları ve ilgililerine yararlı olmasını temenni ediyoruz.

Prof. Dr. Lütfi Sunar

İLKE Vakfı Yönetim Kurulu Başkanı

MÜSLÜMAN ÜLKELERİN KURUCUSU OLDUĞU

İSLAM İŞ BİRLİĞİ TEŞKİLATI

25 Eylül 1969'da kurulan organizasyon Müslüman toplumlar arasında dayanışmayı güçlendirmek ve iş birliğini sağlamak amacıyla kurulmuştur.

ORGANISATION OF
ISLAMIC COOPERATION

KÖRFEZ ARAP ÜLKELERİ İŞ BİRLİĞİ KONSEYİ (KİK)

Basra Körfezine kıyısı bulunan ve ortak tarihi, coğrafi, kültürel, dini ve sosyal özelliklere sahip olan ülkeleri bir araya getiren bölgesel bir örgüttür. 6 üye ve 1 stratejik diyalog ortağı bulunmaktadır.

ARAP DEVLETLERİ LİĞİ (AL)

Mısır, Irak, Ürdün, Lübnan, Suudi Arabistan ve Suriye devletleri tarafından 22 Mart 1945'te Kahire'de kuruldu. Merkezi Kahire'de olan Arap Birliği'nin bugün 22 üyesi ve 4 gözlemci üyesi mevcuttur.

ULUSLARARASI KURULUŞLAR

D-8 EKONOMİK İŞ BİRLİĞİ TEŞKİLATI

15 Haziran 1997'de resmi olarak kurulan organizasyon Türkiye, Nijerya, İnan, Pakistan, Bangladeş, Malezya, Endonezya ve Mısır'ın iş birliğiyle kurulmuştur. Organizasyon kalkınma yolundaki Őlkelerin geliŐimini amaçlamaktadır.

EKONOMİK İŞ BİRLİĞİ TEŞKİLATI (EİT)

Türkiye, İnan ve Pakistan'ın kurucu Őlke olarak yer aldığı 10 ũyeye sahiptir. ũye Őlkeler arasındaki ticari engelleri kaldırmak, ticari, kũltũrel ve tarihi bağları gũçlendirmek amaçlanmıŐtır.

Economic Cooperation
Organization

Müslüman Ülkelerde İslam İktisadı ve Finansı Alanında Yapılan Çalışmaların Karşılaştırmalı Analizi

Rabiul İslam

İslam iktisadı ve finansı alanı hâlâ karşımıza yeni bir disiplin olarak çıkmaktadır. Konvansiyonel finansın küresel finansal krizlere çözüm üretmekte zaman zaman yetersiz kalması, İslam iktisadı ve finansını sağlam bir alternatif olarak öne çıkarmaktadır. İslami finans, küresel finansal krizlerin ardından dünya genelinde araştırmacıların da dikkatini çekmektedir. 2019'da ise Scopus indeksli prestijli dergilerde yayımlanan araştırmalar %18'lik bir büyüme kaydetmiştir ve bu trend artarak devam etmektedir (Alshater, Hassan, Khan ve Saba, 2021). Son iki yılda Covid-19 sebebiyle ortaya çıkan finansal krizlerden sonra da İslami finans alternatif olarak tartışılmış, çok sayıda araştırma yayımlanmış ve çeşitli uygulamalar hayata geçirilmiştir.

Malezya İslam finans merkezi olarak ilk sırada yer almaktadır. Akademik çalışmalarda Malezya'yı ABD ve İngiltere gibi ülkeler takip etmektedir. Türkiye, Tunus ve Endonezya gibi Müslüman ülkeler de ilk on ülke arasında yer almaktadır (Alshater, Hassan, Khan ve Saba, 2021; Yenice, Özdemir ve Koç, 2022). Bu çalışmada, bu ülkelerde İslam iktisadı ve finansı alanında hangi konuların daha çok çalışıldığı, hangi uygulamaların daha ön plana çıktığını karşılaştırmalı olarak analiz edilecektir.

Metodoloji

Bu bağlamda, Google Scholar veri tabanına 2021-2022 aralığında "İslam iktisadı" ve "İslami finans" kavramları taranmış, yaklaşık 200 çalışmanın başlıkları ve anahtar kelimelerine göre çalışma konular belirlenmiş ve tasnif edilmiştir. Tasnif edilen konu başlıkları ayrıca Güney Asya ülkeleri (Pakistan, Bangladeş), Güneydoğu Asya ülkeleri (Malezya, Endonezya), Körfez ülkeleri (Suudi Arabistan, İran, Katar), Afrika ülkeleri (Mısır, Nijerya, Tunus), Türkiye gibi Müslüman ülkelere göre tasnif edilmiştir. Müslüman olmayan ülkelerin durumunu anlayabilmek adına Japonya, ABD ve İngiltere gibi ülkeler de dikkate alınmıştır. Buna ek olarak, bahsi geçen ülkelerde İslam İktisadı ve finansı alanında son zamanlarda gerçekleştirilen sempozyum, panel ve atölye gibi etkinlikler de incelenerek tasnif edilmiş ve karşılaştırmalı olarak analiz edilmiştir.

Genel Durum

Akademik çalışmaların yüksek olması sektörel faaliyetleri de artırmaktadır. Örneğin, İslam iktisadı ile ilgili bazı bibliyometrik çalışmalara göre küresel boyutta İslami finans merkezi olmaya devam eden (Als-

hater, Hassan, Khan ve Saba, 2021; Yenice, Özdemir ve Koç, 2022) Malezya, aynı zamanda sektörel uygulamalarda da İslami finans merkezi olarak dünyada ilk sıraya yer almaktadır. Malezya'daki sukuk piyasası 2021'in ilk çeyreğinde %42,4 pazar payıyla küresel ihracatta lider olmuştur (Ming, 2022, s. 101). Müslüman ülkelerden sadece Malezya değil, Türkiye, Endonezya ve Tunus gibi ülkeler de yükselen yıldızlar arasında değerlendirilmekte ve ilk 10 ülke arasında yer almaktadır (Yenice, Özdemir ve Koç, 2022).

Malezya, Pakistan, Endonezya, Suudi Arabistan ve Türkiye, İslam iktisadı ve finansı alanında araştırma ve yayın yapan Müslüman ülkelerin başında gelmektedir (Akten Çürük ve Kaynar, 2021, s. 14). Bu ülkelerde çalışmalar ve uygulamalar her geçen gün çeşitlense ve artsa dahi belli bazı konularda çalışmaların yoğun yapıldığı gözlemlenmektedir. Bazı çalışmaların bulguları, Müslüman ülkelerde akademik çalışmaların İslam iktisadından ziyade İslami bankacılık ve finansı ile ilgili olduğunu tespit etmektedir (Akten Çürük ve Kaynar, 2021, s. 14). Bu durum, alanın teorik temelden çok uygulama boyutunun çalışıldığını göstermektedir. Ülkelerin çalışma konularına bakılırsa bankacılık ile ilgili pratik konular, ürün geliştirme ile ilgili çalışmaların ön planda olduğu gözlemlenmektedir. İslam hukuku ile ilgili çalışılan pratik çözümler ile genel anlamda İslam iktisadı ve finansını ele alan konular öne çıkmaktadır. Buna ek olarak, helal turizm, zekât, mikrofinans, tekâfül, mudarebe ve müşareke gibi spesifik konuların daha çok çalışıldığı görülmektedir.

Bazı çalışmaların bulguları, Müslüman ülkelerde akademik çalışmaların İslam iktisadından ziyade İslami bankacılık ve finansı ile ilgili olduğunu tespit etmektedir. Bu durum, alanın teorik temelden çok uygulama boyutunun çalışıldığını göstermektedir.

Teorik ve daha makro perspektiften alanı inceleyen çalışmalar ve uygulamalar diğerlerine kıyasen çok daha azdır. İslam iktisadı ve finansı alanında taradığımız çalışmaların kavramlarına göre yaptığımız tasnif de bu durumu teyit etmektedir.

Yaptığımız konu ve anahtar kelimeler bazlı tasnife göre, şariat, fıkıh veya İslam hukuku ile ilgili yapılan araştırma, yayın ve diğer faaliyetler ilk sırada yer almaktadır. İslam iktisadı ve finansı ile ilgili yapılan genel ve tanıtıcı çalışmalar ise ikinci sırada yerini almaktadır. Helal turizm, İslami mikrofinans, zekât ve vakıf ile ilgili çalışmalar da hayli fazladır. Etik, sosyoekonomi, döngüsel ekonomi, karz-ı hasen, fintek ve para ile ilgili çalışma ve uygulamalar diğerlerine nazaran daha düşüktür.

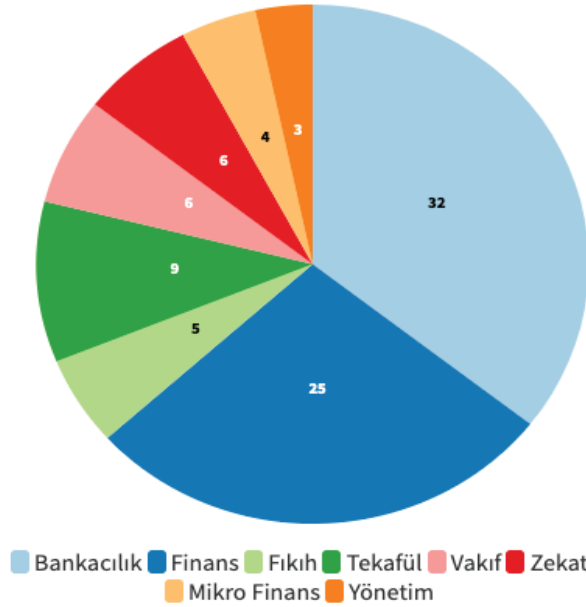
Yaptığımız tarama 2021-2022 yılları kapsadığından çok sayıda Covid-19 ya da pandemi ile ilgili araştırma yayın ve faaliyetler mevcuttur. Covid-19 dolayısıyla son yıllardaki çalışmaların önemli bir kısmı da genellikle pandemi ile ilgili olmuştur. Ama bu

çalışmalar yine zekât, vakıf vb. konularla ilişkili olup daha önceki çalışmalardan öteye geçmemektedir. Bu çalışmaların çoğu İslam iktisadını bu tarz pandemi ve bunun sebep olduğu krizlerden çıkış sebebi ya da yolu olarak değerlendirmiş ya da bu alanı konvansiyonel sisteme alternatif olarak sunma çabasında olmuştur. Covid-19 ve İslam iktisadı ile ilgili toplam 11 çalışmanın hemen hemen hepsi konuyu aynı açıdan ele almıştır.

Karşılaştırmalı Analiz

Güneydoğu Asya ülkelerinden Malezya ve Endonezya alanın en önde gelen Müslüman ülkeleridir. Bu iki ülke aynı zamanda İslam iktisadı ve finansı ile ilgili yapılan akademik çalışmalar, sektörel faaliyetler ve

uygulamalar konusunda da dünyada genelinde ilk sıralarda yer almaktadır. Genel trende uyumlu olarak bu iki ülkede yapılan çalışmaların konuları birbirlerine çok benzerdir. Endonezya'daki İslam iktisadı ve finansı çalışmaları bibliyometrik olarak inceleyen bir çalışmada Endonezya ile Malezya arasındaki benzerlik oranının gücü 93 iken, Endonezya ile Avustralya, İngiltere ile Suudi Arabistan arasındaki benzerlik bağlantılarının gücü sırasıyla 9, 7 ve 13'tür (Handoko, 2020). Her iki ülkede de İslami bankacılık, fıkıh, zekât, vakıf, tekâfül ve mikro finans gibi konular yoğun bir şekilde çalışılmaktadır. 2005 ile 2019 yılları arasında Malezya İslam Üniversitesi'nde hazırlanan tezleri inceleyen bir çalışmada, tezlerin konuları ile ilgili şunlar tespit edilmiştir:

Şekil 1: Malezya Uluslararası İslam Üniversitesinde 2005-2019 arasında hazırlanan tez başlıklarına göre konuların yüzdeleri oranları

Kaynak: Yurtseven, M. (2019). İslam ekonomisi alanında yapılan tezlerin bibliyometrik açıdan incelenmesi: Malezya Uluslararası İslam Üniversitesi örneği. *Süleyman Demirel Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 43.

Lisansüstü tezlerin ağırlıklı inceleme alanları, bankacılık, finans-sermaye piyasası, fıkıh-hukuk, tekâfül-re-tekâfül, vakıf, zekât, mikro finans gibi konular olmuştur. Bankacılık finans ve sermaye piyasası konularının tüm tezlere oranı 174 tez ile %57 oranında olduğu anlaşılmıştır. Hukuk ve şer'i düzenlemeler konusunda yapılan çalışmalar ile tekâfül, vakıf-zekât ve mikro finans alanında yapılan çalışmalar tezlerin diğer kalan %42'lik kısmını oluşturmaktadır. (Yurtseven, 2019, s. 120).

Endonezya'daki çalışmalar da bu konular ile çok benzerlik göstermektedir. İki ülkeden ortak yazarlı çalışmalar da oldukça fazladır.

Bu iki ülkedeki çalışma konuları her ne kadar birbirlerine benzer olsa dahi helal turizm ve İslami fintek, İslam iktisadı ve kalkınma, eğitim ve müfredat geliştirme gibi konular Endonezya'da yoğunlaşırken teorik ve kavramsal çalışmalar ise Malezya'da kendini göstermektedir. Endonezya'da helal turizm ve helal endüstri ile ilgili çalışmalar sadece Malezya'ya nispeten değil, neredeyse diğer bütün Müslüman ülkelere kıyasen ön plana çıkmaktadır. Bu durum Endonezya'da helal turizm uygulamalarının da nispeten daha çok olduğu anlamına gelmektedir.

Türkiye'de İslam hukuku konularına ek olarak alanı tanıtan genel çalışmalar, İslam iktisadı ile ilgili literatür çalışmaları, müfredat geliştirme ve istihdam oluşturma ile ilgili çalışma, uygulama ve faaliyetler daha çok ön plana çıkarken Endonezya'da bu durum eğitim alanında sadece İslam iktisadı ve finansı okuryazarlığı ile ilgili çalış-

Alanı tanıtan genel çalışmaların fazla olması, bankacılık ve Fıkıh ağırlıklı pratik konuların genel anlamda her ülkede ilk sıralarda yer alması bir anlamda iyi olsa da belli bir zamandan sonra çalışmaların niteliğini düşürme tehlikesi barındırmaktadır.

malarda görülmektedir. Akademi-sektör iş birliği vb. çalışmalar diğer ülkelere nazaran Türkiye'de daha fazla görülmektedir. Buna örnek olarak İslam İktisadı Araştırmaları Merkezi'nin (İKAM) yayımladığı politika notu ve gerçekleştirdiği akademi-sektör iş birliği çalışmayı gösterilebilir.

Güney Asya ülkelerinden Bangladeş'te İslam hukuku ve alanını tanıtan genel çalışmalar sayıca fazlayken, Pakistan'da para, İslami sosyal finans, etik ve teorik ve kavramsal çalışmalar ön plana çıkmaktadır. İslam iktisadı ve etik ile ilgili çalışmalara Pakistan'ın bahsi geçen diğer Müslüman ülkelere daha fazla ehemmiyet verdiği görülmektedir. İslami sosyal finans alanında ise Endonezya'dan sonra ikinci sırada gelmektedir. Bangladeş sektörel uygulamalar konusunda her geçen gün büyüyen bir ülke olmasına rağmen akademik çalışmalarda o kadar büyüme kaydedememektedir.

Körfez ülkelerinden İran ve Katar'daki çalışmalar diğer ülkelere göre daha az görünmektedir. Suudi Arabistan, İran ve Katar

arasında, İran'ın teorik, sosyoekonomik ve karz-ı hasen gibi konularda ön planda olduğu, Suudi Arabistan'ın ise mikro finans, Covid-19 ve İslam iktisadı okuryazarlığı ile ilgili konularda öne çıktığı anlaşılmaktadır. Nijerya, Mısır ve Tunus gibi Afrika ülkelerinde ise bahsi geçen diğer Müslüman ülkelere kıyasen çalışma ve uygulamalar daha azdır.

Değerlendirme ve Sonuç

Sonuç olarak bahsi geçen ülkelerin genelinde İslam iktisadı ve finansı alanında yapılan çalışma ve uygulamalar daha çok mikro perspektifinden ele alınmaktadır. Alanı tanıtan genel çalışmaların fazla olması, bankacılık ve fıkıh ağırlıklı pratik konuların genel anlamda her ülkede ilk sıralarda yer alması bir anlamda iyi olsa da belli bir zamandan sonra çalışmaların niteliğini düşürme tehlikesi barındırmaktadır. İslam iktisadı ve finansı alanı her ne kadar hala yeni sayılsa da tanıtıcı çalışmalarından ziyade makro düzeyde teorik ve kavramsal çalışmaların artırılması gerekmektedir.

Çalışma konularına bakılırsa çoğu hâlâ mikro düzeyde ve belli konular/kavramlar çerçevesinde gerçekleştirilmektedir. Teorik ve makro perspektiften ele alan çalışmalar nispeten çok daha az ve yetersizdir. Kapitalizm gibi diğer finansal sistemlere karşılaştırmalı araştırmaların fazla olması alanın gelişmesi için iyi olacaktır. Sadece konvansiyonel ve İslami bankaların karşılaştırılması gibi uygulama alındaki çalışmalar değil, sisteme daha çok odaklanan çalışmaların da olması gerekmektedir. Ayrıca çalışma ve uygulama alanlarının daha fazla çeşitlendirilmesi gerekmektedir. İslam iktisadı

ve çevre, döngüsel ekonomi, sürdürülebilir ekonomi, İslam iktisadı.

Kaynakça

Akten Çürük, S. ve Kaynar, Z. (2021). Bibliometric analysis of Islamic finance literature. *International Journal of Business & Economic Studies*, 3(1), 27-42.

Alshater, M.M., Hassan, M.K., Khan, A. ve Saba, I. (2021), "Influential and intellectual structure of Islamic finance: a bibliometric review", *International Journal of Islamic and Middle Eastern Finance and Management*, 14(2), 339-365.

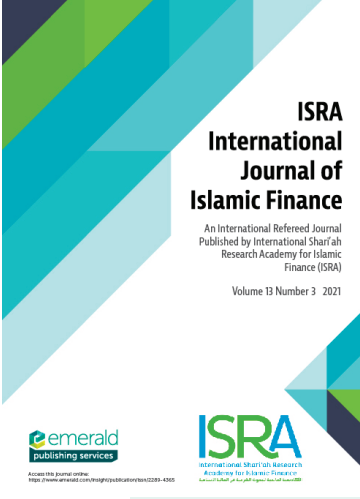
Handoko, L. H. (2020). Bibliometric analysis and visualization of Islamic economics and finance articles indexed in Scopus by Indonesian authors. *Science Editing*, 7(2), 169-176.

Ming, S. S. (2022). Annual Guide 2022 (Country report: Malaysia). Londra: Islamic Finance News. Erişim tarihi: 15.05.2022, <https://www.islamicfinancenews.com/supplements/ifn-annual-guide-2022> adresinden erişilmiştir.

Yenice, A. C., Özdemir, M., ve Koç, A. (2022). Looking at the 'big picture' in Islamic economics and finance literature: A bibliometric analysis of WoS indexed documents. *Turkish Journal of Islamic Economics*, 9(1), 59-93.

Yurtseven, M. (2019). İslam ekonomisi alanında yapılan tezlerin bibliyometrik açıdan incelenmesi: Malezya Uluslararası İslam Üniversitesi örneği. *Süleyman Demirel Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 43, 111-138.

Öne Çıkan Faaliyetler

Bangladeş'teki İslami Bankalara Şeriat Sekreterliği için Kurumsal Bir Çerçeve Önerisi

Proposing an organization framework for the Shari'ah Secretariat of Islamic banks in Bangladesh

T:04.01.2022

D:İngilizce

Ü:Bangladeş

T:Makale

Uluslararası İslami Finans Dergisi tarafından yayımlanan bu makaleyi Md. Kausar Alam, Abu Umar Faruq Ahmad, Aishath Muneza, Mosab I. Tabash ve Md Adnan Rahman kaleme aldı. Yazarlar bu makalenin amacını Bangladeş'teki İslami Bankalar için Şeriat Sekreterliği'nin organizasyon çerçevesini geliştirmek olarak belirtti.

<https://www.emerald.com/insight/content/doi/10.1108/IJIF-03-2021-0046/full/html>

Zekât Finansal Raporu Yaymlandı

Financial Reporting for Zakah

T:22.04.2021

D:İngilizce

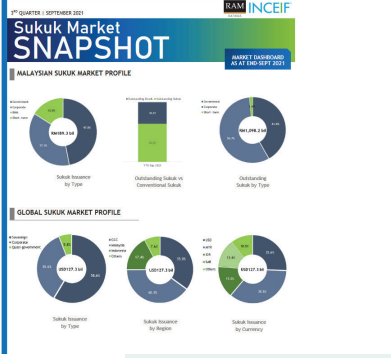
Ü:Bahreyn

T:Rapor

İslami Finansal Kurumlar Muhasebe ve Denetim Teşkilatı tarafından yayımlanan raporun amacı, İslami bir finans kuruluşunun farklı paydaşlarına atfedilebilen zekâtlı ilgili finansal raporlama ilkelerini belirlemek ve "Zekât vermekle yükümlü kuruluşlar" ve "Zekât vermekle yükümlü olmayan kuruluşlar" olmak üzere iki ana kurum kategorisi hakkında rehberlik sağlamaktır.

<http://aaoifi.com/financial-reporting-for-zakah/?lang=en>

Sukuk Piyasa Raporuna İlişkin Çevrim İçi Seminer Gerçekleştirildi

Sukuk Market SNAPSHOT

T:21.12.2021

D: İngilizce

Ü: Malezya

T: Çevrim İçi Seminer

Uluslararası Eğitim İslami Finans Merkezi (INCEIF), RAM Ratings ile ortak bir yayın gerçekleştirdi. Üç aylık piyasa raporunu içeren yayın, ilgili İslami finans uzmanlıklarından yararlanan iki kuruluş tarafından yapılan bir başka iş birliğine işaret etti.

<https://www.inceif.org/news-portal/2021/12/21/a-joint-publication-on-sukuk-market-snapshot-by-inceif-and-ram-ratings/>

Sağlam Standartların ve Düzenleyici Çerçevelerin Geliştirilmesi Yoluyla COVID Sonrası Dünya için İslami Finansın Temellerinin Sağlamlaştırılması

Solidifying the Foundations of Islamic Finance for Post-COVID World through Development of Robust Standards and Regulatory Frameworks

T:01-02.12.2021

D: İngilizce

Ü: Bahreyn

T: Konferans

Konferans, kapsamlı bir Şeriat Yönetişim Çerçevesi (SGF) ihtiyacı – temel sorunlar ve çözümler; Maqasid Al Shari'ah ve etiğin yönetim süreci üzerindeki etkisi, İslami finans pencereleri, yönetim ve finansal raporlamadaki zorluklar, Covid-19 pandemisinin etkilerinden kurtulma stratejileri, IBOR geçişi ve UFK'lar için alternatif kıyaslama, tekâfül ve endüstri gelişmelerinin muhasebeleştirilmesi, zekât, önemi ve sektördeki gelişmeler gibi konular çerçevesinde gerçekleşti.

<https://isdbinstitute.org/islamic-finance-standards-for-a-post-covid-world/>

İslami Finans Pencereleri Finansal Raporlama

Financial Reporting for Islamic Finance Windows

T:02.01.2022

D: İngilizce

Ü: Bahreyn

T: Rapor

Bu revize edilmiş standardın amacı, İslami finans pencereleri için ve İslami finans penceresi aracılığıyla İslami finans hizmetleri sunan tüm geleneksel finans kuruluşlarına uygulanabilir finansal raporlama gereklilikleri oluşturmaktır.

<https://aaoifi.com/announcement/aaoifi-issues-financial-accounting-standard-fas-40-financial-reporting-for-islamic-finance-windows/?lang=en>

ASEAN'ın Rohingya Krizindeki Rolü

Esra İbrahimağaoğlu

Soğuk savaşın sona ermesiyle birlikte dünyada meydana gelen etnik çatışmalar daha görünür hâle gelmiştir. Çatışmaların birçok çıkış noktası olmakla beraber en dikkat çekenini ise farklı etnisitelere ve dinlere sahip topluluklar arasında gerçekleşen çatışmalardır. Özellikle ulus-devlet oluşumuyla birlikte devletlerde tek bir ulus veya tek bir ırk anlayışı ağır basmış ve böylece azınlıkta bulunan gruplara yönelik kimi zaman ayrımcılıklar kimi zaman ise şiddet olayları meydana gelmiştir. 135 etnik gruba sahip olan ve neredeyse bir milyon nüfuslu Rohingyalı bu etnik gruplar arasında saymayan Myanmar ise birçok etnik çatışmalara sahiptir. 2017 yılının Ağustos Rohingyalıya yönelik gerçekleştirilen tecavüz, cinayet ve kundaklama da dahil olmak üzere tekrarlanan şiddet olayları bütün dünyanın dikkatini tekrardan bölgeye çekmiştir. Birleşmiş Milletler başta olmak üzere uluslararası ve bölgesel örgütler yaşanan olaylara yönelik Myanmar hükûmetine şiddeti durdurması için baskı yapmıştır. Zaman içerisinde uluslararası bir krize dönüşen Rohingya krizi aynı zamanda bölgesel bir örgüt olan ASEAN tarafından da diplomatik yolla çözülmeye çalışılmıştır. ASEAN'ın ise bu krizi çözmede başarısız olmasının temel sebebi kendi kurum-

sal yapısından kaynaklanmaktadır. ASEAN normları adı altında "iç işlerine müdahale etmeme" ilkesi (non-interference) krizin çözülmemesinde en büyük engeli oluşturmuştur. Bu metninde ASEAN'ın Rohingya krizindeki rolüne ve "iç işlerine müdahale etmeme ilkesi"nin krizin çözülmesinde nasıl bir zorluk oluşturduğu analiz edilecektir.

ASEAN ve Müdahale Etmeme İlkesi

Güneydoğu Asya Ülkeleri Birliği (ASEAN), 8 Ağustos 1967'de Endonezya, Malezya, Singapur, Tayland ve Filipinler tarafından çok taraflı iş birliği yoluyla Güneydoğu Asya bölgesinde ekonomik büyümeyi, sosyal ilerlemeyi ve kültürel kalkınmayı teşvik etmek amacıyla kurulan bölgesel bir gruptur (Nations, 1978). Brunei Sultanlığı 8 Ocak 1984'te, Vietnam 28 Temmuz 1995'te, Laos ve Myanmar 23 Temmuz 1997'de ve Kamboçya 30 Nisan 1999'da katıldı. Myanmar'ın birliğe katılımı konusunda bazı şüpheler olsa da birçok ASEAN ülkesi, dışlanırsa Myanmar'ın Çin'in yörüngesine düşebileceğinden korkmuştur.. Diğer yandan ASEAN'daki bazı gruplar da Burma'nın zengin kaynaklarından yararlanılması gerektiğini savunmuştur. Böylece hem ASEAN'ın

Şekil 2. ASEAN Üyesi Ülkeler

Kaynak: Anadolu Ajansı, 2016

hem de Myanmar'ın faydalandığı karşılıklı faydalı bir ilişki oluşmuştur. Myanmar'daki askeri rejimin uzun yıllar ülkeyi yönetmesi ve birçok insan hakları ihlalleri ile çatışmaların meydana gelmesi, ASEAN'ın "iç işlerine müdahale etmeme" ilkesi sebebiyle Myanmar'ın bu ihlallerini kınamadan öteye gidilememesine sebep olmuştur.

"Müdahale etmemek", ASEAN'daki temel ilkelerden biri ve üye ülkelerin iş birliğini yürütme tarzıdır. Bu ilke 1976 yılında ASEAN Dostluk ve İş birliği Antlaşması adı altında belirtilmiştir. Bu ilkenin amacı, ilgili ülkelerin iç işlerinin gizliliğini korumanın yanı sıra egemenliğe, iyi iş birliği ilişkileri-

ne saygı göstermektir. Bu ilke, ASEAN üyesi ülkelerinin iç işlerine ilişkin dış müdahale endişesi duymadan iş birliği yapmalarına olanak sağlamaktadır (Muh Hidayat Hasan, 2017). ASEAN normlarının ortaya çıkışı bilinçli bir tasarımın sonucu olmaktan çok, o sırada hâkim olan siyasi ve güvenlik ortamına verilen pragmatik bir tepkidir. Özellikle müdahale etmeme politikası, kömünizmin yayılmasına karşı koymaya ve Çinhindeki çatışmanın komşu devletlere sıçramasını önlemeye hizmet etmiştir.

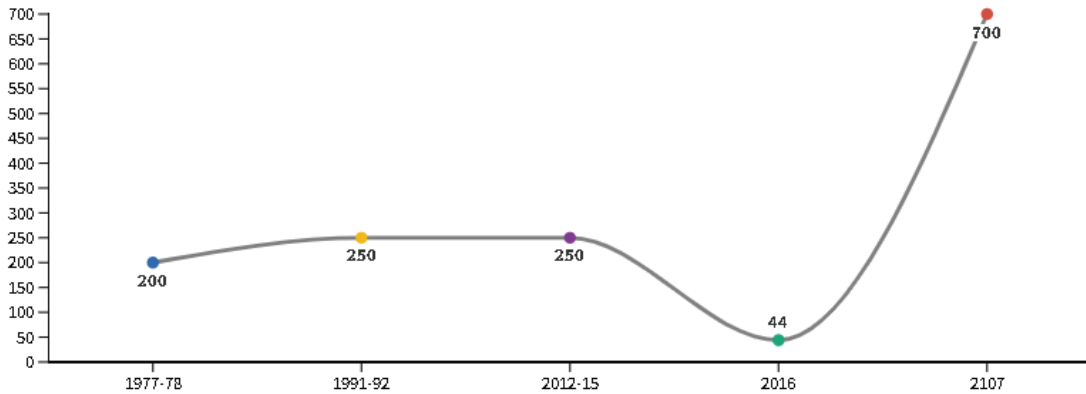
Her ne kadar modern uluslararası sistemin en önemli prensiplerinden birinin devletlerin birbirlerinin iç işlerine, bir diğer

ifadeyle egemenliklerine, müdahale etmemesi olsa da bu çoğu insani krizin çözümsüz kalmasına neden olmuştur. Bunun ASEAN'da yansımaları da büyük ölçüde üyelerinin birbirlerinin iç işlerine karışmama ilkesine bağlılığı nedeniyle, Rohingyaların kötü durumu ve üye ülkelerde artan sayıda sığınmacı hakkında çoğunlukla sessiz kalınmasıdır. Aynı zamanda 2021 yılında ordunun darbe yapmasıyla demokratik hükümetin devrilmesi ve ordunun ülke çapında şiddet kullanması konusunda da birçok bölge devleti sessiz kalmış ya da hafifçe endişelerini dile getirmiştir. Endonezya Başkanı Joko Widodo'nun şiddeti kınaması ve acil bir Güneydoğu Asya Ülkeleri Birliği (ASEAN) zirvesi düzenlenmesini istemesi önemli bir istisna oluşturmuştur.

ASEAN Krizi Nasıl Ele Aldı?

Rohingyalara yönelik 2017 yılında gerçekleşen sistematik saldırılar soykırım olarak birçok devlet tarafından kabul

edilmiştir. Bu saldırılara ait Birleşmiş Milletler tarafından yayınlanan raporlarda dehşet verici zulümlerin ordu tarafından gerçekleştirildiği kanıtlanmıştır. Bu saldırılar sonucunda Ağustos 2017'den bu yana, 700.000'den fazla Rohingyalı, Burma'daki bu zulümlerden komşu Bangladeş'e kaçmıştır. Bangladeş ile birlikte Malezya, Tayland ve Endonezya'ya da zorunlu göç etmişlerdir. Görüldüğü gibi bir iç mesele olmanın ötesinde zamanla bölgesel bir krize dönen Rohingya meselesi ASEAN "iç işlerine müdahale etmeme" ilkesini geçersiz kılmıştır. Bu noktada özellikle ASEAN üyelerinden olan ve Müslüman nüfusu çoğunlukta olan Malezya bu meselenin çözümü üzerine uğraşmak için ASEAN'a öncülük etmiştir. Rohingya krizinde yeterince tepki verilmediği için halk Malezya hükümetine baskı kurmuştur. Bu sebeple Malezya, Rohingya Müslümanlarının durumunun bölgesel bir endişe olduğunu vurgulamış ve ASEAN'ı insani yardımları koordine etmeye ve onlara karşı işlendiği iddia edilen zulümleri soruşturmaya

Şekil 3. Göçe Zorlanan Rohingyalılar

Kaynak: UNHCR, 2017

Her ne kadar modern uluslararası sistemin en önemli prensiplerinden birinin devletlerin birbirlerinin iç işlerine, bir diğer ifadeyle egemenliklerine, müdahale etmemesi olsa da bu çoğu insani krizin çözümsüz kalmasına neden olmuştur. Bunun ASEAN'da yansıması da büyük ölçüde üyelerinin birbirlerinin iç işlerine karışmama ilkesine bağlılığı nedeniyle, Rohingyaların kötü durumu ve üye ülkelerde artan sayıda sığınmacı hakkında çoğunlukla sessiz kalınmasıdır.

çağırmıştır (Shivakoti, 2017). Diğer yandan dünyanın en fazla Müslüman nüfusuna sahip olan Endonezya ise ASEAN normlarına en sadık üyedir. Bu sebeple Myanmar'a yönelik politika dikte edilmesinden diplo-masi yoluyla sorunun çözüleceği varsayımından hareketle Rohingya krizine yönelik "sessiz diplomasi" (quiet diplomacy) yürütmüştür. Bazen de ASEAN, anlaşmazlığın çözümünde doğrudan ve görünür bir rol üstlenmek yerine, üyelerinin davranışlarını etkilemek için genellikle kapalı kapılar ardında baskı uygulamıştır.

Rohingya krizinin uluslararası bir boyut almasıyla birlikte ASEAN bu konuda etkili bir adım atmaya çalışmıştır. 2020 yılında gerçekleştirilen dışişleri bakanları toplantısında "ASEAN'ın daha görünür olması ve insani yardım sağlayarak, geri dönüş sürecini kolaylaştırarak ve Arakan Eyaletinde sürdürülebilir kalkınmayı teşvik ederek Myanmar'ı desteklemede daha fazla rol oynaması gerektiği" kararı alınmıştır (ASEAN ministers vow to cooperate on Rohingya, South China Sea issues, 2020). Diğer yandan 2021 yılında ordunun darbe yapmasıyla birlikte insan hakları ihlalleri, şiddet olayları ve tutuklamalar meydana gelmiştir. Sadece Rohingyalılar değil, Myanmar'daki insan hakları durumu, başından beri ASEAN için her zaman büyük bir endişe kaynağı olmuştur. Bunun üzerine 24 Nisan 2021'de Jakarta'da yapılan bir zirvede, dokuz ASEAN lideri ve Myanmar askeri rejim başkanı General Min Aung Hlaing beş nokta üzerinde anlaşmıştır: ülkede şiddete derhal son verilmesi, tüm taraflar arasında diyalog, özel bir elçinin atanması, ASEAN tarafından insani yardım ve özel elçinin tüm taraflarla görüşmek üzere Myanmar ziyareti. ASEAN tarafından önemli bir adım olan bu anlaşma daha sonra askeri rejim tarafından uygulanmamıştır. Bu da bölgesel bir örgüt olarak ASEAN'ın sorunları çözümedeki zayıflığının önemli örneklerinden biridir.

Sonuç

Güneydoğu Asya Ülkeleri Birliği (ASEAN), liderlik eksikliği ve insan hakları ihlallerinin ölçeğini kavrayama nedeniyle Myan-

mar'daki Rohingya krizine etkili bir şekilde yanıt verememiştir. (Myanmar's Rohingya crisis exposes ASEAN weaknesses: Report, 2020) Diğer yandan müdahale etmeme ilkesi, ASEAN'ın Myanmar krizinin kökenine müdahale edemeden normatif bir organizasyon olarak kalmasına yol açmıştır. Bununla birlikte, fikir birliği oluşturma normu ise, ASEAN'ın tartışmayı açmasını ve bu soruna somut bir çözüm bulmasını da engellemiştir. ASEAN'ın özellikle insan hakları ihlallerine ve soykırıma yönelik kınamadan öteye gidememesi ASEAN'ın kendi kurumsal yapısı ile ilişkilidir. Çünkü bu gerçekleşen soykırıma rağmen bir yaptırım ya da üyelikten çıkarma gibi herhangi bir adımda bulunmamıştır. ASEAN Siyasi Güvenlik Topluluğu (APSC), ASEAN İnsan Hakları Bildirgesi ve ASEAN Hükümetler arası İnsan Hakları Komisyonu'nun (AICHR) varlığına rağmen ASEAN'ın müdahale etmeme ilkesi, ASEAN'ı ve üye devletlerini harekete geçmeye, güçlü bir konuma sahip olma ya ve ASEAN'ın önceliği olarak Rohingya insan hakları ihlallerine çözüm üretmeye engel teşkil etmektedir (Tobing, 2018). ASEAN, müdahale etmeme ilkesine katı bir bağlılığın ötesine geçebilir ve kendisini ASEAN'ın kendisini etkileyen üye ülkelerin sorunlarına dâhil edebilirse bölgesel bir kooperatif örgütü olarak bloğun direncinin güçlendirilmesine katkıda bulunabilir.

Kaynakça

- Kyodo News. (2020). *ASEAN ministers vow to cooperate on Rohingya, South China Sea issues*. Erişim tarihi: 17.05.2022, <https://english.kyodonews.net/news/2020/01/d1c936282abf-update1-asean-ministers-vow-to-cooperate-on-rohingya-s-china-sea-issues.html>
- Hasan, M.H. ve Yudarsan, M.A. (2017). The relevance of non-interference principle in asean. Aljazeera. (2020). *Myanmar's Rohingya crisis exposes ASEAN weaknesses: Report*. Erişim tarihi: 17.05.2022, <https://www.aljazeera.com/news/2020/10/20/myanmars-rohingya-crisis-exposes-asean-weaknesses-report#:~:text=The%20Association%20of%20Southeast%20Asian,regional%20lawmakers%20said%20on%20Tuesday>.
- Nations, A. (1978). *10 Years ASEAN*. Jakarta.
- Shivakoti, R. (2017). ASEAN's role in the Rohingya refugee crisis. *Forced Migration Review*, 56(s.3).
- Tobing, D. H. (2018). The limits and possibilities of the ASEAN way: The case of Rohingya as humanitarian issue in Southeast Asia. *KnE Social Sciences*, 148-174.

Öne Çıkan Faaliyetler

“Spotlight-Myanmar: 31 Mart 2022” Başlıklı Görüş Yazısı Yayımlandı

Spotlight-Myanmar: March 31, 2022

T:31.03.2022 D:İngilizce Ü:ABD T:Görüş Yazısı

Strateji ve Uluslararası İlişkiler Merkezi tarafından “Spotlight-Myanmar: 31 Mart 2022” adlı görüş yazısında, ABD’nin, Myanmar’da Rohingyalara yapılan soykırımı tanımasına ve Myanmar’a yönelik yaptırım ve politikalarına dair yorumlar bulunuyor.

<https://www.csis.org/blogs/latest-southeast-asia/spotlight-myanmar-march-31-2022>

50

CSIS Public Dissemination:
Dealing with Myanmar Crisis under Cambodia's ASEAN Chairmanship in 2022: Analysis and Recommendation

Welcome Remarks

Discussants

Moderator

Speakers

Thursday February 24, 2022 13.00-14.30 WIB (Jakarta Time)

Zoom event.csis.or.id/CDD-1
YouTube live.csis.or.id/CDD-1

@csisindonesia | CSIS Indonesia | csis@csis.or.id | csis.or.id

2022’de Kamboçya’nın ASEAN Başkanlığında Myanmar Kriziyle Başa Çıkmak: Analiz ve Tavsiye” Başlıklı Çevrim İçi Seminer Gerçekleştirildi

Dealing with Myanmar Crisis under Cambodia's ASEAN Chairmanship in 2022: Analysis and Recommendation

T: 24.02.2022 D: İngilizce Ü: Endonezya T: Çevrim İçi Seminer

Strateji ve Uluslararası İlişkiler Merkezi, Myanmar Krizi ve bu krizin çözümüne yönelik politika önerileri sunmak adına bir seminer düzenledi. Seminer, 2021 yılında da aynı tema ile toplanmış ve aynı konuları tartışmıştı. Bu yıl ASEAN özelinde Myanmar krizinin büyük bir soruna tekabül etmesi ve ASEAN’ın krizin çözümüne yönelik adım atmasını sağlamak amaçlanıyor. Seminerde Kamboçya liderliğinde ASEAN’ın Myanmar krizini çözmek için kurumsal mekanizmalar inşa etmesinin gerekliliği vurgulandı.

<https://www.csis.or.id/events/public-dissemination-dealing-with-myanmar-crisis-under-cambodias-asean-chairmanship-in-2022-analysis-and-recommendation>

CSIS Myanmar Initiative Webinar
The Role of ASEAN in Dealing with the Myanmar Crisis: Are We Putting the Wrong Hope?

Opening Remarks
Mr. Jusuf Wanandi
Senior Fellow and Co-Director, CSIS Indonesia

Keynote Speaker
U Bo Hla Tint
AUNG Mye Aung, Ambassador to the ASEAN, The National Unity Government (NUG), Republic of the Union of Myanmar

Discussant
H.E. Yuyun Walyuningrum
Indonesia Representative, ANHR (2022-2024)

Moderator
Dr. Lina Alexandra
Senior Researcher, CSIS Indonesia

Thursday, January 27, 2022
09:30-11:00 WIB
(Jakarta Time)

Zoom: event.csis.or.id/WebinarMI
Zoom ID: 989 888 888
Zoom Meeting ID: 989 888 888
Zoom Meeting Password: 123456789

YouTube: live.csis.or.id/WebinarMI

CSIS Indonesia | csis@csis.or.id | csis.or.id

“Myanmar Kriziyle Başa Çıkmada ASEAN’ın Rolü: Yanlış Umut mu Veriyoruz?” Başlıklı Çevrim İçi Seminer Düzenlendi

Webinar “The Role of ASEAN in Dealing with Myanmar Crisis: Are We Putting the Wrong Hope?”

T: 27.01.2022 D: İngilizce Ü: Endonezya T: Çevrim İçi Seminer

Stratejik ve Uluslararası İlişkiler Merkezi tarafından düzenlenen çevrim içi seminerde ASEAN’ın Myanmar kriziyle başa çıkmada bir ara bulucu rolünü üstlenip üstlenemeyeceği sorusuna odaklanıldı. ASEAN girişimlerinin Myanmar’ın siyasi ve toplumsal durumunu değiştirmede vurgulandı. Myanmar’da yaşayan etnik azınlıklara yönelik baskıya dair birçok bilgi edinildiği belirtildi.

<https://www.csis.or.id/events/webinar-the-role-of-asean-in-dealing-with-myanmar-crisis-are-we-putting-the-wrong-hope>

Voices from the borderlands 2022
Life stories from the drug- and conflict-affected borderlands of Afghanistan, Colombia and Myanmar

drugs (dis)order

“Sınır Bölgeleri 2022’den Sesler: Afganistan, Kolombiya ve Myanmar’ın uyuşturucu ve çatışmalardan etkilenen sınır bölgelerinden yaşam hikâyeleri” Başlıklı Rapor Yayımlandı

Voices from the Borderlands 2022: Life stories from the drug- and conflict-affected borderlands of Afghanistan, Colombia and Myanmar

T: 24.04.2022 D: İngilizce Ü: Afganistan T: Rapor

Afganistan Araştırma ve Değerlendirme Birliği tarafından yayımlanan raporda Afganistan, Kolombiya ve Myanmar’ın uyuşturucu ticareti ve çatışmalardan etkilenen yedi sınır bölgesinde yapılan saha çalışması bu bölgelerde “barışın gerçekleşme imkânı” tartışılıyor.

<https://areu.org.af/publication/2204/>

INSTITUTE OF STRATEGIC & INTERNATIONAL STUDIES (ISIS) MALAYSIA

ISIS INSIGHTS

Why isn't Asean making use of Indian know-how on disaster mitigation?

“...not a single Asean member state has joined nor is receptive to India's Coalition for Disaster Resilient Infrastructure initiative. Asean must consider restructuring disaster mitigation cooperation mechanisms with India... to encourage more holistic, proactive and sophisticated approaches.”

Yanitha Meena
Researcher

“Asean neden Hindistan’ın afet azaltma konusundaki bilgi birikiminden yararlanmıyor?” Adlı Görüş Yazısı Yayımlandı

Why isn't Asean making use of Indian know-how on disaster mitigation?

T: 24.01.2022 D: İngilizce Ü: Malezya T: Görüş Yazısı

Malezya Stratejik ve Uluslararası Çalışmalar Enstitüsü tarafından yayımlanan görüş yazısı Yanitha Meena tarafından kaleme alındı. Yazıda Güney Asya’da yaşayan ülkelerin doğal afet ve iklim değişikliği konusunda yaşadığı problemlerden bahsediliyor. Bu sebeple yazar ASEAN üyelerinin Hindistan’ın afet yönetimi ve azaltma üzerine başlattığı projelerde ortak olmalarının Güney Asya ülkeleri için bir fırsat olduğunu vurguluyor.

<https://www.isis.org.my/2022/01/24/why-isnt-asean-making-use-of-indian-know-how-on-disaster-mitigation/>

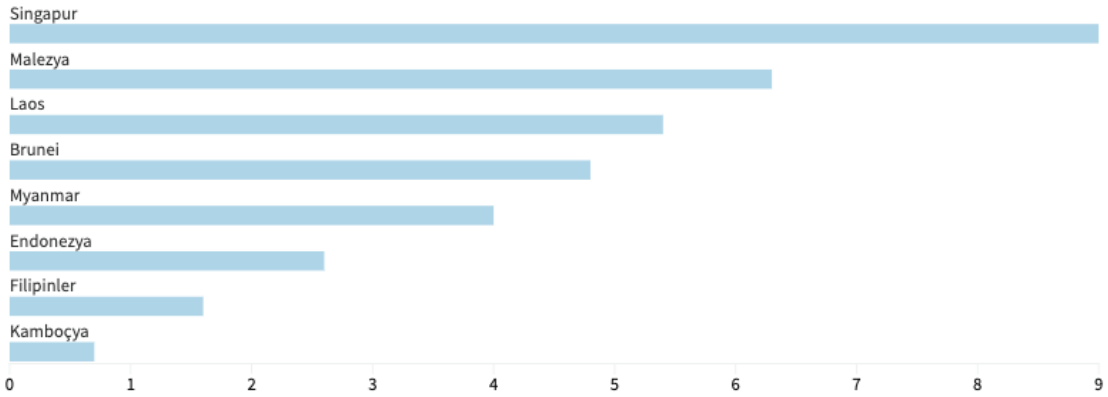
Güneydoğu Asya'daki STK'ların ve İslami Hareketlerin Toplumsal ve Siyasal Alandaki Çalışmaları

Ceyda Bostancı

Güneydoğu Asya Filipinler, Brunei, Endonezya, Laos, Malezya, Myanmar, Tayland, Vietnam, Kamboçya ve Singapur'un dâhil olduğu adalardan oluşan çok kültürlü ve etnik bir bölgedir. "Müslüman Dünyada Fikrî Birikimler" adlı bültenler aracılığıyla Endonezya ve Malezya üzerine bir değerlendirme gerçekleştirilecektir. Bu analizde Endonezya ve Malezya'nın hem tarihsel bağlamlarından hareketle hem de hem de ürettikleri çalışmalarından yola çıkılarak Malezya ve Endonezya toplumunun pratiklerini açıklamak amaçlanmaktadır. İlk olarak Güneydoğu Asya'da STK'lar ve İslami Hareketlerin siyasal ve toplumsal alanda kimliklerini nasıl şekillendirdiği sorusuna yanıt aranacaktır. Bu bağlamda Güneydoğu Asya bölgesinde yaşayan toplumların hem siyasal hem de sosyal açıdan dönüşüm geçirmelerini sağlayan üç olaya odaklanılacaktır. İlk olarak Endonezya ve Malezya'nın sömürgecilik deneyimi yaşaması ve bu duruma bağlı olarak ilerleyen süreçlerde kimliksel çatışmalar ortaya çıkmıştır. İkinci olarak 1997'de yaşanan Asya mali kriziyle Güneydoğu Asya'da yaşanan ekonomik kriz ideolojik açıdan dönüşümünü ve kimliksel çatışmaları hızlandırmıştır. Son olarak çevresel problemler toplumun hem ekonomik hem sosyal açıdan etkilemiştir.

Güneydoğu Asya'da dinî çeşitliliğin en yüksek olduğu ülke Singapur iken ardından Malezya gelmektedir. Malezya dinî çeşitlilik açısından Endonezya'da daha geniş bir yelpazeye sahip olmasına rağmen resmi din olarak sadece İslam'ı benimserken, Endonezya İslam, Protestanlık, Katoliklik, Budizm dâhil olmak üzere 6 dini resmî din olarak kabul etmektedir. Malezya'da Malay kimliği ile özdeşleşen bir İslam görülürken, Endonezya radikal tutumları önleyici yaklaşımıyla İslam'ı öğretilere yakınlaşmaktadır. Bununla birlikte Endonezya'daki İslami hareketlerde de bu tutumu sergilemektedir. Bu yaklaşımların oluşmasında yaşanan kimliksel çatışmalar ve siyasal rejimler etkili olmuştur.

Din, Güneydoğu Asya'da yaşayan toplumların kimliğini şekillendirmiştir. Endonezya ve Malezya ikisi de Müslüman yoğunluğu fazla olan toplumlardır. Ancak İslam, toplumsal ve siyasal alanda farklı tezahür etmiştir. İslami kimlik Endonezya'da "dini çoğulculuk" kavramı ile şekillenirken Malezya'da "medeniyet" kavramı etrafından şekillenmiştir.

Şekil 4. Güneydoğu Asya'da Dini Çeşitlilik

Kaynak: Pew Araştırma Merkezi (2014)

Endonezya'da "Dini Çoğulculuk"

Hollanda'nın işgaline uğrayan Endonezya 1945'te bağımsızlığını kazanmıştır. Sukarno, ülkenin resmî görüşü olarak beş ilke anlamına gelen "Pancasila" yı benimsemiştir ve bu beş ilke: "milliyetçilik, insanseverlik, demokrasi, sosyal adalet ve Allah'ın birliğine iman"dır (Turan, 2018). Pancasila'nın kabulü bağımsızlığının da bir sembolü olduğu için bugün hâlâ Pancasila düşüncesini devam ettirilmektedir. Endonezya başkanı Suharto, 1968'de "Yeni Düzen" adlı bir sistem inşa etmiştir (İsmail, 2017, s.3) ve 1998'e kadar inşa ettiği otoriter rejimi sürdürmüştür. Suharto ile kurulan bu yeni düzende İslamcı hareketler Suharto'nun yönetimini desteklemelerine rağmen yeni siyasal düzlemde kendilerine yer bulamamıştır (İmga, 2003, s.120).

Suharto özellikle ekonomik büyümeye ve gelişmeye odaklanmış ve kimliksel çatışmaları göz ardı etmeye başlamıştır. Soğuk

Savaş döneminde Sukarno, komünist politikalarının aksine ABD'yi desteklemeye ve dış yardımlardan faydalanmaya başlamış ve 1970'lerde petrol gelirlerinin artmasıyla ülke büyük bir oranda gelişim sağlamıştır (Suner, 1998). 1997'de yaşanan Doğu Asya kriziyle ve orman yangınlarına bağlı olarak ortaya çıkan çevre kirliliğiyle (Suner, 1998) Endonezya ekonomik ve sosyal anlamda kırılganlaşmıştır. Bu kırılganlaşma ile kimlik çatışmalarına yönelmiştir. Suharto dönemi bittikten sonra kimlik çatışmaları daha fazla derinleşmiştir. 1999- 2002 döneminde Ambon kentinde Müslümanlar ve Hristiyanlar arasında gerilim artmış ve 9000 kişi hayatını kaybetmiştir. Sukarto'nun "Pancasila" ideolojisini benimsemesinde ve Suharto'nun otoriter rejime yönelmesinde Endonezya toplumunun kimliksel kırılganlıklar etkili olduğu söylenebilir. Endonezya'da 145'ten fazla etnik grup bulunmakta ve dinler arasında her ne kadar büyük çoğunluğu Müslümanlar oluştursa da Müslümanlar Endonezya hükûmetiyle

Şekil 5. Cakarta Valisinin İslam'a hakaret ettiği gerekçesiyle gerçekleştirilen protesto

Kaynak: Anadolu Ajansı (2016)

sorunlar yaşamıştır. Bu durumun nedenleri arasında adil bölüşümün olmaması sayılabilir. Örneğin 1953-1962 dönemindeki Darü'l-İslam Hareketi ve ardından 1976-2005 döneminde "Özgür Açe Hareketi" adını alan hareket doğal ve ekonomik kaynaklar adil bölüşülmemesini öne sürmüştü ve birçok insan hakkı ihlali yaşamıştır (Köksoy, 2020, s. 2011).

Endonezya'da yaşanan kimlik gerilimlerinden sonra İslami hareketler "ılımlı İslam" düşüncesine yönelmiştir. Muhammedkiye hareketinin lideri olan Nasir "kozmpolitan İslam" düşüncesini savunmaktadır. Bölgedeki diğer önemli hareket olan Nahdlatul Ulama ise Endonezya Başbakanı Abdurrahman Wahid ile "dinî çoğulculuk" kavramını benimsemiştir. Wahid'in dini çoğulculuk anlayışına göre çok kültürlü top-

lumlarda İslam'ı "baskın" bir unsur olarak değerlendirmek yerine, "tamamlayıcı bir unsur" olarak değerlendirmek gerekmektedir (İsmail, 2017, s. 86). Bununla birlikte Endonezya'da yaşayan halk Pancasila ideolojisini kabul ederek yasa önünde eşit bir konuma gelmiştir (s. 87). Wahid bu yaklaşımla Pancasila ideolojisinin ve İslam'ın ilkelerinden bir "evrensellik" inşa etmeyi amaçlamaktadır.

Malezya'da İslam Medeniyeti Kavramsallaştırması

1969 yılında bağımsızlığını kazanan Malezya kimliğinin şekillenmesinde 13 Mayıs 1969 dinî çatışma olayı etkili olmuştur. Yerel seçimlerin öncesinde sömürgecilik

döneminde getirilen Çinli ve Hintli kesimin talepleri yerine getirilmeye çalışılsa da bir sonuca ulaşılamaması bu olayın gerçekleşmesinin nedenlerinden biridir (Sözalmaz, 2014, s. 32). Seçimin sonucunda Kuala Lumpur'da Çinlilerin galip gelmesi Malayları öfkelenmiştir ve yaşanan çatışmada 196 kişi ölmüş ve 409 kişi yaralanmıştır (s. 32-34). Yaşanan olaylar sonrası hükümet Malay toplumunu eğitim ve ekonomik açıdan geliştirmek için "Yeni Ekonomi Politikası" programını benimsemiştir. Bu programla yurt dışında eğitim görme hakkı kazanan Malay öğrenci kesimi İslami hareketlerle yurt dışı bağlantılarını güçlendirmiştir (Sözalmaz, 2014, s. 37). Malezya'da bu hareketlerin etkisi görülmeye başlanmıştır. 1971 yılında kurulan Malezya Müslüman Gençlik hareketi Malay ve İslam kimliğinin birleşmesinde etkili olmuştur. Hareketin gelişmesinde önemli bir rolü olan Enver İbrahim Birleşik Malay Ulusal Örgütü (UMNO)'nün lideri Mahathir'in teklifiyle UMNO'ya katılmıştır (Azak, 2019, s. 8).

1983-2003 yılları arasında iktidarda kalan Mahathir Muhammed hem ekonomik hem de toplumsal açıdan kurumları İslamlaştırma politikaları uygulamıştır. Bu politikalara eğitim sistemine dinî ve ahlaki değerlerin dâhil edilmesi, faizsiz kredi verilmesi, 1983'te Uluslararası İslam Üniversitesi, 1987'de Uluslararası İslam Düşüncesi ve Medeniyeti Enstitüsü kurulması örnek verilebilir (Azak, 2019, s. 11). 2003-2009 döneminde iktidarda kalan Abdullah Ahmad Bahdawi "İslam Hadari" projesini uygulamıştır. Bahdawi İslam Hadari düşüncesini takva, adalet, kalkınma, kültürel uyum,

Asya mali krizi, kimliksel sorunlar ve çevresel felaketlerden etkilenen Güneydoğu Asya'daki STK'lar ve İslami hareketler 2021 yılında toplumsal ve siyasal alanda sürdürülebilir kalkınma ve "ılımlı İslam" düşüncesi üzerinden bir perspektif çizmiştir.

özgür bir halk, doğal kaynakların ve çevrenin korunması olmak üzerine birçok ilkenin gerçekleştirilmesi olarak tanıtmaktadır (Aktaran: Sözalmaz, 2014, s. 84). Uzun süre bu politikalardan sonra İslam ve Malay kimliği özdeşleşmiştir.

Güneydoğu Asya STK'ları ve İslami Hareketlerin Toplumsal ve Siyasal Alandaki Çalışmaları

Asya mali krizi, kimliksel sorunlar ve çevresel felaketlerden etkilenen Güneydoğu Asya'daki STK'lar ve İslami hareketler 2021 yılında toplumsal ve siyasal alanda sürdürülebilir kalkınma ve "ılımlı İslam" düşüncesi üzerinden bir perspektif çizmiştir. Sürdürülebilir kalkınma ile bağlantılı olarak Endonezya'da gıda güvenliği, tarım politikaları, yoksulluk ve İslami hareketlerin dijitalleşme politikalarına yer verilirken Malezya'da döngüsel ekonomi, geri dönüşüm ve yoksulluk konuları üzerine çalışmalar yapılmıştır.

***İslami kimlik Endonezya’da
“dini çoğulculuk” kavramı
ile şekillenirken, Malezya’da
“medeniyet” kavramı etrafında
şekillenmiştir.***

İklim değişikliğinden etkilenen Malezya ve Endonezya COP 26 konferansını değerlendiren çalışmalarda bulunmuştur. Özellikle bu konferans aracılığıyla Malezya iklim finansmanı ve küresel Güney’in sorunlarını dile getirmiştir. Bununla birlikte Malezya İleri İslami Araştırmalar Kurumu, 2021 Kasım ayında “Uluslararası İslam, Sürdürülebilirlik ve Dayanıklılık Konferansı”nı düzenlemiştir. Bu konferansla İslam ve etik ilkelerden hareketle iklim değişikliği, kalkınma, sürdürülebilir dayanıklılık meseleleri irdelenmiştir.

İklim değişikliğinin de bir yansıması olan bölgede yaşanan doğal afetler ve sellerden dolayı STK’lar özellikle insani yardım çalışmaları yapmaktadır. Örneğin Malezya’da ABIM hareketi insani yardım çalışmalarını yurt içinde ve yurt dışında gerçekleştirmektedir. Diğer taraftan iklim değişikliği ve salgından dolayı bölgede yoksullaşma artmıştır. Malezya Asya Mali krizinden beri ilk defa salgınla GSYİH ciddi bir daralma yaşamıştır (Cheng, 2021). Endonezya’da yer alan Stratejik ve Uluslararası İlişkiler Merkezi salgın döneminde yoksullar ve orta sınıfın ekonomik kırılganlığını değerlendiren çalışma yapmıştır. Bu çalışmaya göre Eylül 2020’deki verilerde Endonez-

ya’da yoksul insan sayısı yaklaşık 2,8 milyon kişi artmıştır.

Endonezya’da gıda güvenliği ve tarım politikaları ile ilgili sorunlar yaşanmaya devam etmektedir. Bu bağlamda bu senenin önemli konferanslardan Nahdlatul Ulama’nın (NU) düzenlemiş olduğu 34. NU Konferansında tarım sorunları dile getirilmiştir. Tarım toprakların adil bölüş-türülmemesi, halkın tarım ve ormancılık alanlarında NU’ya bağlı olan kurumlarla ve şirketlerle anlaşmazlık yaşamaları, devletin yürüttüğü serbestleşme politikası Endonezya’da yaşanan tarım sorunlarının nedenleridir (NU Online, 2021).

1998 sonrası Endonezya’da yaşananlar sonrası dinî topluluklar ve düşünürler “diyalog” merkezli bir anlayışa yönelmiştir (İsmail, 2017, s.3). Endonezya İslami Davet Enstitüsü tarafından düzenlenen Ulusal İlgörüler ve Dini Denetleme Çalıştayında “dini ılımlılık” teması üzerine bir tartışma gerçekleştirmiştir. Çalıştaya katılan Syamsuri Anang dinî liderlerin ara buluculuk rolünün önemli olduğuna işaret etmiştir (LDII, 2021). Nahdlatul Ulama “ılımlı İslam”ı destekleyen İslami hareketlerle ortak projelere katılmaktadır. Bu durumun bir örneği olarak 2016 yılında Endonezya İslami Davet Enstitüsü Nahdlatul Ulama ile radikalleşmeyi azaltmaya yönelik iş birliğinde bulunmuşlardır (Purnama ve Sulistiyono, 2020, s. 81).

Endonezya ve Malezya STK’larında ve İslami hareketlerde “kültürel ayrımcılık” üzerine çalışmalar ve raporlar kısıtlıdır. Endonezya merkezli bir kuruluş olan SETARA din-inanç özgürlüğü üzerine bir rapor

yayımlamıştır. Bu raporda devlet dışı aktörlerin inançlara hoşgörüle yaklaşmaması, inanca küfretmesi, ibadet yerinin kurulmasını reddetmesi ve ibadet faaliyetlerini yasaklaması olmak üzere dört insan hakkı ihlalini gerçekleştirdiğinden bahsedilmektedir (Sigit ve Hasan, 2020, s. 31).

Endonezya ve Malezya'da yer alan STK'lar ve İslami hareketler uluslararası göç çalışmalarına neredeyse sınırlı bir şekilde odaklanmaktadır. Buna karşın Güneydoğu Asya'da özellikle işçiler düzensiz göçmen statülerinden dolayı insan hakkı ihlalleri yaşamaktadır (IOM, 2020, s. 73). Diğer taraftan insan hakkı ihlallerinden dolayı bölgede göç yaşanmaktadır. Malezya 2018 yılında 120.000'in üzerinde Rohingya'ya ev sahipliği yapmıştır (Aktaran: IOM, 2020, s. 73). Malezya 2021 yılında özellikle Myanmar'da yaşanan insan hakkı ihlallerine değinmiştir. Ancak Malezya'daki Rohingya'lılar hakkında çalışma bulunamamıştır.

Sonuç

Endonezya ve Malezya'nın bağımsızlıklarını kazanmalarının ardından devlet-din arasında kurduğu bağlar farklı şekillenmiştir. Ancak Endonezya "Pancasila" ideolojisini benimseyerek "inançlı olmayı" bir ilke haline getirmiştir. Malezya ise "İslam"ı bir ideoloji haline getirerek toplumsal yapıları şekillendirmiştir. Bunun sonucunda Malay kimliği İslam'dan bağımsız düşünülemez

perspektifi oluşturulmuştur. Endonezya'da "pancasila" düşüncesiyle her bireyin eşit olduğu bir devlet anlayışı oluşturulmaya çalışılırken, Malezya'da vatandaşlar arasında hiyerarşik yapı inşa edilmiştir. Bu kimlik inşası metotları Endonezya ve Malezya'nın problemlerini çözmekte yeterli olmamaktadır.

Toplumun kültürel bağlamı ve sosyal yapısı yaşanan problemlerden bağımsız düşünülemez. Bu bağlamda her iki ülkenin STK'ları ve İslami hareketleri "diyalog" kavramına odaklansa da çok kültürlü toplumların asıl problemlerini göz ardı etmektedir. Buna karşın İslami hareketler ve STK'lar "kimliksel sorunlar" hakkında bir tartışma yürütememektedir. Böylece bir diyalog süreci gerçekleşmemektedir. Bu yaşanan toplumsal problemlerin temelinde geçmişten beri yaşanan ekonomik eşitsizlikler ve salgın dönemiyle artan yoksullaşma yatmaktadır. Asya Mali Krizinin ardından Endonezya ve Malezya salgınla ekonomik daralma yaşamaktadır. Bölgenin tarım politikaları ile ilgili sorunları çözememesi dikkate değer bir sorundur. Doğal afetlerden etkilenen bölgede insani yardım çalışmaları yapılırsa da bu konudaki devlet politikaları hakkında bir çalışmaya rastlanmamıştır. Yoksulluk ve çevresel sorunların artması Güneydoğu Asya'nın öncelikli çözmesi gereken sorunları arasındadır. Bu sorunların çözülememesi yeni kimlik çatışmalarına da yol açabilir.

Kaynakça

- Anadolu Ajansı (2011, 12 Eylül). “Endonezya’da korkutan çatışma” Erişim tarihi: 17.05.2022, <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/endonezyada-korkutan-catisma/413254>
- Anadolu Ajansı (2016, 2 Aralık). “Protest against the Jakarta Governor who is accused of insulting Islam in Indonesia” Erişim tarihi: 17.05.2022, <https://www.aa.com.tr/tr/pg/foto-galeri/endonezyada-cakarta-valisi-ahok-karsiti-gosteri/0>
- Azak, H. (2019). “Malezya ve Malezya’daki İslami Hareketler”, Strateji ve Düşünce Analiz Merkezi
- Cheng, C. (2021, 20 Eylül). “How will Malaysia survive the Covid-19 economic crisis? The answer may be from lessons learned in the past.”, Institute of Strategic and International Relations Studies Malaysia. Erişim tarihi: 17.05.2022, <https://www.isis.org.my/2021/09/20/how-will-malaysia-survive-the-covid-19-economic-crisis-the-answer-may-be-from-lessons-learned-in-the-past/>
- CSIS (2021). “Krisis COVID-19 dan Digitalisasi Pemberdayaan Ekonomi Penduduk Rentan Miskin dan Aspiring Middle Class”, Centre for Strategic and International Studies.
- IOM (2020). *Dünya Göç Raporu*.
- İsmail, T. (2017). *Endonezya’da dinî çoğulculuk (Abdurrahman Wahid örneği)*, (Doktora Tezi) Uludağ Üniversitesi.
- Köksoy, F. (2020). Uyuşmazlıktan çözüme giden yol: Endonezya’nın Açe Eyaletindeki Barış Süreci. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (44), 209-221.
- LDII (2021, 14 Kasım). *Moderasi Beragama Konsep Penguatan Kesatuan dan Persatuan Bangsa* <https://ldii.or.id/moderasi-beragama-konsep-penguatan-kesatuan-dan-persatuan-bangsa/>
- NU Online (2021, 11 Aralık). *NU dan Konstitusionalisme Agraria*
- Orçun, İ. M. G. A. Endonezya’da Siyaset: Bağımsızlık Sonrası Dönemde Siyasi Yaşam ve Kurumlar. *Dicle Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 8(8-9-10-11), 115-129.
- Pew Research Center (2014, 4 Nisan). “Religious Diversity Index Scores by Country” <https://www.pewresearch.org/religion/2014/04/04/religious-diversity-index-scores-by-country/>
- Purnama, A. N., ve Sulistiyono, S. T. (2020). Dari Ancaman Menuju Kekuatan: Perkembangan Lembaga Dakwah Islam Indonesia (LDII) Kota Semarang, 1970–2016. *Historiografi*, 1(1), 81-88.
- Sigit, K.A. ve Hasani İ. (2020). “Intoleransi Semasa Pandemi”, SETARA Erişim tarihi: 17.05.2022, <https://setara-institute.org/laporan-kondisi-kebebasan-beragamaberkeyakinan-di-indonesia-tahun-2020/>
- Sözalmaz, E. (2014). *İslam medeniyetinin yaşadığı krizlere Malezyalı Müslümanlardan tepkiler* (Yüksek Lisans Tezi). Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi
- Suner, A. (1998). “Endonezya: Rejimin Sonu (mu?)”, *Birikim Dergisi* <https://birikimdergisi.com/dergiler/birikim/1/sayi-111-112-temmuz-agustos-1998-sayi-111-112-temmuz-agustos-1998/2306/endonezya-rejimin-sonu-mu/4693>
- Turan, A. (2018). “Endonezya’daki İslami Hareketler”, Strateji ve Düşünce Analiz Merkezi <http://www.sdam.org.tr/haber/149-endonezyadaki-islami-hareketler/>

Öne Çıkan Faaliyetler

“Vaizler Nefreti Tetikleyen Konuşmalardan Kaçınmalı” adlı seminer düzenlendi.

LDII Maluku: Juru Dakwah Harus Hindari Ujaran yang Memicu Kebencian

T: 26.04.2022 D: Endonezce Ü: Endonezya T: Seminer

Endonezya İslam Dava Enstitüsü tarafından düzenlenen seminerde radikalizm ve hoşgörüsüzlükten kaçınılması tavsiye edildi ve radikalizmin önlenmesinde vaizlerin önemine dikkat çekildi.

<https://ldii.or.id/ldii-maluku-juru-dakwah-harus-hindari-ujaran-yang-memicu-kebencian/>

“Dini Ölçülülük Birlik ve Birleşmiş Milletler’i Güçlendirme Kavramı” adlı çalıştay düzenlendi

Moderasi Beragama Konsep Penguatan Kesatuan dan Persatuan Bangsa

T: 14.11.2022 D: Endonezce Ü: Endonezya T: Çalıştay

Indonesian Islamic Da’wah Institute tarafından düzenlenen Ulusal İçgörüler ve Dini Denetleme Çalıştayında “dini ılımlılık” hakkında konuşuldu.

<https://ldii.or.id/moderasi-beragama-konsep-penguatan-kesatuan-dan-persatuan-bangsa/>

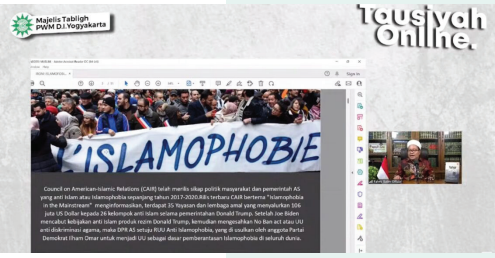
“4. İslami FINTECH Diyalogu 2021 (IFD2021)” başlıklı konferans gerçekleştirildi.

The 4th Islamic Fintech Dialogue 2021

T: 21.11.2022 D: İngilizce Ü: Malezya T: Konferans

International Centre for Education Islamic Finance tarafından düzenlenen İslami Fintech Diyalogu adlı konferans “Sürdürülebilirlik ve Kapsayıcı İslami Finans” konusuna odaklandı.

<https://www.inceif.org/news-portal/2021/11/22/the-4th-islamic-fintech-dialogue-2021-ifd2021/>

“İslamofobi ile Mücadele ve Yok Etme Bütün Müslümanlara Görevdir” başlıklı seminer düzenlendi.

Semua Orang Islam Bertugas Melawan dan Menyirnakan Islamophobia

T: 05.04.2022 D: Endonezce Ü: Endonezya T: Çevrim İçi Seminer

Muhammadiyah Bölgesel Liderlik (PWM) DI Tausiyah tarafından düzenlenen seminerde İslamofobi ile mücadele edilmesi gerektiğini vurgulandı ve İslamofobinin yaygınlaşmasında medyanın etkisi tartışıldı.

<https://muhammadiyah.or.id/semua-orang-islam-bertugas-melawan-dan-menyirnakan-islamophobia/>

“Küresel Yeşil İyileşmeye Doğru Bir Yarış Var mı?” başlıklı çevrim içi seminer düzenlendi.

Is there a Race towards a Global Green Recovery?

T: 14.04.2022 D: İngilizce Ü: Malezya T: Çevrim İçi Seminer

Malezya Strateji ve Uluslararası Çalışmalar Enstitüsü tarafından düzenlenen seminerde ülkelerin iklim değişikliğinde taahhüt ettikleri sözlere yönelik gelişme gösterip göstermedikleri tartışıldı.

<https://www.isis.org.my/recent-event/is-there-a-race-towards-a-global-green-recovery/>

Hindistan'da Yükselen İslamofobi

Fatma Zehra Mican

İslamofobi, Soğuk Savaş döneminden sonra gündemimize giren güncel bir kavramdır. Kavramı günümüzde kullandığımız hâliyle Runnymede Trust tanımlamıştır. Trust'ın tanımıyla İslamofobi, İslam'a yönelik yersiz kaygı ve düşmanlıktır. Müslümanların sosyal hayat ve politikadan dışlanmasına karşılık geldiği ifade edilmiştir. Anlaşıldığı gibi İslamofobi salt psikolojik bir kaygıdan ibaret değildir, ayrımcı pratikleri de içinde barındırır. İslamofobi, kimlik inşası, ötekileştirme ve ırkçılık gibi kavramlarla bağlantılıdır. Batı'da nükse-den İslamofobi için ben ve öteki ayrımında çizilen yolun İslam kaygısını ve ayrımcı pratikleri pekiştirdiği gözlemlenmiştir. Bu kimlik inşasında İslam'ın sekülerizm, demokrasi gibi Batılı değerlere düşmanlığı vurgulanarak bazı kesimlerin desteği kazanılmış ve bu durum pekiştirilmiştir. Ancak İslamofobi yalnızca Batı'ya özgü değildir. Kolonizasyon sürecinin de etkisiyle Doğu'da hatta Müslüman toplumlarda dahi bir çeşit İslamofobi gelişmiştir (Bayraklı & Yerlikaya, 2017). Doğulu yerli İslamofobi her toplumda kendi kültürel ve yerel iç dinamiklere sahip olsa da modern dönemde ortaya çıktığı unutulmamalıdır. Hindistan özelinde ise tarih boyunca Müslümanlar ve Hindular arasındaki mücade-

leler mevcut şiddetin arka planından bir kesit gibi sunulabilir ancak mevcut durumu tetikleyen asıl sebebin devlet tarafından desteklenen marjinal grupların ırkçı gösterileri ve kendi ulus hedefleri olduğu atlanmamalıdır.

Hindistan federal bir yapıda yönetilen çok dilli, çok kültürlü, çok dinli bir devlettir. Ülke sınırları içerisinde aşağı yukarı dünya üzerindeki tüm dinlerden temsilciler bulunmaktadır. (Aygül & Fatima, 2021) Hindistan yaklaşık 180 milyon ile dünyanın ikinci en büyük Müslüman nüfusuna sahip ülkedir. Küresel ölçekte "dünyanın en büyük demokrasisi" olarak anılan Hindistan geçtiğimiz son 8 yılda 'etnik -milliyetçi', ırkçı bir hükümet tarafından yönetilmektedir. Özellikle son 5 yıl içinde Hindistan hakkında yapılan haberlerin çoğunluğunu şiddet olayları oluşturmaktadır. Devlet destekli şiddet olayları halk nezdinde kanıksanmış görünmektedir. Bu yazıda son hükümetin etkisiyle ülke çapında yükselişe geçen İslamofobinin etkilerinden ve devlet gücüyle nasıl yayıldığından bahsedilecektir. Öncelikle mevcut hükümetin kimliği daha sonra çıkarılan yasalar ile Müslüman halka karşı yapılan hak ihlalleri ve son olarak ülkedeki halk ve küresel dünyadaki etkisi tartışılacaktır.

Aşırı Milliyetçi Siyasi Parti-BJP

Etnik ve aşırı milliyetçi grupları tanımlamak için kullanılan Hindutva kavramını ortaya çıkaran kişi Vinayak Damodar Savakar bir Hindu, Hint milliyetçisi ve Hindu Mahasabha'nın (Hinduların Büyük Cemiyeti) önde gelen isimlerinden olan Vinayak Damodar Savakar'dır (Kıllıoğlu, 2021). Öğrencilik yıllarından itibaren adının karıştığı siyasi olaylar ve yazdıkları yazılar sebebiyle birkaç kere tutuklanmıştır. En son Hindistan'daki bir İngiliz bölge hâkiminin öldürülmesi olayına karıştığı yıllarda ömür boyu hapse mahkûm edildiğinde "Hindu kimdir?" sorusunu sorarak Hindutva'yı yazmıştır. Oluşturduğu bu kavram Hindu milliyetçi ideolojisinin önemli bir ilkesi haline gelmiştir. Mensubu olduğu cemiyet (Hindu Mahasabha) ise Hinduların Hintli Müslümanlardan kültürel ve dini olarak üstün olduğunu askeri yöntemlerle savunmuştur. Ayrıca Hindistan'ın ünlü lideri Mohandas K. Gandhi 1948 yılında Hindu Mahasabha'nın eski bir üyesi tarafından öldürülmüştür. Bu suikastta Savarkar da suçlanmış ancak delil yetersizliğinden beraat etmiştir (Vinayak Damodar Savarkar, 2022).

Hindutva ideolojisine göre Hindular ve Hindistan Antik çağda, kendi Altın Çağını yaşamış ancak Müslümanlar gelerek bu altın çağı kesintiye uğratmışlardır. Bu ideoloji aşırılık yanlıları tarafından benimsenmiştir.

Hindutva düşüncesi, Hindu milliyetçiliğinin kurumsallaşmasına öncülük etmiştir. Hinduizm'in ve Hindu değerlerinin özünü koruyarak modernleştirilmesi ve yeniden yorumlanması sonucu ortaya çıkmış bir kavramdır. Hindutva'nın asıl amacı Müslümanlar ve Hristiyanlar gibi Hindu kültürünü bozan unsurlardan kurtularak kast sisteminin uygulandığı Hindu birliğinin sağlandığı toraklarda yaşamaktır. Ancak Hindutva, bölgede önemli sayıda temsilcilere sahip diğer dinlere (Sih dini, Budizm vs.) karşı böyle bir rahatsızlık duymamaktadır. Hindutva ideolojisine göre Hindular ve Hindistan Antik çağda, kendi Altın Çağını yaşamış ancak Müslümanlar gelerek bu altın çağı kesintiye uğratmışlardır. Bu ideoloji aşırılık yanlıları tarafından benimsenmiştir (Kıllıoğlu, 2021).

Rashtriya Swayamsevak Sangh ("Ulusal Güvenlik Örgütü") (RSS) 1925 yılında Hindistan'ın Maharashtra bölgesinde yaşayan bir hekim olan Keshav Baliram Hedgewar tarafından İngiliz yönetimindeki Hindular ve Müslümanlar arasında çıkan ayaklanmalara karşı bir tepki olarak kurulmuştur. RSS, kendisini Hindutva ya da "Hindu-ness" bayrağı altında Hindu milliyetçi bir gündemi savunan kültürel bir örgüt olarak öne sürmektedir. Grup hiyerarşik olarak ulusal bir liderin rehberliğinde yapılandırılırken, bölgesel liderler yerel şubeleri denetlemekle görevlendirilmiştir. Paramiliter eğitim ve günlük egzersiz ve tatbikatlar ile tüm kast ve sınıflar arasında bir Hindu birliği kurmayı ve Hindu gençlere güç ve cesaret kazandırmayı amaçlamaktadır (Bharatiya Janata Party, 2021).

Hindistan'ın Hindu yanlısı siyasi partisi olarak Bharatiya Janata Partisi (BJP), yüksek kastların üyeleri arasında ve kuzey Hindistan'da geniş destek görmüştür. BJP'nin kökleri, 1951 yılında Shyama Prasad Mukherjee tarafından Hindu yanlısı Rashtriya Swayamsevak Sangh'ın (RSS; "Ulusal Güvenlik Örgütü") siyasi kanadı olarak kurulan Bharatiya Jana Sangh'a (BJS; Hindistan Halk Derneği) kadar uzanmaktadır. BJS, Hindistan'ın Hindu kültürüne uygun olarak yeniden inşasını savunmuştur (Bharatiya Janata Party, 2021). BJP hizipçilik sebebiyle 1979 yılında çöken BJS yerine 1980 yılında yeniden düzenlenerek kurulmuştur.

BJP, Hint kültürünü Hindu değerleri ile tanımlayan bir ideoloji olan Hindutva'yı ("Hindu-ness") savunmuş ve Hindistan Ulusal Kongre Partisi'nin laik politikalarını ağır bir şekilde eleştirmiştir. BJP, 1989'da Hindular tarafından kutsal kabul edilen ancak o zamanlar Babri Mescidi'nin yer aldığı Ayodhya'daki bir bölgede bir Hindu tapınağının kurulmasını talep ederek Müslüman karşıtı duygudan yararlanmış ve seçimlerde başarı elde etmeye başlamıştır. 1991'e gelindiğinde, BJP siyasi çekiciliğini önemli ölçüde artırmış, Lok Sabha'da (iki meclisli Hindistan parlamentosunun alt kanadı) 117 sandalye almış ve dört eyalette iktidara gelmiştir.

1992 yılında ise BJP ile ilişkileri olduğu anlaşılan bazı örgütler Babri Mescidi'ni yıkmış, yıkım sonrası gerçekleşen şiddet olaylarında 1000'den fazla kişi ölmüştür. 1996 yılından itibaren Lok Sabha'daki en büyük parti olmuş birkaç kere koalisyon kurmayı denemiş ancak başarılı olamamıştır. 2014

Lok Sabha seçimlerinde ise uzun bir süredir Guajarat eyaletinin başkanı olan Narendra Modi BJP Başbakan adayı olmuş dönem ekonomik sıkıntılarının da etkisiyle ezici bir çoğunlukla Başbakan olarak görevine başlamıştır. Narendra Modi çok küçük yaşlarda Ulusal Güvenlik Örgütü (RSS) ile tanışmış ve eğitimlerine katılmaya başlamıştır (Bharatiya Janata Party, 2021). 1987 yılında örgütün politik ayağı olan BJP'ye katılmış ve siyasi hayatı hızla ilerlemiştir. 2001'deki seçimlerde Guajarat eyaletinde kendini göstermiş, 2002'de Eyalet başkanlığı koltuğuna oturmuştur. Ancak 2002 yılında yaşanan korkunç olaylarda ilk önce tepkisiz kalmakla suçlanmış daha sonra da sorumlu bulunmuş ve uzun hapis cezaları almıştır.

Hükümet Destekli İslamofobi

2014 yılında göreve gelen Modi ve Partisi BJP ilk dönemlerinde sıkıntılı bir durumda olan ülke ekonomisiyle ilgilenmiştir. Daha sonra yaptığı vergi düzenlemelerinden sonra ekonomik durumun halkı hayal kırıklığına uğratmış ancak 2019 yılında Keşmir bölgesinde çıkan karışıklıklar sonucunda tekrar seçilerek iktidarda kalmayı başarmıştır. İkinci dönem ise Hindu kültürünü yaymak ve korumak adına bir öncekinden daha radikal hamlelerin yapıldığı bir dönem olmaktadır. Bu dönemde yapılan en kritik uygulama Vatandaşlık Değiştirme Yasasıdır (CAA).

2019 yılında Lok Sabha'da kabul edilen CAA (Vatandaşlık Değiştirme Yasası), 1955 Vatandaşlık Yasası'nın değiştirilmiş

Şubat 2020'de isyanlar başkent Yeni Delhi'nin bazı bölgelerini yakmış ve 53'ten fazla kişi hayatını kaybetmiştir. Kurbanların çoğu Müslümandır. Polis ise Müslümanlara yapılan işkenceyi durdurmak yerine yaşanan vahşeti doğal karşılamaktadır. Yayınlanan bir rapora göre 3 polisten 2'si inek kaynaklı şiddet olaylarında saldırganlara hak verdiğini sürecin doğal olduğunu düşündüğünü belirtmiştir.

halidir. Bu yasaya en son 31 Aralık 2014 tarihinde Pakistan, Afganistan ve Bangladeş'ten kaçarak ülke sınırlarına giren Hindu, Budist, Parsi, Hristiyan ve Jain göçmenler vatandaşlığa kabul edileceklerdir. Bu topraklardan gelen göçmenler için kriterler belirtilen tarihten önce ülkeye girmiş olmak ve Müslüman olmamaktır. Böylece ülkede vatandaşlık durumu dini bir kriterle bağlanmıştır. CAA'nın bağlantılı olduğu diğer kritik düzenlemeler ise Ulusal Vatandaşlar Kaydı (NRC) ve Ulusal Nüfus Kaydıdır (NPR). NRC vatandaşlığı kanıtlama uygulaması olarak bilinmektedir ve 2003 yılında yürürlüğe konulmuştur. NPR ise Hindistan'da ikamet eden tüm bireylerin demografik ve biyometrik verilerinin toplandığı bir listedir. NPR içinde 'şüpheli vatandaşlık' hükmünü barındırır. NPR uygulanırken herhangi bir 'şüpheli va-

tandaştan' vatandaşlığını kanıtlamak için belge talep edilebilir. Bu uygulamalardaki problemler ise 'şüpheli vatandaş' veya 'yasadışı göçmen' statülerinin net olmaması ve keyfi uygulamalara açık olmasıdır. Bu durum Müslüman vatandaşları açık hedef haline getirmektedir. Bu sebeple milyonlarca Müslüman vatandaşlıktan men edilme tehlikesi altındadır. Diğer altı dine mensup vatandaşlar 'şüpheli vatandaş' ilan edilseler bile CAA kapsamında koruma altındadırlar ancak Müslümanlar için böyle bir durum söz konusu değildir. (Aygül ve Fatima, 2021) Hükümet Ulusal Vatandaşlık Kaydı için doğum belgelerinin kabul edileceğini belirtmekte ancak IndiaSpend raporuna göre ülkede 2015-16 yılları arasında 5 yaş altı çocukların sadece %62.3'ün doğum belgesine sahip olduğu, 2005-6 yılında ise bu oran %26.9 civarında olduğu bilinmektedir (Yadavar, 2020).

Hükümetin yürürlüğe koyduğu bazı düzenlemeler Müslüman vatandaşlar için sosyal hayatta da çeşitli zorluklar ve tehlikeler yaratmaktadır. Bu uygulamalardan biri olan başörtü yasağı Müslüman kadınların kamusal alanda varlık gösterebilmelerine karşı büyük bir engeldir. Ülke genelinde büyük çaplı protestolara ve eğitimin aksamasına neden olan uygulama için henüz bir çözüm getirilememiştir. Ayrıca çoğu eyalet sığır eti taşıma ve tüketmeyi suç ilan etmiştir. Bu sebeple katledilen ve ağır müdahalelere maruz kalan Müslüman sayısı giderek artmaktadır. İnsan hakları İzleme Örgütü'nün 2019 tarihli raporuna göre, Hindistan'daki radikal inek koruma grupları kolluk kuvvetlerinden ve Hindu milliyetçi politikacılardan destek alarak,

Şekil 6. Vatandaşlar Hindistan'daki İslamofobik Eylemleri Protesto Ediyor

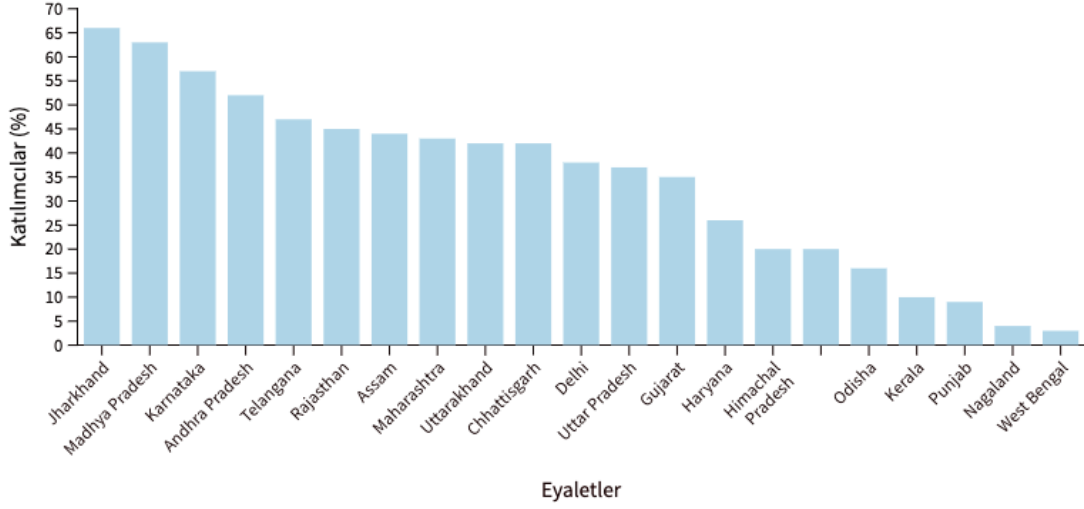
Kaynak: Reuters Photo

son üç yılda en az 44 kişiyi öldürmüştür (The Economic Times, 2019).

İslamofobinin Küresel ve Yerel Etkileri

Hindistan'nın özellikle Kuzey bölgelerinde yürürlüğe konulan yasalar sebebiyle ağır şiddet olayları yaşanmaktadır. Assam eyaletinde "şüpheli vatandaş" ya da "yasadışı yerleşimci" statüleri Müslümanlar üzerinde uygulanarak devlet eliyle polis ve marjinal örgütlerin şiddeti buradaki yerli halkın üzerine çekilmektedir. Sadece Brahmaputra Nehri kıyılarındaki köylerden 5000'den fazla kişi evlerinden atılmış üzerlerine ateş açılmıştır (Chowdhury, 2021).

Hükümet yetkilileri, olaylara çözüm üretmek yerine medya organlarının da desteğiyle daha derin bir Hindu mağduriyeti yaratmak üzerine açıklamalar yapmaktadır. Birçok Hindu, Hindistan'ın en büyük sorununun Müslümanlar olduğuna ikna olmuş durumdadır. Hindistan sosyal medyası, Müslümanları linç etmeyi kendine görev edinmiş marjinal Hindu grupların şiddet videolarıyla dolmuştur. Ancak bu şiddet olayları da haber değerini yitirmiştir. BJP'nin önde gelen isimlerinden İçişleri Bakanı Amit Shah açıklamalarında Müslümanlar için "sızıntı", "termit" gibi soykırımcı ifadeler kullanmaktan asla çekinmemektedir. Başbakanın kendisi de seçim mitinginde "şiddet yaratan" insanlar

Şekil 7. Eyaletlerdeki Polislerin Linç Suçlarının Mağduru Suçlama Oranları

Kaynak: India Spend (2019)

Not: Rakamlar, bu tür şiddetin “büyük ölçüde doğal” ve “biraz doğal” olduğunu söyleyen personeli içermektedir. (%)

“kıyafetlerinden tanınabilir” diyerek açık hedef gösteriminde bulunmuştur (Iftikhar, 2020).

Hindutva ilkesini ortaya çıkaranların Nazi sempatisi açıktır. Başbakan Modi ve hükümeti de dünya çapında Müslüman düşmanı olarak kabul gören iki devletin uygulamalarından esinlendiği görülmektedir. Dini inanca dayalı ulusal kimlik uygulaması ve kitlesel vatandaşlık reddi Myanmar’ın sekiz farklı ırkı 130 azınlık grubu tanıdığı ancak bir şekilde 1 milyon Rohingya Müslümanı tanımadığı vatandaşlık yasasına oldukça benzemektedir. Ayrıca Modi Hükümeti, NDTV India’ya göre Assam’da “yabancı” ilan edilen Müslümanlar için devasa bir toplama kampı inşa etmektedir. Bu durumda Çin’de 1 milyondan fazla Müslüman Uygur’un kaldığı gözaltı kamplarını hatırlatmaktadır (Iftikhar, 2020).

Müslüman karşıtı kışkırtıcı mitingler devam ederken, bazıları şiddet olaylarına dönüşmektedir. Şubat 2020’de isyanlar başkent Yeni Delhi’nin bazı bölgelerini yakmış ve 53’ten fazla kişi hayatını kaybetmiştir. Kurbanların çoğu Müslümandır. Polis ise Müslümanlara yapılan işkenceyi durdurmak yerine yaşanan vahşeti doğal karşılamaktadır. Yayınlanan bir rapora göre 3 polisten 2’si inek kaynaklı şiddet olaylarında saldırganlara hak verdiğini sürecin doğal olduğunu düşündüğünü belirtmiştir (Team, 2019).

Hindistan’ın büyük bir bölümü İslamofobi tarafından kuşatılmış görünmektedir. Basın üstünlükçü elitlerin ağzından konuşmaktadır. Hint toplumunda “biz” ve “ötekiler” bölünmesi normalleşmiş Müslüman karşıtı aşırılıkçı düşünceye karşı insanlar duyarsızlaşmış görünmektedir.

17 İnsan Hakları ve dinler arası örgütten oluşan bir grup 12 Ocak'ta Washington'da düzenlenen kongre brifinginde Modi'yi kendi siyasi tabakasını oluşturmak ve korumak için İslamofobik söylemler ile halkı kışkırtmakla suçlamıştır (The American Bazaar, 2022).

Hindistan'ın Hindu milliyetçisi hükümetinin destekçilerinin Müslümanlara karşı düşmanlığı sosyal medya ve adanmış bir diaspora etkisiyle küreselleşmiştir. Bu durum özellikle milyonlarca Hintli gurbetçiye ev sahipliği yapan Basra Körfezi bölgesinde belirgindir. Modi'nin Körfez rejimleriyle özenle geliştirdiği bağlar, şimdi internette İslamofobik söylemler kusan aşırı milliyetçi Hintli gurbetçilerin tarafından tehdit edilmektedir. Hintli milliyetçilerin gönderileri başlarda Hintli Müslümanları hedef alırken şimdilerde daha çok İslam'ı ve İslami değerleri hedef almış görünmektedir. Bu sebeple Başbakan Modi, Körfez yetkililerince eleştirilmiştir. BJP hükümetinin Covid-19 virüsünün yayılmasında Müslümanları suçlaması ve sadece Müslümanların toplu ibadetlerini ve toplantılarını kısıtlaması üzerine yapılan paylaşımlar Kuveyt hükümeti tarafından eleştirilmiştir. Ayrıca diasporanın ırkçı paylaşımlarının devamı üzerine Dubai merkezli Gulf News'in Mayıs ayında Hindistan'ı Körfez'e "nefret ihraç etmeyi" durdurmaya çağıran bir yazı yayınlamıştır (Zhou, 2020).

Benzer bir durum Nisan ayında, Kanada'daki şehir konseyleri, kutsal Ramazan ayı boyunca İslami ezan olan ezanın günde birkaç dakika yayınlanmasına izin vermek için oy kullanması sonucunda Kanada'da yaşanmıştır. Karar, aşırı sağ grup-

ların "İslamcılığın" Kanada toplumuna ve siyasetine sızdığını öne sürmesiyle, kitlesel dilekçeler ve çevrimiçi nefret de dâhil olmak üzere büyük bir tepkiye yol açmıştır. Kanada'daki Hint diasporasının bazı üyelerinin ezana ve İslam'a karşı attığı saldırganca tweetler uluslararası gündeme girmiştir (Zhou, 2020).

Sonuç

Hindistan'da etnik milliyetçi bir örgüt olan RSS ile bağlantıları açık olan BJP hükümeti yönetime geçtiği yıldan itibaren İslamofobinin ülkede tırmanışa geçtiği gözlemlenmiştir. Hükümet seçim dönemlerinde yerel çatışmaları körükleyecek radikal milliyetçi bir propaganda sürdürmektedir. Hükümet özellikle vatandaşlık konusu gibi hassas meselelerde dini inanca dayalı bir vatandaşlık yasası geliştirerek bu yasaları özellikle Kuzey Hindistan eyaletlerinde uygulamaya geçirmiştir. Bu durum Müslüman nüfusun yoğun olduğu kuzey bölgelerde halk arasındaki çatışmaları da ateşlemektedir. Ülkedeki radikal ırkçı grupların faaliyetleri hükümet ve polis teşkilatı tarafından görmezden gelinmektedir. Radikal milliyetçi örgütler sivil Müslümanları hedef alan eylemler düzenleyerek Müslüman haklarını gasp etmektedirler. Radikal örgütlerin İslamofobik eylemleri, sosyal medya desteğiyle ülke sınırları dışına çıkarak Hindistan merkezli bir İslamofobiyi dünyaya yaymaktadır. Dünya'nın farklı yerlerinde yaşayan Hindistan vatandaşları bu bölgelerdeki Hintli Müslümanları ve İslam'ı hedef alan eylemlerde bulunmaktadır. Bu durum Hindistan dış ilişkilerini de etkilemektedir.

Kaynakça

Aygül, A ve Fatima, M. J. (2021). Hindistan vatandaşlık yasası değişikliği (CAA)'nın Hindu milliyetçiliği, İslamofobi/ İslam karşıtlığı ve uluslararası hukuk bağlamında incelenmesi Göç Araştırmaları Vakfı.

Bayraklı, E. ve Yerlikaya, T. (2017). Müslüman Toplumlarında İslamofobi: Türkiye Örneği . *Ombudsman Akademik*, 7, 51-70. <https://doi.org/10.32002/ombudsmanakademik.440210>

Chowdhury, D. R. 2021. *Column: Is India headed for an anti-muslim genocide?* Time. Erişim tarihi: 17.05.2022, <https://time.com/6103284/india-hindu-supremacy-extremism-genocide-bjp-modi/>

The Economic Times, (2019, Şubat 20). *Cow vigilantes in India killed at least 44 people, report finds.* Erişim tarihi: 17.05.2022, <https://economictimes.indiatimes.com/news/politics-and-nation/cow-vigilantes-in-india-killed-at-least-44-people-report-finds/articleshow/68079326.cms>

Iftikhar, A. (2020, Ocak 13). *India's new anti-Muslim law shows the allure of right-wing Islamophobic policies.* Erişim tarihi: 17.05.2022, <https://www.nbcnews.com/think/opinion/india-s-new-anti-muslim-law-shows-broad-allure-right-ncna1112446>

Killioğlu, M. E. (2021). *Hindistan'da Hindutva söylemi'nin ortaya çıkışı ve gelişimi.* *Novus Orbis*, 3(2), 200-221.

The American Bazaar. (2022, Ocak 14). *Modi accused of using Islamophobic rhetoric to build political base.* <https://www.americanbazaaronline.com/2022/01/14/modi-accused-of-using-islamophobic-rhetoric-to-build-political-base-448354/>

Britannica, T. Editors of Encyclopaedia (2021, Kasım 23). *Bharatiya Janata Party.* *Encyclopedia Britannica.* Erişim tarihi: 17.05.2022, <https://www.britannica.com/topic/Bharatiya-Janata-Party>

Britannica, T. Editors of Encyclopaedia (2022, May 24). *Vinayak Damodar Savarkar.* *Encyclopedia Britannica.* Erişim tarihi: 24.05.2022 <https://www.britannica.com/biography/Vinayak-Damodar-Savarkar>

Team, I. (2019). *Every Third Indian Cop Thinks Mob Violence Over Cow Slaughter Is 'Natural': New Survey.* Erişim tarihi: 19.05.2022, <https://www.indiaspend.com/every-third-indian-cop-thinks-mob-violence-over-cow-slaughter-is-natural-new-survey/>

Yadavar, S. (2020). *Birth Certificates Are Citizenship Proof, Govt Says. But 38% Under-5 Children Don't Have One.* Erişim tarihi: 19.05.2022, <https://www.indiaspend.com/birth-certificates-are-citizenship-proof-govt-says-but-38-under-5-children-dont-have-one/>

Zhou, S. (2020, Temmuz 1). *From India, Islamophobia Goes Global. Foreign Policy.* Erişim tarihi: 19.05. 2022, <https://foreignpolicy.com/2020/07/01/india-islamophobia-global-bjp-hindu-nationalism-canada/>

Öne Çıkan Faaliyetler

“Hindutva ve İslamofobi” başlıklı makale yayınlandı

Hindutva and Islamophobia

T: 24.02.2022

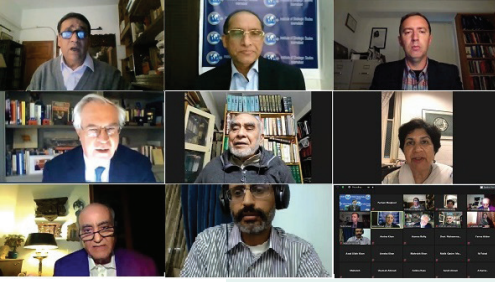
D: İngilizce

Ü: Pakistan

T: Makale

ISSI tarafından yayınlanan bu araştırma makalesi, siyasi bir ideoloji olarak Hindutva ile ilgili olarak Hindistan’da yükselen İslamofobiye anlamaya yönelik bir girişimdir. Hindutva bağnazları bir Hintliyi Hindu kimliğiyle eşitler ve Müslümanlar bu homojenleşmeye direnirken ve kendileri için ayrı bir kimlik iddia etmeye devam ederken Hindutva ideolojisine bir iç tehdit olarak inşa edilirler.

<https://issi.org.pk/hindutva-and-islamophobia/>

“İslamofobi ve Bununla Nasıl Başa Çıkılır?” adlı panel düzenlendi.

Panel Discussion on “Islamophobia and How to Deal with It?”

T: 11.11.2020

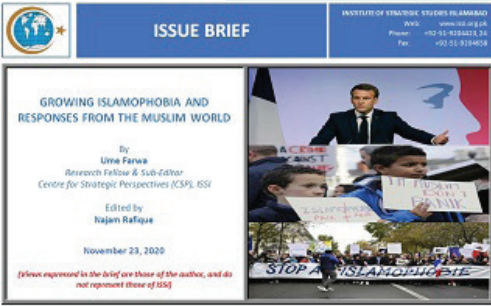
D: İngilizce

Ü: Pakistan

T: Panel

İslamabad Stratejik Araştırmalar Enstitüsü’nde (ISSI) Stratejik Perspektifler Merkezi (CSP), “İslamofobi ve Bununla Nasıl Başa Çıkılır?” konulu bir panel tartışması düzenledi. Panele saygın akademisyenler katıldı.

<https://issi.org.pk/press-release-panel-discussion-on-islamophobia-and-how-to-deal-with-it/>

“Büyüyen İslamofobi ve İslam Dünyasından Gelen Tepkiler” başlıklı görüş yazısı yayınlandı.

Issue Brief on “Growing Islamophobia and Responses from the Muslim World”

T: 23.11.2020 D: İngilizce Ü: Pakistan T: Görüş Yazısı

İslamabad Stratejik Araştırmalar Enstitüsü'nün yayınladığı yazı Ume Farwa tarafından kaleme alınmıştır. Yazıda, dünya'nın bir kez daha İslamofobide bir artışa tanık olduğu ve Avrupa'nın liberal, demokratik ve laik başkenti Paris, bir kez daha İslamofobinin merkez üssü konumunda olduğu, belirtilmiştir.

<https://issi.org.pk/issue-brief-on-growing-islamophobia-and-responses-from-the-muslim-world/>

“Yükselen İslamofobi ve Müslümanların Ötekileştirilmesi: Temel Sebepler ve Olası Çözümler” başlıklı çevrim içi seminer düzenlendi.

Rising Islamophobia & the Otherization of Muslims: Root Causes and Possible Remedies

T: 21.12.2020 D: İngilizce Ü: Pakistan T: Çevrim içi Seminer

IPRI tarafından düzenlenen seminerde uzmanlar İslamofobik eylemlerin artışı ve yaygınlaşmasının sebeplerine ve bu artışın durdurulmasında ne gibi önlemler alınabileceğine dair konuşmalar gerçekleştirdi. Programa Dr. Farrag Bin Jamil Saleh, Prof. Mehmet Özalp, Dr. Amina Yaşin ve Dr. Daniel Tutt konuşmacı olarak katılmıştır.

<https://ipripak.org/ipri-webinar-22-series-decolonizing-the-discourse-in-international-relations-copy/>

Entelektüel ve Siyasî Bir Figür Olarak Raşid Gannuşi

Selvanur Demircan

Fikir dünyasıyla çağdaş İslam düşüncesinde nev-i şahsına münhasır bir noktada konumlanan Raşid Gannuşi, hem Tunus toplumunun hem de Müslüman dünyanın önde gelen entelektüel ve siyasî simalarından biridir. Raşid Gannuşi ortaya koyduğu eserlerle çağdaş İslam düşüncesine sunduğu entelektüel katkıyla yetinmemiştir. Düşüncelerini gerçek hayatta uygulamaya aktarmak amacıyla hem siyasî hem de toplumsal hareketlere dâhil olarak eylemden geri durmamıştır. Tunus'un İslamcı hareketi Nahda'nın lideri olarak tanınan Raşid Gannuşi, aynı zamanda "Müslüman demokrat" kimliğiyle de anılmaktadır. İslâmî gelenek içinde pek çok yönüyle diğerlerinden farklılaşan Nahda Hareketi, Raşid Gannuşi'nin fikirleri üzerine inşa edilen ve Gannuşi'nin düşünce dünyasıyla şekillenen ve gelişen bir harekettir. Tunus'un siyasî tarihinde kritik bir rol oynayan Nahda Hareketi'ni Raşid Gannuşi'den ayrı düşünmek mümkün değildir. Bu yazıda, teoriyi önemseydiği kadar uygulamaya da ehemmiyet gösteren Gannuşi'nin hayatı, düşünce dünyası ve eylemleri ışığında tahlil edilecektir.

Şekil 7. Raşid Gannuşi 1980'li yıllarda bir mitingte konuşuyor.

Tunus'ta Bir İslâmî

1941 yılında Tunus'un Gabes vilayetine bağlı Gannuş köyünde dindar bir ailenin çocuğu olarak dünyaya gelen Raşid Gannuşi ilkökul ve ortaokul eğitimini bu bölgede tamamladıktan sonra İslâm hukuku alanında uzmanlaşmak amacıyla Zeytune Medresesi'ne başlamıştır. Ancak buradaki eğitimiyle yetinmeyen ve farklı alanlarda uzmanlaşmak isteyen Gannuşi daha sonra Kahire Üniversitesi'ne ziraat eğitimi için gitmiştir. O dönemde Arap milliyetçi-

Batı modernliğini Batı'daki politik ve ekonomik bir sürecin doğal sonucu ve bir fikir olarak değerlendiren Gannuşi, mutlak fikrî özgürlük, bilimsel ve teknolojik ilerleme ve demokratik ideallerin desteklenmesi anlamına gelen moderniteyi savunmaktadır. Ancak Gannuşi'nin Batı'yla ve moderniteyle ilişki kurma fikrindeki kırmızı çizgisi Batı'ya siyasî, ekonomik ve kültürel olarak bağımlı olmaktan kaçınmaktır.

si Nasırcı fikirleri benimsemiştir. Mısır'daki baskılar dolayısıyla kaçak yollarla Suriye'ye giden Gannuşi, Şam Üniversitesi'nde felsefe eğitimi almış ve bu süreç içerisinde Arap Birliği'ni yeniden inşa etmek amacıyla Nasır Sosyalist Birliği'ne katılmıştır (Gökçen, t.y). Raşid Gannuşi'nin Nasırcı Arap milliyetçisi fikirleri benimsemesinin temelinde Tunus'ta Batılılaşma amacıyla İslâmî ve kültürel değerlere savaş açan Burgiba'ya karşı muhalif bir duruş sergilemek vardır. Arap milliyetçisi olan herkesin Burgiba karşıtı olan bir dönemde Raşid Gannuşi de bu kutupta konumlanmıştır (Geisser, 2011). Gannuşi'nin Nasırcı Arap milliyetçiliğinden uzaklaştığı ilk kırılma noktası, içinde Türkiye de olan, altı aylık Avrupa seyahati olmuştur. Daha sonra felsefe eğitimine devam etmek için yeniden Şam'a dönen Gannuşi milliyetçiler ve İslamcılar arasındaki

tartışmalara şahit olarak Arap milliyetçiliğine dair derin bir sorgulama dönemi geçirmiştir. Raşid Gannuşi 1967'de Nasırcı partiden ayrılmış ve bu sırada dönemin önemli İslamcı düşünürleri Hasan el-Benna, Seyid Kutub, Muhammed İkbâl ve Mevdudî'yi okumaya başlamıştır. Bu düşünürlerin fikirlerinden derin bir şekilde etkilenen Raşid Gannuşi, İslâm'ın küresel bir toplum görüşü olduğuna kanaat getirmiştir. Bu minvalde ferdî hayatında da büyük bir dönüşüm geçirerek İslâm'ı yeniden hayatının merkezine taşımıştır. 1966 ve 1968 yılları arasında İslâm'a dair kapsamlı okumalar yaparak düşüncelerini sağlamlaştırmıştır. Şam Üniversitesi'nden mezun olduktan sonra Paris'te Sorbonne Üniversitesi Eğitim Bilimleri Bölümünde eğitim hayatına devam etmiştir. Bu esnada Gannuşi Tebliğ Cemaati'ne mensup olmuştur. Cemaatin aktif bir üyesi olan Gannuşi Kuzey Afrika'dan Fransa'ya göç eden Müslümanlara yönelik tebliğ faaliyetlerinde bulunmuştur. Bu yıllarda ayrıca Fransa İslam Öğrencileri Derneği (AEIF) ve Muhammed Hamidullah tarafından kurulan Fransa İslâm öğrencileri Derneği'nin genel sekreterliğinde bulunan Gannuşi hem bireysel hem de sosyal açıdan hareketli bir zaman geçirmiştir (Geisser, 2011).

1960'lı yılların sonunda Tunus'a geri dönmüş ve Din İdaresi tarafından kurulan Kur'ân-ı Kerim'i Koruma Derneğinde dersler vermeye başlamıştır. Gannuşi, özellikle Burgiba rejimi altında, Tunus'taki gençliğin Batılılaşmış materyalist bir eğilim gösterdiği ve dinî ve kültürel değerlerden uzaklaşmış olduğunu tespit etmiştir. Bunun karşısında Gannuşi, İslâm'ın insanların ihtiyaç

duyduğu sosyal ve politik bir sistem alternatifini belirlemiştir (Jackson, 2006, ss. 231-235).

İslâmcılığın Rüzgârları Tunus'ta Esiyor

Tunus'a döndüğünde ülkede büyük bir ahlâkî çöküşün olduğunu ve Arap-Müslüman kimliğinden kopulduğunu göre Raşid Gannuşi ülkesinde felsefe öğretmeni yapmaya karar vermiştir. Raşid Gannuşi, Abdulfetteah Moro, Hemedi en-Neyfer ve Salahaddin el-Curşî gibi isimlerle birlikte camilerde ders halkaları oluşturmuştur. Bu ders halkalarına çok çeşitli siyasi görüşlere sahip insanlar katılmış; derslerde İslâmî ilimlerin yanı sıra Marksizm, varoluşçuluk gibi konular da tartışmaya açılmıştır. Kur'ân-ı Kerim'i Koruma Derneği'nde çalışmalar yürüten bu isimler İslâm'ın bir gelecek olmanın ötesinde bir yaşam biçimi ve küresel bir sistem olduğunu insanlara anlatmayı misyon edinmiştir (Geisser, 2011; Kılavuz vd., 2014). Gannuşi'ye göre İslâm'ın yayılması bireyden başlayarak mümkün olacaktır. Gannuşi önce bireye, sonra aile daha sonra ise topluma odaklanacak şekilde bir çalışma metodu benimsemiştir. Gannuşi, devletten önce bireyin ve toplumun ıslah edilmesi gerektiği görüşünü benimsediklerini belirterek ilk dönemde asıl hedeflerinin iktidarı elde etmek olmadığını ifade etmiştir (Geisser, 2011).

Camilerdeki ders halkalarıyla temelleri atılan İslami Yöneliş Hareketi'nin kuruluş beyannamesinde hareketin amaçlarının Tunus'a İslâmî şahsiyet kazandırmak, toplumda İslâm fikrini ve ahlâkını yeniden

tesis etmek, toplumu her türlü kültürel ve siyasi dış hakimiyetten kurtarmak, çoğulculuğu tesis etmek ve sosyal adaleti sağlamak olduğu belirtilmiştir (Kılavuz vd., 2014, s. 56). Siyasî bir parti olarak resmiyet kazanmak isteyen hareketin bu yöndeki talepleri reddedildiği gibi Burgiba rejimi hareketin pek çok üyesini tutuklamıştır. Bu yıllarda Gannuşi, biri 11 yıllık diğeri ömür boyu olmak üzere iki kez hapis cezasına çarptırılarak uzun yıllar hapis hayatı yaşamıştır. Bin Ali'nin Burgiba hükümetine yaptığı kansız darbeden sonra hareket üzerindeki baskılar biraz da olsa azalmış ve tutuklu üyeler serbest bırakılmıştır. 1989 yılında Nahda Partisi olarak isim değiştiren hareket bağımsız adaylarla katıldığı seçimlerde %15'in üzerinde oy alarak büyük bir başarı elde etmiştir. Nahda'nın bu başarısından rahatsızlık duyan Bin Ali rejimi hareketi baskılamaya başlamıştır. Bu süreçte Gannuşi Londra'ya giderken birçok Nahda üyesi yurt dışına çıkmıştır. 2011 yılındaki devrimden sonra ülkesine dönen Gannuşi devrimden sonra yapılan seçimlerde birinci parti olmuştur (Gökçen, t.y.).

Müslüman Bir Demokrat

Çocukluğundan itibaren pek çok farklı görüşle muhatap olan, birbirinden farklı disiplinlerde eğitim alan Gannuşi geniş ve derin bir ufka sahiptir. *İslâm Devletinde Kamusal Özgürlükler, İslam Devletinde Vatandaşlık Hakları, Laiklik ve Sivil Toplum, Kur'an ve Yaşam Arasında Kadın* gibi kitapları çağdaş İslâm düşüncesinin önemli eserleri arasında yer almaktadır. Nahda

Hareketi'nin kuruluşu Tunus'taki ahlâki yozlaşmayı ve dinî ve kültürel kimlikten uzaklaşmayı engellemek; İslâmî değerlerin hem ferdî hem toplumsal hayatta hâkim olmasını sağlamak amacına dayanmaktadır. Değişimin öncelikle bireyden başlayacağını düşünen Raşid Gannuşi zaman içerisinde Tunus'un siyasî ve toplumsal meselelerine kayıtsız kalamayarak aktif bir şekilde politika hayatına dahil olmuştur. Ancak Gannuşi'nin temel vurgusu İslâmcı hareketlerin önceliğinin iktidarı kazanmak olmaması gerektiğini en büyük başarının halklara ve liderlerine İslâm'ı sevdirmek olduğunu vurgulamıştır. Bu bağlamda Gannuşi, İslâmcı hareketlerin sivil toplumu ve demokrasiyi güçlendirmeyi hedeflemesini tavsiye etmiştir (Abu Rabi, 2004, s. 207; Gannuşi, 2004).

Raşid Gannuşi'nin, özellikle demokrasi, modernite ve Batı hakkındaki fikirleri ana akım İslâmcı düşünürlerin fikirlerinden ayrılmaktadır. Hatta Gannuşi'nin demokrasi hakkındaki görüşleri bazı İslâmcılara

rehberlik etmiştir. Gannuşi'ye göre demokrasi bir felsefe ya da ideoloji değil, iktidar gücünün denetlenmesi sağlayan bir araçtır. Gannuşi, içtihat, icma, biat, maslahat ve şura gibi İslâm ilkeleri ile demokrasi ilkeleri arasında bir uyumsuzluk bulmamaktadır. Halkın egemenliğini garanti eden ve despotik yönetimleri engelleyen demokrasi ilkeleri İslâm ile çelişmemektedir. Gannuşi demokrasi rejimini hem biçim hem de muhteva rejimi olarak açıklamaktadır. Egemenliğin halka ait olduğu ilkesiyle şekillenen demokrasi rejiminde eşitlik, seçim, kuvvetler ayrılığı, siyasi çeşitlilik, ifade özgürlüğü gibi haklar güvence altına alınmıştır. Demokrasi rejiminin muhtevası ise "insana olan değer in itirafıdır". Bu sayede insan onurunu korur ve kamu alanındaki idari işere dahil olur. Demokrasi rejiminde yönetenlerin özgürlüğü onların yönetilenleri seçme iradesinde gizlidir. Böylece demokrasi rejimi zulüm ve istibdadı engellemektedir (Gannuşi, 2012, ss. 113-114). Gannuşi demokrasinin işleyişindeki sorunları kabul etmekle birlikte esasen demokrasi ilkelerine dayanan bir modelin uygulanması gerektiğini düşünmektedir (Esposito & Voll, 2001, s. 115).

Gannuşi'nin Batı ve modernite düşüncesiyle kurduğu ilişki de ana akım İslâmcıların görüşlerinden farklılaşmaktadır. Batı modernliğini Batı'daki politik ve ekonomik bir sürecin doğal sonucu ve bir fikir olarak değerlendiren Gannuşi, mutlak fikrî özgürlük, bilimsel ve teknolojik ilerleme ve demokratik ideallerin desteklenmesi anlamına gelen moderniteyi savunmaktadır (Abu Rabi, 2004, s. 209). Ancak Gannuşi'nin Batı'yla ve moderniteyle ilişki kurma fikrin-

Raşid Gannuşi'nin demokrasi, modernite ve İslâm arasındaki uyuma dair görüşleri onu geleneksel İslâmcılık içinde kendine özgü bir çizgiye taşımıştır. Gannuşi Batılı kavramları reddetmeyerek bu kavramları Müslümanca bir bakış açısıyla yeniden değerlendirmiş ve onlara semantik müdahalelerde bulunmuştur.

Şekil 8. Nahda Partisi Lideri Raşid Gannuşi

deki kırmızı çizgisi Batı'ya siyasî, ekonomik ve kültürel olarak bağımlı olmaktan kaçınmaktır. Müslümanların kendi bağımsızlıklarını sürdürebildikleri müddetçe Batı ve moderniteden faydalanabileceğini düşünmektedir (Esposito & Voll, 2001, s. 107). Bu açıdan Gannuşi, moderniteyi reddetmemekte; onu İslamileştirmek istemektedir (Jones, 1988). Müslümanların kendi yerel ve kültürel bakış açılarıyla moderniteyi yeniden tanımlayabileceklerini düşünen Gannuşi, bu tanımlamayla İslam toplumunu modern dünyada yeniden inşa edilebileceğine işaret etmiştir (Kılavuz vd., 2014, s. 67).

İslâmcı hareketlerin kesinlikle barışçıl yöntemlere bağlı olması gerektiğini vurgulan Gannuşi, her türlü askerî

faaliyetin reddedilmesi gerektiğini savunmuştur. Sivil toplum fikrine ayrıca önemiy gösteren Gannuşi, İslâmcı hareketlerin sivil toplumun geliştirilmesi için çalışmasını teşvik etmektedir. Sivil toplumun geliştirilmesi ümmet fikrinin ihya edilmesini sağlayacaktır (Gannuşi, 2004; Kılavuz vd., 2014, s. 76).

Gannuşi'nin İslamcı hareketlere yönelik önemli eleştirilerinden biri de kadının toplumsal ve siyasî rolünün yeteri kadar önemsenmemesidir. Gannuşi'ye göre İslâm kadın ve erkeğin siyasal toplumsal ve ekonomik meselelerdeki rolü ve katkısı eşit bir şekilde tanımlamıştır. Kadının en önemli görevinin çocuk yetiştirmek olduğu düşüncesine sahip olan Gannuşi, kadının istediği herhangi bir işte çalışmasında bir

sakinca bulmamakta hatta ev hanımlığının da bir çalışma olarak görülmesi ve hanımlarına da maaş bağlanması yönünde düşüncelere sahiptir (Gannuşi, 2017).

Gannuşi Bugün Ne Söylüyor?

Her ne kadar ana akım İslâmcı hareketlerden ayrışan noktaları da olsa, genel itibarıyla yola İslâmcı olarak yola çıkan Nahda Hareketi'nin 2016 yılında düzenlenen 10.yıl kongresinde siyasal İslâm'ın terk edilerek tamamen demokratik değerleri benimseyen ulusal bir demokrasi partisine dönüştüğü ilan edilmiştir. Bu kongre Nahda Hareketi'nin İslâm merkezli kimlik siyasetini büyük ölçüde bırakarak Tunus odaklı ulusal bir gündem ve politika merkezli pratik bir siyaset tavrı benimsediği açıklanmıştır. (Tunisia's Ennahda distances itself from political Islam, 2016). Nahda Hareketi tarafından yapılan bu açıklamalar uluslararası gündemde yoğun bir şekilde yankı bulurken bazı kesimler bunu "İslâmcılığı ölüşü" olarak yorumlamış bazılarıysa bunu profesyonelleşme açısından atılan önemli bir adım olarak değerlendirmiştir (Affan, 2016).

Siyasî ve dinî alanı birbirinden ayırdıklarını ifade eden Gannuşi, 10.yıl kongresinde alınan bu kararın bir kopuş değil, sürekliliğin yeni bir parçası olduğunu ifade etmiştir. Gannuşi'ye göre siyasi alan kutsal ve değişmez değil, sivilidir. İslâm'da sabit ve değişmez metinler haricinde çoğu metnin içtihadı açık olduğunu belirten Gannuşi, siyaset alanında da buna dahil olduğunu belirtmiştir. Kendilerini dindar Müslü-

manlar olarak tanımlayan Gannuşi, siyasi ve dini kurum arasında ayırım yapmanın elzem olduğunu ifade etmiştir. Örneğin buna göre camilerde siyasî propagandaların yapılması doğru değildir. Ayrıca Gannuşi'ye göre "Siyasal İslam" Batılı bir terimdir. Osmanlı İmparatorluğunun çöküşünden sonra İslâm'ın tehdit altında olduğu fikrinde dolayı Müslüman yeniden İslâmî bir toplum kurma çabasına girmişlerdir. Bu bağlamda Gannuşi, artık Tunus'ta İslâm'ın baskı altında olmadığını belirterek siyasal İslâm'a ihtiyaç duyulmadığını belirtmiştir (Hearst, 2016).

Sonuç

Raşid Gannuşi, Burgiba rejiminin baskıları altında tutuklandığı yıllarda bir mahkemede "Eğer Allah camilerin şehidi olmamı dilerse, olacağım. Ama ben size ölümümün boşa olmayacağını kanımdan İslâm çiçeklerinin açacağını söylüyorum." demişti. Düşüncenin farklı ufuklarına kanat açıp İslâm'da karar kılan Raşid Gannuşi, İslâm düşüncesine sunduğu entelektüel katkı ve yalnızca bununla yetinmeyip sosyal ve siyasî olarak aktivizm göstermiştir. Raşid Gannuşi'nin demokrasi, modernite ve İslâm arasındaki uyuma dair görüşleri onu geleneksel İslamcılık içinde kendine özgü bir çizgiye taşımıştır. Gannuşi Batılı kavramları reddetmeyerek bu kavramları Müslümanca bir bakış açısıyla yeniden değerlendirmiş ve onlara semantik müdahalelerde bulunmuştur. Gannuşi'nin bu tavrı İslâmcı literatüre "Gannuşici tersine çevirme" anlayışı olarak katkı sunduğu söylenebilir (Öz, 2017). İslâm ve demokra-

si arasındaki irtibata ve uyuma her zaman dikkat çeken Gannuşi, 2016 yılından itibaren siyasî ve dinî söylemi birbirinden ayrı tutarak düşünce dünyasında yeni bir açılım yapmıştır. Bu açılımı kendi çizgisinden bir kopuş değil, sürekliliğin yeni bir parçası olarak gören Gannuşi entelektüel ve siyasi düzlemde faaliyet göstermeye devam etmektedir.

Kaynakça

- Abu Rabi, İ. M. (2004). *Contemporary Arab Thought Studies in Post-1967 Arab Intellectual History*. ABD, Pluto Press.
- Affan, M. (2016, Haziran 14). *Nahda Hareketi... Seküler Bir Parti Mi?* Al Sharq Strategic Research. Erişim tarihi: 19.05.2022, https://research.sharqforum.org/tr/2016/06/14/nahda-hareketi-sekuler-bir-parti-mi/#_edn20
- Esposito, J. L., & Voll, J. O. (2001). *Makers of Contemporary Islam*. Newyork, Oxford University Press.
- Gannuşi, R. (2004). *Self-criticism and Reconsideration-I*. The Milli Gazete. Erişim tarihi: 19.05.2022, <https://www.milligazette.com/Archives/2004/01-15Feb04-Print-Edition/011502200457.htm>
- Gannuşi, R. (2017). *Kuran ve Yaşam Arasında Kadın*. İstanbul, İlimyurdu Yayıncılık.
- Geisser, V. (2011, Ocak 30). *Interview inédite de Rached Ghanouchi, leader historique du mouvement tunisien Renaissance*. Oumma. Erişim tarihi: 19.05.2022, <https://oumma.com/interview-inedite-de-rached-ghanouchi-leader-historique-du-mouvement-tunisien-renaissance/>
- Gökçen, A. (2022, Mayıs 19.). *Raşid Gannuşi*. İslam Düşünce Atlası. Erişim tarihi: 19.05.2022, <https://islamdusunceatlası.org/peoplemaps/rasid-gannusi/340>
- Hearst, D. (2016, Haziran 13). *Rached Ghannouchi Q&A: Thoughts on democratic Islam*. Middle East Eye. Erişim tarihi: 19.05.2022, <https://www.middleeasteye.net/news/rached-ghanouchi-qa-thoughts-democratic-islam>
- Jackson, R. (2006). *Fifty Key Figures in Islam* (1. bs). NewYork, Routledge.
- Jones, L. G. (1988). *Portrait of Rachid al-Ghannouchi*. Middle East Research and Information Project. Erişim tarihi: 19.05.2022, <https://merip.org/1988/07/portrait-of-rachid-al-ghanouchi/>
- Kılavuz, M. T ve Mercan, M. H., & Güder, S. (2014). *Orta Doğu'da İslamcı Siyaset Değişim Sürecinde Müslüman Kardeşler ve Nahda* (Araştırma Raporu Sy 2; Araştırma Raporları, s. 94). İLKE İlim Kültür Eğitim Vakfı.
- Öz, A. (2017, Şubat 24). *İslâmcılığın fikri ve siyasi tecrübesini kavramak*. Yeni Şafak. Erişim tarihi: 19.05.2022, <https://www.yeni-safak.com/hayat/islmciligin-fikri-ve-siyasi-tecrubesini-kavramak-2618859>
- Raşid, G. (2012). *İslam Devletinde Kamusal Özgürlükler*. İstanbul, Mana Yayınları.
- Aljazeera. *Tunisia's Ennahda distances itself from political Islam*. (2016, Mayıs 21). Al-Jazeera. Erişim tarihi: 19.05.2022, <https://www.aljazeera.com/news/2016/5/21/tunisia-ennahda-distances-itself-from-political-islam>

Aylık Faaliyet Görünümü

TEMEL HAK VE ÖZGÜRLÜKLER

Faaliyetin Başlığı	Faaliyetin Orijinal Adı	Kurum	Tarih	Dil	Yer	Tür	Link
"İnternette Görüldüğü Rusya'daki Özbek İşçi Göçmenlerinin Çevrim İçi Ortamlarında COVID-19 Anlatıları" başlıklı makale yayımlandı.	"I Saw It on the Internet!" COVID-19 Narratives across Online Milieux of Uzbek Labour Migrants in Russia	OSCE Akademi	42.022	İngilizce	Kırgızistan	Makale	https://osce-academy.net/upload/file/RP9_Rashid_Gabdulhakov.pdf
"Hiçbir Çocuk Geride Kalmamasın: Erkeklerin Eğitimden Ayrılması: Birleşik Arap Emirlikleri Vaka Çalışması" başlıklı rapor yayımlandı.	Leave no child behind: Boys' disengagement from education: United Arab Emirates case study	Şeyh Saud bin Saqr Al Qasimi Politika Araştırma Vakfı	7.04.2022	İngilizce	BAE	Rapor	https://publications.alqasimifoundation.com/en/leave-no-child-behind-boys-disengagement-from-education-united-arab-emirates-case-study?hslang=en
ICFUAE, siyasi mahkumları bayram affına dahil etmek için bir kampanya başlattı.	ICFUAE launches a campaign to include political prisoners in Eid pardon	BAE Uluslararası Özgürlük Kampanyası (ICFUAE)	18.04.2022	İngilizce	BAE	Kampanya	https://www.icfuae.org.uk/press-releases-campaigns/icfuae-launches-campaign-include-political-prisoners-eid-pardon
"İsrail İşgalini vurgulamak için otobüs ve mobil reklam kampanyası" başlıklı bildiri yayımlandı.	Bus and mobile ad campaign to highlight Israeli apartheid	İslami İnsan Hakları Komisyonu	28.04.2022	İngilizce	İngiltere	Bildiri	https://www.ihr.org.uk/bus-and-mobile-ad-campaign-to-highlight-israeli-apartheid/
"İHRC, Londra'da ibadet edenlere yapılan saldırının ardından güvenlik tavsiyesi" başlıklı bildiri yayımlandı.	IHRC issues safety advice after attack on London worshippers	İslami İnsan Hakları Komisyonu	28.04.2022	İngilizce	İngiltere	Bildiri	https://www.ihr.org.uk/ihr-issues-safety-advice-after-attack-on-london-worshippers-2/
"Mülteciler arasında ayırım yapılamaz" başlıklı bildiri yayımlandı.		İslam Toplumu Millî Görüş (İGMG)	26.04.2022	Türkçe	Almanya	Bildiri	https://www.igmg.org/tr/muelteciler-arasinda-ayrim-yapilamaz/
"ABD'nin Suudi Arabistan Önderliğindeki Koalisyonuna Yardımı, Savaş Suçlarında Karmaşıklık Riski Oluşturuyor" başlıklı görüş yazısı yayımlandı.	Ramadan Truce Faces Uphill Struggle – The Yemen Review, March 2022	San'a Stratejik Araştırmalar Merkezi	07.04.2022	İngilizce	Yemen	Görüş Yazısı	https://sanaacenter.org/the-yemen-review/march-2022/17316
"Unrwa Genel Komiseri'nden Filistinli Mültecilere Mesaj" başlıklı bildiri yayımlandı.	Message From Unrwa Commissioner-General To Palestine Refugees	UNRWA Filistin	23.04.2022	İngilizce	Ürdün	Bildiri	https://www.unrwa.org/newsroom/official-statements/message-unrwa-commissioner-general-palestine-refugees
Adalah, Mayıs 2021 şiddet olayları sırasında Mussa Hassouna'nın Lod'da öldürülmesiyle ilgili olarak tüm İsraili Yahudi şüpheliler hakkındaki soruşturmayı kapatmaya yönelik savcının kararına itiraz etti.	Adalah appeals prosecutor's decision to close the investigation against all Jewish Israeli suspects in the killing of Mussa Hassouna in Lod during the May 2021 violent events	Adalah Arap Azınlık Hakları Merkezi	28.04.2022	İngilizce	Filistin	Haber	https://www.adalah.org/en/content/view/10617

"Filistin Mahkumlar Günü: İsrail, Ocak ayından bu yana Kitlesele Tutuklama Kampanyasında 2.140 Filistinliyi Tutukladı" başlıklı analiz yayımlandı.	Palestinian Prisoners Day: Israel Detains 2,140 Palestinians since January in Mass Arrest Campaign	Al Haq İnsan Hakları Savunuculuğu	17.04.2022	İngilizce	Filistin	Analiz	https://www.alhaq.org/advocacy/19920.html
Altı kuruluş, atamaları iptal etmek için acil uluslararası müdahale çağrısında bulunuyor.	The Six Designated Organizations Call for Urgent International Intervention to Revoke the Designations	Al Haq İnsan Hakları Savunuculuğu	21.04.2022	İngilizce	Filistin	Haber	https://www.alhaq.org/advocacy/19949.html
Al-Haq, BM insan hakları uzmanlarının hükümetlerin belirlenmiş altı kuruluşu korumak için derhal etkili adımlar atmaya çağırarak açıklamasını memnuniyetle karşılıyor	Al-Haq Welcomes the Statement by UN Human Rights Experts Calling on Governments to Take Immediate Effective Steps to Protect the Six Designated Organisations	Al Haq İnsan Hakları Savunuculuğu	25.04.2022	İngilizce	Filistin	Açıklama	https://www.alhaq.org/advocacy/19956.html
"Plotinus ve Gnostikler" başlıklı çevrim içi bir ders düzenlendi.	"Plotinus and the Gnostics" in an Online Lecture at the BA	Bibliotheca Alexandrina	04.12.2022	İngilizce	Mısır	Çecrimici Ders	https://www.bibalex.org/en/news/details?documentid=41417&page=3
"CIHRS ve ortakları, İnsan Hakları Komitesi'nin İsrail ile ilgili 'Yahudi olmayanlara karşı önceden var olan sistematik ve yapısal ayrımcılığı' vurgulayan gözlemlerini sonuçlandırmasını memnuniyetle karşılıyor" başlıklı haber yazısı yayımlandı.	CIHRS and partners welcome the Human Rights Committee concluding observations on Israel emphasizing the "pre-existing systematic and structural discrimination against non-Jews"	Kahire İnsan Hakları Enstitüsü	04.04.2022	İngilizce	Mısır	Haber Yazısı	https://cihrs.org/cihrs-and-partners-welcome-the-human-rights-committee-concluding-observations-on-israel-emphasizing-the-pre-existing-systematic-and-structural-discrimination-against-non-jews/?lang=en
"Mısır: Olağanüstü Hal Mahkemesi tarafından ölüm cezasına çarptırılan 16 kişinin infazı durdurun" başlıklı bildiri yayımlandı.	Egypt: Halt execution of 16 men sentenced to death by an Emergency Court	Kahire İnsan Hakları Enstitüsü	04.06.2022	İngilizce	Mısır	Bildiri	https://cihrs.org/halt-the-execution-of-16-men-sentenced-to-death-by-an-emergency-court/?lang=en
"Parlamento muhalefeti ve verimli yasama performansı (Parlamento azınlık çalışmaları için kısa yol haritası)" başlıklı araştırma yazısı yayımlandı	Parliamentary opposition and efficient legislative performance (Brief roadmap for parliamentary minority work)	Al-Bayan Planlama ve Çalışmalar Merkezi	04.03.2022	İngilizce	Irak	Araştırma Yazısı	https://www.bayancenter.org/en/2022/04/3235/
"Iraklı Gençlerin Siyasi Çıkarları: (Kamuoyu Araştırması)" başlıklı kamuoyu araştırması gerçekleştirildi.	The Political Interests of Iraqi Youth: (Opinion Survey)	Al-Bayan Planlama ve Çalışmalar Merkezi	04/20/2022	İngilizce	Irak	Kamuoyu Araştırması	https://www.bayancenter.org/en/2022/04/3264/
Kadınların siyasi katılımı üzerine bir panel düzenledi.	Al-Bayan Center Held A Panel Discussion On Women's Political Participation	Al-Bayan Planlama ve Çalışmalar Merkezi	04/30/2022	İngilizce	Irak	Panel	https://www.bayancenter.org/en/2022/04/3282/
"COVID-19: Mevcut sağlık krizinin mülteciler üzerindeki etkisi ve kamplarda Korona virüsü ile yüzleşme olanakları" başlıklı yazı yayımlandı.	كوفيد-19 - أثر الأزمة الصحية الراهنة على اللاجئين و الامكانيات المتاحة لهم بالمخيمات لمجابهة فيروس كورونا	Mağrip Ekonomik Forumu	04.06.2022	Arapça	Tunus	Blog Yazısı	https://www.magef.org/covid-19-the-impact-of-the-current-health-crisis-on-refugees-and-the-possibilities-available-to-them-in-the-camps-to-confront-the-corona-virus/

MÜSLÜMAN DÜNYADAN FİKRİ BİRİKİMLER

"Karkar aktivistlerini korkutmaya devam edin: Çevre hareketini suçlamaya hayır!" başlık yazı yayımlandı.	مواصلة ترهيب مناضلي مدينة كركر: لا لتجريم الحراك البيئي	Tunus Ekonomik ve Sosyal Haklar Forumu	04/15/2022	Arapça	Tunus	Blog Yazısı	https://ftdes.net/ar/communique-karkar/
"İş Hukuku Dava Rehberi: İşletmelerin aniden kapanmasından kaynaklanan uyumsuzluklar" başlıklı kılavuz yayımlandı.	ليل التفاوض في المادة الشغلية: النزاعات الناتجة عن الغلق الفجئي للمؤسسات	Tunus Ekonomik ve Sosyal Haklar Forumu	04.08.2022	Arapça-Fransızca	Tunus	Kılavuz	https://bit.ly/3t2UUHL
"Ocak 2022 raporu: toplu protestolar, intihar ve göç" başlıklı rapor yayımlandı.	Report of January 2022: collective protests, suicide and migration	Tunus Ekonomik ve Sosyal Haklar Forumu	04.06.2022	Arapça-Fransızca	Tunus	Rapor	https://ftdes.net/en/ost-rapport-janvier-2022-des-mouvements-sociaux-suicides-violences-et-migrations/
"Yemen'de İktidarın Başkanlık Konseyine Devredilmesi: Siyasi Bağlam ve Etkileri" başlıklı görüş yazısı yayımlandı.	Transfer of Power in Yemen to a Presidential Council: Political Context and Implications	Arap Araştırma ve Politika Çalışmaları Merkezi	04/20/2022	İngilizce	Katar	Görüş Yazısı	https://www.dohainstitute.org/en/PoliticalStudies/Pages/transfer-of-power-in-yemen-to-a-presidential-council-political-context-and-implications.aspx
"Ürdün'ün Kudüs'te Barışçıl Bir Ramazan Geçirmek İçin Diplomatik Baskısı" başlıklı görüş yazısı yayımlandı.	Jordan's Diplomatic Leverage to Ensure a Peaceful Ramadan in Jerusalem	Emirlikler Politika Merkezi	4.04.2022	İngilizce	BAE	Görüş Yazısı	https://www.epc.ae/en/details/brief/jordan-s-diplomatic-leverage-to-ensure-a-peaceful-ramadan-in-jerusalem
"RAI Sekreterliği ve Karadağ Gençlik Ağı, Karadağ'da ihbar ve ihbarcı korumasını teşvik ediyor" başlıklı konferans gerçekleştirildi.	RAI Secretariat and Youth Network of Montenegro promote whistleblowing and whistleblower protection in Montenegro	Bölgesel Yolsuzlukla Mücadele İnisiyatifi (RAI)	1.04.2022	İngilizce	Bosna Hersek	Konferans	https://bit.ly/3wQ8hvX
"Toplum Merkezi Olarak Okul' çok paydaşlı yaklaşım ile esnek topluluklar yaratmak" başlıklı konferans gerçekleştirildi.	"Creating resilient communities through multi-stakeholder approach "School as Community Center"	Demokrasi ve Arabuluculuk Enstitüsü	14.04.2022	İngilizce	Arnavutluk	Konferans	https://idmalbania.org/creating-resilient-communities-through-multi-stakeholder-approach-school-as-community-center/
"Kuzey Makedonya'daki Mülteci ve Göçmenlerin Sağlık Haklarına Erişim 2020-2021" başlıklı yuvarlak masa toplantısı düzenlendi.	Access to Health Rights of Refugees and Migrants in North Macedonia 2020-2021	Legis	01.04.2022	İngilizce	Kuzey Makedonya	Toplantı	https://legis.mk/access-to-health-rights-of-refugees-and-migrants-in-north-macedonia-2020-2021/
"İsrail İşgalini vurgulamak için otobüs ve mobil reklam kampanyası" başlıklı bildiri yayımlandı.	Bus and mobile ad campaign to highlight Israeli apartheid	İslami İnsan Hakları Komisyonu	28.04.2022	İngilizce	İngiltere	Bildiri	https://www.ihr.org.uk/bus-and-mobile-ad-campaign-to-highlight-israeli-apartheid/
"İsrail Apartheid'ına Karşı Öğrenciler" başlıklı video yayımlandı.	Students Against Israeli Apartheid	Uluslararası İslam İnsan Hakları Komitesi	16.04.2022	İngilizce	İngiltere	Video	https://www.ihr.org.uk/students-against-israeli-apartheid/
İnsan hakları örgütleri, tutuklanmasının sekizinci yıldönümünde Walid Abu al-Khair'in serbest bırakılması çağrısında bulundu.	منظمات حقوقية تدعو للإفراج عن وليد أبو الخير في الذكرى الثامنة لاعتقاله	İnsan Hakları için ALQST	15.04.2022	Arapça	Suudi Arabistan	Bildiri	https://alqst.org/ar/post/rights-groups-call-for-the-release-of-waleed-abu-al-khair-on-the-eighth-anniversary-of-his-arrest

MÜSLÜMAN DÜNYADAN FİKRİ BİRİKİMLER

"Kaşıkçı katillerinin yargılanması: Dava kapandı mı?" başlıklı analiz yazısı yayımlandı.	محاكمة قتل خاشقجي: غلق القضية؟	İnsan Hakları için ALQST	8.04.2022	Arapça	Suudi Arabistan	Analiz	https://alqst.org/ar/post/Khashoggi-murder-trial-Case%20closed
İnternette kadın savunucuların korunmasına ilişkin seminer düzenlendi.	فعالية جانبية في مجلس حقوق الإنسان عن حماية المدافعات على الإنترنت	İnsan Hakları için ALQST	1.04.2022	Arapça	Suudi Arabistan	Seminer	https://alqst.org/ar/post/human-rights-council-side-event-on-protecting-defenders-online
İİT Genel Sekreterliği, Afganistan'ın başkenti Kabil'de camiye yapılan saldırıyı kınadı.	OIC General Secretariat Condemns Blast against Mosque in Kabul, Afghanistan	İslam İşbirliği Teşkilatı	30.04.2022	İngilizce	Suudi Arabistan	Bildiri	https://www.oic-oci.org/topic/?tid=34981&ref=23700&lan=en
İİT Burkina Faso'daki terörist saldırıları şiddetle kınadı.	OIC Strongly Condemns the Terrorist Attacks in Burkina Faso	İslam İşbirliği Teşkilatı	25.04.2022	İngilizce	Suudi Arabistan	Bildiri	https://www.oic-oci.org/topic/?tid=34974&ref=23695&lan=en
İİT, Mescid-i Aksa'ya devam eden İsrail saldırılarını tartışmak için daimi temsilciler komitesi düzeyinde acil toplantı düzenledi.	OIC to Hold an Emergency Meeting at the Level of the Permanent Representatives' Committee to Discuss the Ongoing Israeli Attacks on Al-Aqsa Mosque	İslam İşbirliği Teşkilatı	21.04.2022	İngilizce	Suudi Arabistan	Bildiri	https://www.oic-oci.org/topic/?tid=34946&ref=23686&lan=en
Suudi Arabistan Krallığı Ulusal İnsan Hakları Derneği, İsrail'in Mescid-i Aksa'nın kutsallığını ihlal etmesini kınadı.	الجمعية الوطنية لحقوق الإنسان في المملكة العربية السعودية تدين الانتهاكات الإسرائيلية لحرمة المسجد الأقصى	Suudi Arabistan Krallığı Ulusal İnsan Hakları Derneği,	17.04.2022	Arapça	Suudi Arabistan	Bildiri	https://nshr.org.sa/?news=news14504
"Suudi Arabistan'ın Dış Politikaları" başlıklı analiz yayımlandı.	Saudi Arabia's Foreign Policies	Körfez Araştırmaları Merkezi	11.04.2022	İngilizce	Suudi Arabistan	Analiz	https://www.grc.net/single-commentary/48
"Afrika Boynuzu'ndaki Suudi Politikasının Değerlendirilmesi" başlıklı analiz yayımlandı.	Assessment of Saudi Policy in the Horn of Africa	Körfez Araştırmaları Merkezi	12.04.2022	İngilizce	Suudi Arabistan	Analiz	https://www.grc.net/single-commentary/49
"ABD, Körfez'i stratejik bağımsızlığa doğru mu zorluyor?" başlıklı makale yayımlandı.	Is the United States pushing the Gulf towards strategic independence?	RASANAHA Uluslararası İnan Araştırmaları Enstitüsü	7.04.2022	İngilizce	Suudi Arabistan	Makale	https://bit.ly/3NCuoN8
21 İnsan Hakları Kuruluşu ve 57 Libya Kamu Figürü, Yetkililere Sivil Toplum Komisyonu Tarafından Sivil Derneklere Uygulanan Keyfi Kısıtlamaların Kaldırılmasına Çağrısında Bulundular.	Twent One Human Rights Organizations and 57 Libyan Public Figures Call On the Authorities to Lift the Arbitrary Resrtictions Imposed by the Civil Society Comission on Civil Associations	İnsan Hakları Savunma Merkezi	19.04.2022	İngilizce	Libya	Bildiri	https://defendercenter.org/6569

STRATEJİ VE ENERJİ ÇALIŞMALARI

Faaliyetin Başlığı	Faaliyetin Orijinal Adı	Kurum	Tarih	Dil	Yer	Tür	Link
"Çin-İran Stratejik İş Birliği" başlıklı konferans gerçekleştirildi.	China-Iran Strategic Cooperation	OSCE Akademi	5.04.2022	İngilizce	Kırgızistan	Konferans	https://www.osce-academy.net/en/news/full/1058.html
"Orta Asya'da Çin" başlıklı seminer gerçekleştirildi.	China in Central Asia	OSCE Akademi	7.04.2022	İngilizce	Almanya	Seminer	https://www.osce-academy.net/en/news/full/1067.html
"Uluslararası Temiz Enerji" başlıklı çalıştay gerçekleştirildi.	International Workshop on Clean Energy was held at the OSCE Academy	OSCE Akademi	26.04.2022	İngilizce	Kırgızistan	Çalıştay	https://www.osce-academy.net/en/news/full/1078.html
"Asya Avrupa" dergisinin 72.sayı yayımlandı.	Asya Avrupa No:72	Avrasya Araştırma Enstitüsü	42.022	Türkçe- Rusça- İngilizce	Kazakistan	Dergi	https://www.eurasian-research.org/publication/asya-avrupa-no-72/
"ABD'nin Ukrayna için Borç Verme-Kiralama Kararı" başlıklı görüş yazısı yayımlandı.	О ЧЕМ ГОВОРИТ РЕШЕНИЕ США О ЛЕНД-ЛИЗЕ ДЛЯ УКРАИНЫ. МНЕНИЕ ЭКСПЕРТА	Dünya Ekonomisi ve Siyaset Enstitüsü	30.04.2022	Rusça	Kazakistan	Görüş Yazısı	https://iwep.kz/#/posts/62723d785fb3932faa0f584e/#header
"Ermenistan ve Rusya: Karşılıklı Yakınlaşmaya Doğru Bir Adım" başlıklı görüş yazısı yayımlandı.	АРМЕНИЯ И РОССИЯ: ШАГ К ВЗАИМНОМУ СБЛИЖЕНИЮ	Dünya Ekonomisi ve Siyaset Enstitüsü	26.04.2022	Rusça	Kazakistan	Görüş Yazısı	https://iwep.kz/#/posts/6267a7465fb3932faa0f5847/#header
"Pakistan'daki Siyasi Krizin Son Bulmasının Nedeni" başlıklı görüş yazısı yayımlandı.	ЧЕМ ЗАВЕРШИЛСЯ ПОЛИТИЧЕСКИЙ КРИЗИС В ПАКИСТАНЕ, РАССКАЗАЛА ЭКСПЕРТ	Dünya Ekonomisi ve Siyaset Enstitüsü	15.04.2022	Rusça	Kazakistan	Görüş Yazısı	https://iwep.kz/#/posts/625e8de75fb3932faa0f5846/#header
"Avrupa ile Rusya Arasında Enerji Çatışması Yaşanıyor" başlıklı görüş yazısı yayımlandı.	К ЧЕМУ ВЕДЕТ ЭНЕРГЕТИЧЕСКОЕ ПРОТИВОСТОЯНИЕ ЕВРОПЫ И РОССИИ, РАССКАЗАЛА ЭКСПЕРТ	Dünya Ekonomisi ve Politikaları Enstitüsü (IMEP)	15.04.2022	Rusça	Kazakistan	Görüş Yazısı	https://iwep.kz/#/posts/625ce6c55fb3932faa0f5843/#header
"Rusya ve Ukrayna: İstanbul'daki Görüşmelerden Sonra Ne Değişti?" başlıklı görüş yazısı yayımlandı.	РОССИЯ И УКРАИНА: ЧТО ИЗМЕНИЛОСЬ ПОСЛЕ ПЕРЕГОВОРОВ В СТАМБУЛЕ?	Dünya Ekonomisi ve Siyaset Enstitüsü	4.04.2022	Rusça	Kazakistan	Görüş Yazısı	https://iwep.kz/#/posts/624c41155fb3932faa0f5841/#header
"Atomik Bozkır" başlıklı çevrim içi seminer gerçekleştirildi.	Atomic Steppe: How Kazakhstan Gave up the Bomb	Kazakistan Stratejik Araştırmalar Enstitüsü	26.04.2022	İngilizce	Kazakistan	Çevrim İçi Seminer	http://sszi.kz/en/20220426
"Nükleer Yetenekler ve Uluslararası İlişkiler" başlıklı görüş yazısı yayımlandı.	القدرات النووية والعلاقات الدولية	Emirlikler Stratejik Çalışmalar ve Araştırma Merkezi	28.04.2022	Arapça	BAE	Görüş Yazısı	https://mufakirualemarat.ecssr.ae/articles/detail/423
"Küreselleşme, Yaptırımlar ve Yeni Dünya Düzeni" başlıklı görüş yazısı yayımlandı.	لعولمة والعقوبات والنظام العالمي الجديد	Emirlikler Stratejik Çalışmalar ve Araştırma Merkezi	21.04.2022	Arapça	BAE	Görüş Yazısı	https://mufakirualemarat.ecssr.ae/articles/detail/354

MÜSLÜMAN DÜNYADAN FİKRİ BİRİKİMLER

“Üçüncü Dünya Savaşı'nın Olasılıkları ve Özellikleri” başlıklı görüş yazısı yayımlandı.	احتمالات الحرب العالمية الثالثة وملاحظتها	Emirlikler Stratejik Çalışmalar ve Araştırma Merkezi	19.04.2022	Arapça	BAE	Görüş Yazısı	https://mufakirualemarat.ecssr.ae/articles/detail/352
“Siyasal İslam... Nereye?” başlıklı görüş yazısı yayımlandı.	الإسلام السياسي... إلى أين؟	Emirlikler Stratejik Çalışmalar ve Araştırma Merkezi	20.04.2022	Arapça	BAE	Görüş Yazısı	https://mufakirualemarat.ecssr.ae/articles/detail/353
“Dolar , Jeoekonomik ve Jeopolitik Karışıklık” başlıklı görüş yazısı yayımlandı.	الدولار وتلازم الجيواقتصادي والجيوسياسي	Emirlikler Stratejik Çalışmalar ve Araştırma Merkezi	13.04.2022	Arapça	BAE	Görüş Yazısı	https://mufakirualemarat.ecssr.ae/articles/detail/330
“Joe Biden'ın Avrupa Ziyaretinin İşaretleri” başlıklı görüş yazısı yayımlandı.	دلالات زيارة جو بايدن لأوروبا	Emirlikler Stratejik Çalışmalar ve Araştırma Merkezi	1.04.2022	Arapça	BAE	Görüş Yazısı	https://mufakirualemarat.ecssr.ae/articles/detail/310
“Yeni Stratejik Çevrede BAE- ABD İlişkilerinin Beklentileri” başlıklı seminer düzenlendi.	Prospects of UAE- US Relations in a New Strategic Environment	Emirlikler Stratejik Çalışmalar ve Araştırma Merkezi	20.04.2022	İngilizce- Arapça	BAE	Görüş Yazısı	https://bit.ly/3yMUCb
“Sudan'daki Rus Askeri Üssü ve Hemedti'nin Moskova Ziyareti” başlıklı görüş yazısı yayımlandı.	Russian Military Base in Sudan and Hemedti's Visit to Moscow	Emirlikler Politika Merkezi	21.04.2022	İngilizce	BAE	Görüş Yazısı	https://www.epc.ae/en/details/brief/russian-military-base-in-sudan-and-hemedti-s-visit-to-moscow
E“İrak'ta İran'ın Etkisi Azalıyor mu?” başlıklı görüş yazısı yayımlandı.	Is Iranian Influence Declining in Iraq?	Emirlikler Politika Merkezi	6.04.2022	İngilizce	BAE	Görüş Yazısı	https://www.epc.ae/en/details/brief/is-iranian-influence-declining-in-iraq-
“İran-Batı Görüşmelerinin Ortasında Nükleer Gerginliği Azaltma ve Bölgesel Diyalogun İlişkisi” başlıklı görüş yazısı yayımlandı.	The Relevance of Nuclear De-Escalation, Regional Dialogue Amid Iran-West Talks	Emirlikler Politika Merkezi	4.04.2022	İngilizce	BAE	Görüş Yazısı	https://www.epc.ae/en/details/brief/the-relevance-of-nuclear-de-escalation-regional-dialogue-amid-iran-west-talks
Dış Politika Enstitüsü BH' tarafından “Çalışma ziyaretleri” başlıklı bir çalıştay gerçekleştirildi.	Study visits	Dış Politika Enstitüsü BH'	11.04.2022	İngilizce	Bosna Hersek	Çalıştay	https://vpi.ba/en/2022/04/15/study-visits/
Ortadoğu Siyaseti ve Politikası Dergisi Bahar 2022 Sayısı yayımlandı.	Journal of Middle Eastern Politics and Policy (JMEPP)	Harvard Orta Doğu Çalışmaları Merkezi	8.04.2022	İngilizce	ABD	Dergi	https://cmes.fas.harvard.edu/news/journal-middle-eastern-politics-and-policy-spring-2022-edition

MÜSLÜMAN DÜNYADAN FİKRİ BİRİKİMLER

Hadi Out, Başkanlık Konseyini devraldı.	Hadi Out, Presidential Council Takes Over	San'a Stratejik Araştırmalar Merkezi	8.04.2022	İngilizce	Yemen	Analiz	https://sanaacenter.org/publications/analysis/17378
"Yemen Göçünün Cibuti'ye Evrimi" başlıklı politika notu yayımlandı.	The Evolution of Yemeni Migration to Djibouti	San'a Stratejik Araştırmalar Merkezi	14.04.2022	İngilizce	Yemen	Politika Notu	https://sanaacenter.org/publications/main-publications/17445
"İslam ve Enerji Üzerindeki Stratejik Küresel Rekabet: Afganistan'dan Örnekler" başlıklı seminer gerçekleştirildi.	Islam and the Strategic Global Rivalry over Energy: Illustrations from Afghanistan	Oxford İslam Araştırmaları Merkezi	27.04.2022	İngilizce	İngiltere	Seminer	https://www.oxcis.ac.uk/events/islam-and-the-strategic-global-rivalry-over-energy-illustrations-afghanistan
"Çin Araştırma Semineri" gerçekleştirildi.	China Research Seminar	Asya ve Orta Doğu Araştırmaları Merkezi (CAMES)	28.04.2022	İngilizce	İngiltere	Seminer	https://www.ames.cam.ac.uk/whats-on/china-research-seminar-easter-2022
"İrak'taki Devlet Kurumlarının İyi Yönetim Gereksinimlerine Bağlılığı" başlıklı araştırma makalesi yayımlandı.	The Commitment of Government Institutions in Iraq to the Requirements of Good Governance	Al-Bayan Planlama ve Çalışmalar Merkezi	04.02.2022	İngilizce	Irak	Araştırma Makalesi	https://www.bayancenter.org/en/2022/04/3232/
"Pakistan'ın Irak ile ilişkileri genişletme yaklaşımı" başlıklı araştırma makalesi yayımlandı.	Pakistan's approach to expanding relations with Iraq	Al-Bayan Planlama ve Çalışmalar Merkezi	04.04.2022	İngilizce	Irak	Araştırma Makalesi	https://www.bayancenter.org/en/2022/04/3238/
"Rusya-Ukrayna Savaşının Küresel Etkileri ve Irak Ekonomisine Yansımaları" başlıklı araştırma makalesi yayımlandı.	The Global Effects of the Russian-Ukrainian War and its Repercussions on the Iraqi Economy	Al-Bayan Planlama ve Çalışmalar Merkezi	04.10.2022	İngilizce	Irak	Araştırma Makalesi	https://www.bayancenter.org/en/2022/04/3243/
"Körfez Mutabakatı ve Irak-Körfez İlişkilerinin Geleceği Üzerindeki Etkisi" başlıklı araştırma makalesi yayımlandı.	Gulf Reconciliation and its Impact on the Future of Iraq-Gulf Relations	Al-Bayan Planlama ve Çalışmalar Merkezi	04/17/2022	İngilizce	Irak	Araştırma Makalesi	https://www.bayancenter.org/en/2022/04/3258/
"Rusya-Ukrayna Savaşı ve Enerji Piyasaları Üzerindeki Etkisi (Önerilen Çözümler ve Etkili Sınırlamalar)" başlıklı araştırma makalesi yayımlandı.	The Russian-Ukrainian War and its Impact on Energy Markets (Suggested Solutions and Effective Limitations)	Al-Bayan Planlama ve Çalışmalar Merkezi	04/19/2022	İngilizce	Irak	Araştırma Makalesi	https://www.bayancenter.org/en/2022/04/3261/
"Suriye Krizinin Yerel, Bölgesel ve Uluslararası Düzeyde Yansımaları" başlıklı araştırma makalesi yayımlandı.	The Repercussions of the Syrian Crisis on the Local, Regional and International Levels	Al-Bayan Planlama ve Çalışmalar Merkezi	04/24/2022	İngilizce	Irak	Araştırma Makalesi	https://www.bayancenter.org/en/2022/04/3270/
"Sinjar İkilemi: PKK ve Irak Ulusal Güvenliği" başlıklı araştırma makalesi yayımlandı.	The Sinjar Dilemma: The PKK and Iraqi National Security	Al-Bayan Planlama ve Çalışmalar Merkezi	04/24/2022	İngilizce	Irak	Araştırma Makalesi	https://www.bayancenter.org/en/2022/04/3273/

MÜSLÜMAN DÜNYADAN FİKRİ BİRİKİMLER

"Adayların Kesin Sonuçların Açıklanmasının Ardından Fransa Cumhurbaşkanlığı Seçimleriyle İlgili Konuşma Analizleri" başlıklı araştırma makalesi yayımlandı.	Candidates' Speech Analysis About the French Presidential Elections After the Announcement of the Final Results	Al-Bayan Planlama ve Çalışmalar Merkezi	04/30/2022	İngilizce	Irak	Araştırma Makalesi	https://www.bayancenter.org/en/2022/04/3279/
"Rusya-Ukrayna Çatışması: Çok Kutuplu Bir Dünyayı Hızlandırmak" analiz yazısı yayımlandı.	The Russia-Ukraine Conflict: Accelerating a Multi-Polar World	El Cezire Araştırma Merkezi	04/21/2022	İngilizce	Katar	Analiz	https://studies.aljazeera.net/en/analyses/russia-ukraine-conflict-accelerating-multi-polar-world
"Ukrayna işgali: Putin'in gücüne etkileri" başlıklı analiz yazısı yayımlandı.	The Ukrainian invasion: Implications for Putin's power	El Cezire Araştırma Merkezi	04/17/2022	İngilizce	Katar	Analiz	https://studies.aljazeera.net/en/analyses/ukrainian-invasion-implications-putin%E2%80%99s-power
"Khan'ın Düşüşü: Pakistan'ın Siyasi Krizinin Dinamikleri" başlıklı analiz yazısı yayımlandı.	Khan's Fall: The Dynamics of Pakistan's Political Crisis	El Cezire Araştırma Merkezi	04/13/2022	İngilizce	Katar	Analiz	https://studies.aljazeera.net/en/analyses/khan%E2%80%99s-fall-dynamics-pakistan%E2%80%99s-political-crisis
"Viyana Müzakereleri ve İran Nükleer Anlaşmasının Zor Dönüşü" başlıklı görüş yazısı yayımlandı.	The Vienna Negotiations and the Elusive Return of the Iranian Nuclear Deal	Arap Araştırma ve Politika Çalışmaları Merkezi	04/26/2022	İngilizce	Katar	Görüş Yazısı	https://www.dohainstitute.org/en/PoliticalStudies/Pages/Vienna-negotiations-and-elusive-return-of-iranian-nuclear-deal.aspx
"Negev Toplantısı: İsrail Hedeflerine Ulaşamadı mı?" başlıklı görüş yazısı yayımlandı.	The Negev Meeting: Did Israel Fail to Meet its Objectives?	Arap Araştırma ve Politika Çalışmaları Merkezi	04.04.2022	İngilizce	Katar	Görüş Yazısı	https://www.dohainstitute.org/en/PoliticalStudies/Pages/negev-meeting.aspx
"Avrupa Enerji Çöküşü: Bir Olasılıklar Zinciri mi, Yinelenen Bir Kabus mu?" başlıklı görüş yazısı yayımlandı.	The European Energy Collapse: A Chain of Contingencies or a Recurring Nightmare?	Kral Abdullah Petrol Etütleri ve Araştırma Merkezi	20.04.2022	İngilizce	Suudi Arabistan	Görüş Yazısı	https://www.kapsarc.org/research/publications/the-european-energy-collapse-a-chain-of-contingencies-or-a-recurring-nightmare_/
"Akademik Alan Çalışmaları ve Dış Politika: KİK ve ABD'nin Karşılaştırmalı Bir Çalışması" başlıklı rapor yayımlandı.	Academic Area Studies and Foreign Policy: A Comparative Study of the GCC and US	Bahreyn Stratejik Uluslararası ve Enerji Çalışmaları Merkezi	04.03.2022	İngilizce	Bahreyn	Rapor	https://www.derasat.org.bh/academic-area-studies-and-foreign-policy-a-comparative-study-of-the-gcc-and-us/
"ABD-Kuzey Kore Nükleer Müzakerelerinin Yeniden Başlama Beklentileri" konusunda görüş yazısı yayımlandı.	Issue Brief on "Prospects of Resumption of US-North Korea Nuclear Talks"	İslamabad Stratejik Araştırmalar Enstitüsü	04/29/2022	İngilizce	Pakistan	Görüş Yazısı	https://issi.org.pk/33067-2/
İslamabad Stratejik Araştırmalar Enstitüsü tarafından "Ukrayna Krizi; ABD ve Rusya'nın Diplomatik Çatışması" Konusunda görüş yazısı yayımlandı	Issue Brief on "Ukraine Crisis; the US and Russia's Diplomatic Standoff"	İslamabad Stratejik Araştırmalar Enstitüsü	04/27/2022	İngilizce	Pakistan	Görüş Yazısı	https://issi.org.pk/issue-brief-on-ukraine-crisis-the-us-and-russias-diplomatic-standoff/

MÜSLÜMAN DÜNYADAN FİKRİ BİRİKİMLER

"Kaza veya Saldırı: Hindistan'ın Füzesi Pakistan'a İndi" konusunda görüş yazısı yayımlandı.	Issue Brief on "Accident or an Attack: India's Missile Landed in Pakistan"	İslamabad Stratejik Araştırmalar Enstitüsü	04/13/2022	İngilizce	Pakistan	Görüş Yazısı	https://issi.org.pk/issue-brief-on-accident-or-an-attack-indias-missile-landed-in-pakistan/
İslamabad Stratejik Araştırmalar Enstitüsü tarafından "İklim Diplomasisi ve Pakistan" Konusunda görüş yazısı yayımlandı	Issue Brief on "Climate Diplomacy and Pakistan"	İslamabad Stratejik Araştırmalar Enstitüsü	4.11.2022	İngilizce	Pakistan	Görüş Yazısı	https://issi.org.pk/32972-2/
"Covid-19 ve Pakistan'ın Gıda Güvenliği Sorunları" konusunda görüş yazısı yayımlandı.	Issue Brief on "Covid-19 and Pakistan's Food Security Issues"	İslamabad Stratejik Araştırmalar Enstitüsü	4.07.2022	İngilizce	Pakistan	Görüş Yazısı	https://issi.org.pk/32952-2/
İslamabad Stratejik Araştırmalar Enstitüsü tarafından "Falcon Talon 2022" Konusunda görüş yazısı yayımlandı	Issue Brief on "Falcon Talon 2022"	İslamabad Stratejik Araştırmalar Enstitüsü	4.07.2022	İngilizce	Pakistan	Görüş Yazısı	https://issi.org.pk/issue-brief-on-falcon-talon-2022/
Kurumsal iflas üzerine çevrim içi konferans gerçekleştirildi.	PIDE Webinar on Corporate Bankruptcy in Pakistan	Pakistan Kalkınma Ekonomisi Enstitüsü	04/30/2022	İngilizce	Pakistan	Çevrimiçi Konferans	https://pide.org.pk/webinar/corporate-bankruptcy-in-pakistan/
"Net Ölçüm Tesisinden Yararlanma: BOI'NİN Reformlarının Etkisi" konulu çevrimiçi konferans düzenlendi.	Availing Of The Net-Metering Facility: Impact Of BOI'S Reforms	Pakistan Kalkınma Ekonomisi Enstitüsü	04/26/2022	İngilizce	Pakistan	Çevrimiçi Konferans	https://pide.org.pk/webinar/availing-of-the-net-metering-facility-impact-of-bois-reforms/
Pakistan Kalkınma Ekonomisi Enstitüsü tarafından "Emlak Piyasası ve Çoklu Listeleme Hizmetleri" konulu çevrimiçi konferans düzenlendi	The Real Estate Market & Multiple Listing Services	Pakistan Kalkınma Ekonomisi Enstitüsü	04/22/2022	İngilizce	Pakistan	Çevrimiçi Konferans	https://pide.org.pk/webinar/the-real-estate-market-multiple-listing-services/
Pakistan Kalkınma Ekonomisi Enstitüsü tarafından "Kırsal Kalkınma Projelerinin Uygulamada Değerlendirilmesi" konulu çevrimiçi konferans düzenlendi	Evaluation Of Rural Development Projects In Practice	Pakistan Kalkınma Ekonomisi Enstitüsü	4.11.2022	İngilizce	Pakistan	Çevrimiçi Konferans	https://pide.org.pk/webinar/evaluation-of-rural-development-projects-in-practice/
"Ticaretin Teşviki için İkili Serbest Ticaret Anlaşmaları (STA): Pakistan için Bereket mi Felaket mi?" başlıklı makale yayımlandı.	Bilateral Free Trade Agreements (FTAs) for Trade Promotion: Boon or Bane for Pakistan?	Pakistan Kalkınma Ekonomisi Enstitüsü	04/14/2022	İngilizce	Pakistan	Makale	https://pide.org.pk/research/bilateral-free-trade-agreements-ftas-for-trade-promotion-boon-or-bane-for-pakistan/
Pakistan Kalkınma Ekonomisi Enstitüsü tarafından "Yaş-Etki İlişkisi ve Karar Vermenin Potansiyel Sonuçları" başlıklı makale yayımlandı	The Age-Affect Relationship and Potential Consequences for Decision Making	Pakistan Kalkınma Ekonomisi Enstitüsü	4.01.2022	İngilizce	Pakistan	Makale	https://pide.org.pk/research/the-age-affect-relationship-and-potential-consequences-for-decision-making/
Araştırma ve Güvenlik Çalışmaları Merkezi tarafından "Güvenlik Raporu İlk Çeyrek -2022" başlıklı rapor yayımlandı	Security Report First Quarter -2022	Araştırma ve Güvenlik Çalışmaları Merkezi	4.12.2022	İngilizce	Pakistan	Rapor	https://crss.pk/security-report-first-quarter-2022/

MÜSLÜMAN DÜNYADAN FİKRİ BİRİKİMLER

"Kültürel Benzerlikler Pak- Afgan Bölgesel Ekonomik Bağlantısını Güçlendirebilir" başlıklı röportaj yayımlandı.	Cultural Similarities Can Strengthen Pak- Afghan Regional Economic Connectivity	Araştırma ve Güvenlik Çalışmaları Merkezi	4.08.2022	İngilizce	Pakistan	Röportaj	https://crss.pk/cultural-similarities-can-strengthen-pak-afghan-regional-economic-connectivity/
Araştırma ve Güvenlik Çalışmaları Merkezi tarafından "Medikal Turizm: Pakistan-Afgan Ekonomik Bağlantısı İçin Bir İvme" başlıklı röportaj yayınlandı	Medical Tourism: an Impetus for Pak-Afghan Economic Connectivity	Araştırma ve Güvenlik Çalışmaları Merkezi	4.02.2022	İngilizce	Pakistan	Röportaj	https://crss.pk/medical-tourism-an-impetus-for-pak-afghan-economic-connectivity/
"Uluslararası Hukuk Bağlamında Geri Gönderme Uygulaması" başlıklı analiz yayımlandı.	Application of Non-Refoulement in the Context of International Law	İslamabad Bölge Araştırmaları Enstitüsü	04/-/2022	İngilizce	Pakistan	Analiz	http://irs.org.pk/Focus/04FocusApril22.pdf
Sosyal Politika ve Gelişim Merkezi tarafından "Pakistan: Tütün Bilgi Notu 2022" başlıklı politaika önerisi yayınlanmıştır	Pakistan: Tobacco Fact Sheet 2022	Sosyal Politika ve Gelişim Merkezi	4.02.2022	İngilizce	Pakistan	Politika Önerisi	https://spdc.org.pk/publications/pakistan-tobacco-fact-sheet-2022
"BRI Vs B3W: Pakistan Nerede Duruyor?" başlıklı rapor yayımlandı.	BRI Vs B3W : Where does Pakistan Stand ?	Sürdürülebilir Kalkınma Politikası Enstitüsü	4.12.2022	İngilizce	Pakistan	Rapor	https://sdpi.org/bri-vs-b3w-where-does-pakistan-stand-publication_detail
Sürdürülebilir Kalkınma Politikası Enstitüsü tarafından "Pakistan Ekonomisindeki Yapısal Değişiklikler: Bir I-OTabanlı Analiz (W-191)" başlıklı ön makale yayınlandı	Structural Changes in Pakistan's Economy: An I-O Based Analysis (W-191)	Sürdürülebilir Kalkınma Politikası Enstitüsü	04/29/2022	İngilizce	Pakistan	Rapor	https://sdpi.org/structural-changes-in-pakistans-economy-an-i-o-based-analysis-w-191-publication_detail

TOPLUMSAL REFAH

Faaliyetin Başlığı	Faaliyetin Orijinal Adı	Kurum	Tarih	Dil	Yer	Tür	Link
"Gençlik Suçlarının Güçlendirilmesi ve Uyuşturucu Kullanımının Önlenmesi" başlıklı çalıştay gerçekleştirildi.	Second on Workshop Strengthening Youth Crime and Drug use Prevention Nur-Sultan	OSCE Akademi	11-12.04.2022	İngilizce	Kırgızistan	Çalıştay	https://www.osce-academy.net/en/news/full/1071.html
"Yeni Kazakistan: Yenilenme ve Modernleşme Yolu" başlıklı yuvarlak masa toplantısı gerçekleştirildi.	New Kazakhstan: The Path of Renewal and Modernization	Kazakistan Cumhuriyeti-Almanya Büyükelçiliği-Alman Konrad Adenauer Vakfı	7.04.2022	İngilizce	Kazakistan	Yuvarlak Masa Toplantısı	http://sszi.kz/en/20220407
"Görmek İnanmaktır: Hayırseverlik Sektöründe Verinin Önemli Olmasının Üç Nedeni" başlıklı görüş yazısı yayımlandı.	Seeing is Believing: Three Reasons Why Data Matters in the Philanthropic Sector	Şeyh Saud bin Saqr Al Qasimi Politika Araştırma Vakfı	20.04.2022	İngilizce	BAE	Görüş Yazısı	https://publications.alqasimifoundation.com/blog/seeing-is-believing-three-reasons-why-data-matters-in-the-philanthropic-sector?hsLang=en
"EBRD'nin Mısır için 2022-27 Stratejisine Ortak Yanıt" başlıklı bildiri yayımlandı.	Joint Response to the EBRD's 2022-27 Strategy for Egypt	CIHRS	06.04.2022	İngilizce	Mısır	Bildiri	https://cihrs.org/joint-response-to-the-ebd-2022-27-strategy-for-egypt/?lang=en

MÜSLÜMAN DÜNYADAN FİKRİ BİRİKİMLER

"Finansal Teknolojinin Irak'taki Gölge Ekonomiye Etkisi ve Gerçek Sürdürülebilir Büyüme Teşvik Etme Olasılığı "Seçilmiş Uluslararası Deneyimler"" başlıklı araştırma makalesi yayımlandı.	The Impact of Financial Technology on the Shadow Economy in Iraq and the Possibility of Promoting Real Sustainable Growth "Selected International Experiences"	Al-Bayan Planlama ve Çalışmalar Merkezi	13.04.2022	İngilizce	Irak	Araştırma Makalesi	https://www.bayancenter.org/en/2022/04/3255/
"Irak'ta Sağlık Sisteminin Dijitalleştirilmesi" başlıklı araştırma makalesi yayımlandı.	Digitization of the Health System in Iraq	Al-Bayan Planlama ve Çalışmalar Merkezi	24.04.2022	İngilizce	Irak	Araştırma Makalesi	https://www.bayancenter.org/en/2022/04/3276/
"Tunus'un uzak kuzeyindeki hassas bölge. Sürdürülebilirlik bağlamında hangi yerel kalkınma modeli?" başlıklı rapor yayımlandı.	The sensitive area of the far north of Tunisia. What model of local development in a context of sustainability?	Tunus Ekonomik ve Sosyal Haklar Forumu	10.04.2022	Arapça-Fransızca	Tunus	Rapor	https://ftdes.net/en/la-zone-sensible-de-lextreme-nord-tunisien-quel-modele-de-developpement-local-dans-un-contexte-de-durabilite/
"Burgo Dağı'nda bitki örtüsü (Merkezi Dorsal) Yerel kalkınma için doğal kaynak ve iç kesimlerde sürdürülebilirlik ve dayanışma başlıklı rapor yayımlandı.	Vegetation in Mount Burgo (Central Dorsal) Natural resource and pillar for local development Sustainable and solidarity in the interior	Tunus Ekonomik ve Sosyal Haklar Forumu	10.04.2022	Fransızca	Tunus	Rapor	https://ftdes.net/en/vegetation-dans-le-mont-bargou-ressources-naturelles-et-pilier-du-developpement-local-durable-et-solidaire-a-linterieur/
"Korona tatbikatı ve çevre politikalarının geleceğini öngörmek" başlıklı görüş yazısı yayımlandı.	صدقي يكتب: تمرين "كورونا" واستشراف مستقبل السياسات البيئية	Adalet ve Kalkınma Partisi PJD	22.04.2022	Arapça	Fas	Görüş Yazısı	https://www.pjd.ma/node/68731
IOM-UNDP COVID-19'a müdahale ve iyileşme konusunda ortak Programlamayı geliştirmek ve 2030 sürdürülebilir kalkınma gündeminin başarısı için yatırım yapıyor.	Iom-Undp Seed Funding to Advance Joint Programming for The Response to and Recovery from Covid-19 And the Achievement of The 2030 Agenda for Sustainable Development	Uluslararası Göç Örgütü	44.653	İngilizce	Kazakistan	Rapor	https://kazakhstan.iom.int/sites/g/files/tmzbd1586/files/documents/iom-undp-seed-funding-initiative-round-2-report_final_0.pdf
"Evde Kalma Emirlerinin Konut Binalarının Elektrik Talebi Üzerindeki Etkisi: Suudi Arabistan Örnek Olayı" başlıklı makale yayımlandı.	Impact of Stay-home Orders on the Electricity Demand of Residential Buildings: Case Study of Saudi Arabia	Kral Abdullah Petrol Etütleri ve Araştırma Merkezi	14.04.2022	İngilizce	Suudi Arabistan	Makale	https://www.kapsarc.org/research/publications/impact-of-stay-home-orders-on-the-electricity-demand-of-residential-buildings-case-study-of-saudi-arabia/
"Zayıflık, Kredi Kayıpları ve Ağır Taahhütler" başlıklı rapor yayımlandı.	AAOIFI issues Financial Accounting Standard 30 "Impairment, Credit Losses, and Onerous Commitments" officially in Arabic	AAOIFI Muhasebe Kurulu	04.02.2022	Arapça	Bahreyn	Rapor	http://aaoifi.com/announcement/aaoifi-issues-financial-accounting-standard-30-impairment-credit-losses-and-onerous-commitments-officially-in-arabic/?lang=en
AAOIFI Muhasebe Kurulu 2022 yılı için 1. toplantısını gerçekleştirdi ve FAS 41 "Ara Dönem Fin.ansal Raporlama"yı prensipte onayladı	AAOIFI Accounting Board held its 1st meeting for 2022 and approved FAS 41 "Interim Financial Reporting" in principle	AAOIFI Muhasebe Kurulu	04.06.2022	İngilizce	Bahreyn	Rapor	http://aaoifi.com/announcement/aaoifi-accounting-board-held-its-1st-meeting-for-2022-and-approved-fas-41-interim-financial-reporting-in-principle/?lang=en
"Risk Rezervleri" Arapça olarak resmen yayımlandı.	AAOIFI issues Financial Accounting Standard 35 "Risk Reserves" officially in Arabic	AAOIFI Muhasebe Kurulu	24.04.2022	Arapça	Bahreyn	Rapor	http://aaoifi.com/announcement/aaoifi-issues-financial-accounting-standard-35-risk-reserves-officially-in-arabic/?lang=en

MÜSLÜMAN DÜNYADAN FİKRİ BİRİKİMLER

"Dövizlerin Finansal Kalkınma Üzerindeki Eşik Etkisi: Mısır'dan Yeni Kanıtlar" başlıklı ön makale (çalışma kâğıdı) yayımlandı.	The Threshold Impact Remittances on Financial Development: New Evidence From Egypt	Ekonomik Araştırma Forumu	00.04.2022	İngilizce	Mısır	Ön Makale	https://erf.org.eg/publications/the-threshold-impact-of-remittances-on-financial-development-new-evidence-from-egypt/
"Türkiye'de Resmî ve Kayıt Dışı Çalışanlar için Mekansal Ücret Eğrileri" başlıklı ön makale (çalışma kâğıdı) yayımlandı.	Spatial Wage Curves for Formal and Informal Workers in Turkey	Ekonomik Araştırma Forumu	00.04.2022	İngilizce	Mısır	Ön Makale	https://erf.org.eg/publications/spatial-wage-curves-for-formal-and-informal-workers-in-turkey/
CIHRS tarafından "IMF: Mısır Kredi Görüşmelerinde Sosyal Korumaya Öncelik Verin" başlıklı bildiri yayımlandı.	IMF: Prioritize Social Protection in Egypt Loan Talks	CIHRS	04.04.2022	İngilizce	Mısır	Bildiri	https://cihrs.org/imf-prioritize-social-protection-in-egypt-loan-talks/?lang=en
"Şehir Şekillerinin Evrimi: Megakentlerin ve Küme Şehirlerin Doğuşu ve Gelişimi" konulu çevrim içi konferans düzenlendi.	Evolution Of City Shapes: Birth & Development Of Megacities & Cluster Cities	Pakistan Kalkınma Ekonomisi Enstitüsü	4.06.2022	İngilizce	Pakistan	Çevrimiçi Konferans	https://pide.org.pk/webinar/evolution-of-city-shapes-birth-development-of-megacities-cluster-cities/

KÜLTÜREL FAALİYETLER

Faaliyetin Başlığı	Faaliyetin Orijinal Adı	Kurum	Tarih	Dil	Yer	Tür	Link
"20-30 Perspektifleri Üzerine Online Akademi' 2022: Genç Seslerin Sesini Duyurmak" başlıklı eğitim programı düzenlendi.	The "Perspectives 20-30 Online Academy" 2022: Making Young Voices be Heard	OSCE Akademi	28.04.2022	İngilizce	Kırgızistan	Eğitim Programı	https://www.osce-academy.net/en/news/full/1082.html
"Öğretmen Neslinin Tükenmesi" başlıklı görüş yazısı yayımlandı.	نقراض المعلم	Emirlikler Stratejik Çalışmalar ve Araştırma Merkezi	11.04.2022	Arapça	BAE	Görüş Yazısı	https://mufakirualemarat.eccsr.ae/articles/detail/323
"Mirası Korumanın Önemi" başlıklı görüş yazısı yayımlandı.	أهمية الحفاظ على التراث	Emirlikler Stratejik Çalışmalar ve Araştırma Merkezi	8.04.2022	Arapça	BAE	Görüş Yazısı	https://mufakirualemarat.eccsr.ae/articles/detail/322
Karadağ İslam Cemaati Başkanı RTCG Genel Müdürünün Podgorica'daki davetine katıldı.	REIS IZ U CG PRISUSTVOVAO IFTARU U PODGORICI NA POZIV GENERALNOG DIREKTORA RTCG	Karadağ İslam Cemaati	21.04.2022	Boşnakça	Karadağ	Davet	https://www.monteislam.com/novosti/reis-iz-u-cg-prisustvovao-iftaru-u-podgorici-na-poziv-generalnog-direktora-rtcg
"Uluslararası İslami Hayır Kurumu, Gazze'deki Filistinli Mültecilere Acil Nakit Yardımı Sağlamak İçin 500.000 ABD Doları Katkı Sağladı" başlıklı bildiri yayımlandı.	The International Islamic Charity Organization Contributes US\$ 500,000 To Provide Emergency Cash Assistance To Palestine Refugees In Gaza	UNRWA Filistin	13.04.2022	İngilizce	Ürdün	Bildiri	https://www.unrwa.org/newsroom/press-releases/international-islamic-charity-organization-contributes-us-500000-provide
"Filistin İçin Bayrak Uçur 2022" başlıklı etkinlik gerçekleştirildi.	Fly The Flag For Palestine 2022	Uluslararası İslam İnsan Hakları Komitesi	11.04.2022	İngilizce	İngiltere	Etkinlik	https://www.ihr.org.uk/fly-the-flag-for-palestine-2022/
Arap Düşünce Vakfı tarafından "Bülten Ocak-Nisan 2022" yayımlandı.	النشرة الدورية (يناير-أبريل) 2022	Arap Düşünce Vakfı	28.04.2022	Arapça	Suudi Arabistan	Bülten	https://arabthought.org/ar/quarterly-newsletter/index

MÜSLÜMAN DÜNYADAN FİKRİ BİRİKİMLER

"Darbe Sonrası Myanmar'da Eğitim" başlıklı makale yayımlandı.	Hanging by a Thread: Education in Post-Coup Myanmar	Stratejik ve Uluslararası İlişkiler Merkezi (CSIS)	12.04.2022	İngilizce	Endonezya	Makale	https://www.csis.or.id/publications/hanging-by-a-thread-education-in-post-coup-myanmar
İİT Genel Sekreteri Pakistan'ın Yeni Başbakanı ile görüştü.	OIC Secretary-General Held Discussions with the New Prime Minister of Pakistan	İslam İşbirliği Teşkilatı	30.04.2022	İngilizce	Suudi Arabistan	Haber	https://www.oic-oci.org/topic/?t_id=34989&ref=23702&lan=en
ISESCO ve Mısır Kültür Bakanlığı, İslam dünyasının kültür başkenti Kahire'yi kutlamaya başladı.	الإيسيسكو ووزارة الثقافة المصرية تطلقان احتفالية القاهرة عاصمة الثقافة في العالم الإسلامي	ISESCO	04/14/2022	Arapça	Mısır	Haber Yazısı	http://www.fumi-fuiw.org/ar/article/456
"STK'larda Mısır Hafızası" adlı derginin yeni sayısı yayımlandı.	A New Issue of Memory of Egypt on NGOs	Bibliotheca Alexandrina	04/17/2022	İngilizce	Mısır	Dergi	https://www.bibalex.org/en/news/details?documentid=41418&page=3
"Dr. Abdulameer Al-Hamdani, Irak mirasının şampiyonu" başlıklı blog yazısı yayımlandı.	Dr. Abdulameer Al-Hamdani, a champion of Iraqi heritage	Irak Akademik Araştırma Enstitüsü (TARII)	04/29/2022	İngilizce	Irak	Blog Yazısı	https://www.tarii.org/news/2022/4/29/dr-abdulameer-al-hamdani-a-champion-of-iraqi-heritage

BÜLTENDE YER ALAN KURUMLAR

OSCE Akademi

2002 yılında kurulmuş olan araştırma merkezi; Orta Asya devletleri arasında bölgesel iş birliğini, çatışmayı önleme ve iyi yönetişimi teşvik etmek amaçlarıyla akademik çalışmalar gerçekleştirilmektedir.

<http://www.osce-academy.net>

Şeyh Saud bin Saqr Al Qasimi Politika Araştırma Vakfı

Şeyh Saud bin Saqr Al Qasimi Politika Araştırma Vakfı, Birleşik Arap Emirlikleri'ndeki (BAE) bir kuzey emirliği olan Ras Al Khaimah'ın sosyal, kültürel ve ekonomik gelişimine yardımcı olmak için 2009 yılında kurulmuştur. Emirlik kararnamesi ile kurulan Vakıf, kâr amacı gütmeyen, yarı hükümet kuruluşu olarak kabul edilmektedir.

<https://www.alqasimifoundation.com/>

BAE Uluslararası Özgürlük Kampanyası (ICFUAЕ)

2015 yılında Birleşik Arap Emirlikleri'nde demokratik reformu desteklemek ve bu noktada siyasi aktivizm ortaya koymak amacıyla kurulmuştur. BAE'de İnsan hakları savunuculuğu yapmaktadır.

<https://www.icfuae.org.uk/about-us>

İslam İnsan Hakları Komisyonu (IHRC)

İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi'ni bölgesel, ulusal ve uluslararası düzeylerde uygulamaya adanmış uluslararası, kar amacı gütmeyen bir kuruluştur.

<https://www.ihrc.org.uk/>

İslam Toplumu Millî Görüş (IGMG)

İslam Toplumu Millî Görüş (IGMG) kapsamlı bir şekilde dinî, sosyal ve kültürel hizmetler veren İslami bir cemaattir. Bu bağlamda kuruluş, İslam'ın öğrenilmesi, öğretilmesi, yaşanması, gelecek nesillere aktarılması ve İslam dininin tanıtılması ile, bu dinin gereklerinin yerine getirilmesi amacıyla çeşitli hizmetler sunmaktadır.

<https://www.igmg.org/tr/>

Sana'a Stratejik Araştırmalar Merkezi

Yemen ve çevresindeki bölgeye odaklanarak bilgi üretimi yoluyla değişimi teşvik etmeye çalışan bağımsız bir düşünce kuruluşudur. Merkezin hem Arapça hem de İngilizce olarak sunulan yayınları ve programları, politikayı yerel, bölgesel ve uluslararası düzeyde etkilemeyi amaçlayan politik, sosyal, ekonomik ve güvenlikle ilgili gelişmeleri kapsamaktadır.

<https://sanaacenter.org/>

UNRWA Filistin

UNRWA, 1948 ihtilafından kaynaklanan tüm mültecilere yardım sağlamak amacıyla BM Genel Kurulu (UNGA) tarafından 1949 yılında kurulmuştur. Ayrıca 1948 ihtilafının ardından İsrail hükümeti 1952'de onların sorumluluğunu üstlenene kadar İsrail Devleti içindeki Yahudi ve Arap Filistinli mültecilere yardım sağlamaktadır.

https://www.unrwa.org/who-we-are/sustainable_development_goals

Adalah Arap Azınlık Hakları Merkezi

Adalah bağımsız bir insan hakları örgütü ve hukuk merkezidir. Kasım 1996'da önde gelen iki Arap STK'sının- Celile Derneği ve Arap İnsan Hakları Derneği'nin (HRA) ortak projesi olarak kurulmuştur.

<https://www.adalah.org/en/content/view/7189>

Al Haq İnsan Hakları Savunuculuğu

İşgal Altındaki Filistin Toprakları'nda (OPT) insan haklarını ve hukukun üstünlüğünü korumak ve teşvik etmek amacıyla 1979'da kurulan örgütün, Birleşmiş Milletler Ekonomik ve Sosyal Konseyi'nde özel danışma statüsü bulunmaktadır..

<https://www.alhaq.org/>

Uluslararası Göç Örgütü

1951 yılında kurulan IOM, göç alanında önde gelen hükümetler arası kuruluştur. Hükümetler arası ve hükümet dışı ortaklarla yakın iş birliği içinde çalışmaktadır.

<https://www.iom.int/who-we-are#:~:text=IOM%20works%20to%20help%20ensure,refugees%20and%20internally%20displaced%20people.>

Avrasya Araştırma Enstitüsü

Ahmet Yesevi Üniversitesinin alt kuruluşudur. Genelde Avrasya Bölgesi'ne, özelde bu bölgede yoğun olarak yaşayan Türk Dili konuşan Devlet ve Topluluklara ilişkin bilimsel araştırmalar yapmakta ve stratejik öneriler geliştirmektedir.

<https://www.eurasian-research.org/?lang=tr>

Bibliotheca Alexandrina

Bibliotheca Alexandrina, bilginin üretimi ve yayılmasında bir mükemmeliyet merkezi olmayı ve kültürler ve insanlar arasında bir diyalog, öğrenme ve anlayış yeri olmayı amaçlayan bir kurumdur.

<https://www.bibalex.org/en/default>

Arap Politika Araştırmaları Merkezi

Arap Politika Araştırmaları Merkezi Arap ülkelerinde sosyal gelişmeyi sağlamak adına ekonomik, sosyal ve siyasi alanlarda akademik çalışmalar yapan eğitim ve araştırma kurumudur. Beyrut, Tunus, Washington ve Paris'te ofisleri bulunmaktadır. Çalışma alanlarını Hamas, Gazze, Siyonist düşünce gibi konular oluşturur.

<https://www.dohainstitute.org/en/Pages/index.aspx>

Kahire İnsan Hakları Çalışmaları Enstitüsü (CIHRS)

1993 yılında kurulan Kahire İnsan Hakları Araştırmaları Enstitüsü (CIHRS), Arap bölgesinde insan hakları ve demokrasi ilkelerine saygıyı teşvik etmeyi amaçlayan bağımsız bölgesel bir sivil toplum kuruluşudur. Bu amaçla, CIHRS uluslararası insan hakları hukukunun uygulanmasında karşılaşılan zorlukların analizine, bölgede insan haklarına saygı kültürünün yayılmasına ve çeşitli uluslararası insan hakları anlaşmaları ve bildirgelerine ilişkin kültürler arası diyaloga girmeye odaklanmaktadır.

<https://cihrs.org/about-us/?lang=en>

Tunus Ekonomik ve Sosyal Haklar Forumu

Mağrip, Akdeniz ve Arap iş birliğini güçlendirmek; sivil toplumun rolünü sağlamlaştırmak, yolsuzlukla mücadele ve kamu varlıklarını korumak amacıyla kurulmuş bir araştırma merkezidir. Tunus'un siyasî, sosyal ve ekonomik gündemini takip edip raporlamalar yapmaktadır.

<https://ftdes.net/en/qui-sommes-nous/>

RASANAH Uluslararası İnan Araştırmaları Enstitüsü

Suudi Arabistan merkezli kurum İnan'ın i ve dış meseleleri hakkında araştırmalar yapmak ve bunu yayınlamayı esas almış bir kurumdur. İnan'daki gelişmeleri takip etmek ve iki ũlke arasında partnerlik kurmak amaçları arasındadır.

<https://rasanah-iiis.org/>

Defender İnan Hakları Merkezi

2016 yılında Fransa'da kurulmuş bir sivil toplum örgütüdür. Uluslararası insan hakları hukukunun uygulanmasındaki zorlukları analiz etmeyi, bölgedeki farklı kũltür grupları arasında insan hakları kũltürünü sağlamayı hedeflemektedir. Özellikle Libya ũlkesindeki insan hakları ihlallerine dair çalışmalar yũrũtmektedir.

<https://www.defendercenter.org/>

Al Bayan Planlama ve alışmalar Merkezi

Irak'ta ve Orta Doğu'da meydana gelen dũnũřũmler hakkında araştırmalar yapmak ve akademik tartışmalar yũrũtmek için kurulmuştur. Ekonomi ve kalkınma, enerji, dış politika, hukuk ve demokrasi, kamu politikası, toplumve kamuoyu üzerine çalışmalar gerçekleştirmektedir.

<https://www.bayancenter.org/en/>

Adalet ve Kalkınma Partisi

Fas Adalet ve Kalkınma Partisi (PJD), 2011-2021 yılları arasında iktidar olan İslamcı bir partidir. 1990'lardan itibaren bũtũn parlamento ve yerel seçimlere katılan parti Fas siyasi tarihinde ũnemli bir yer edinmiştir.

Kral Abdullah Petrol alışmaları ve Araştırmalar Merkezi (KAPSARC)

Kũresel enerji ekonomisi alanında bağımsız araştırmalar yũrũtmek ũzere kâr amacı gũtmeyen bir kurum olarak kuruldu. On beşten fazla milletten oluşan uluslararası bir uzman araştırmacılar grubuna sahiptir. Yũksek oranda enerji ihraç edilen bũlgelerde araştırmalar yũrũterek enerji politikaları geliştirilmesi ũzere yayınlar yapmaktadır.

<https://www.kapsarc.org/>

İslami Finans Muhasebe ve Denetim Kurumu (AAOIFI)

1991 yılında kurulan ve merkezi Bahreyn'de bulunan AAOIFI, İslami finans ve üretim üzerine çalışmalar yürütmektedir. Uluslararası İslami finans için Şeriat, muhasebe, denetim, etik ve yönetim alanlarında yayınlar gerçekleştirmekle birlikte uluslararası eğitim faaliyetleri de gerçekleştirmektedir.

<http://aaoifi.com/?lang=en>

Ekonomik Araştırmalar Forumu

Economic Research Forum 1993 yılında Mısır'da kuruldu. Ana ofisi Kahire olan kurumun Birleşik Arap Emirlikleri- Dubai'de de bir ofisi bulunmaktadır. Forum Arap ülkeleri, İran ve Türkiye'de sürdürülebilir kalkınmaya katkıya sağlama amacını güden bir platformdur. Konferanslar, seminerler, mentorluk çalışmaları vb. etkinlikler düzenlemektedir. Kitaplar, makaleler, politika özetleri olmak üzere birçok yayın yapmaktadır. Kalkınma, yoksulluk, eşitsizlik, küresel Güney, dijitalleşme olmak üzere ekonomik gelişmeler üzerine çalışmalar üretmektedir.

<https://erf.org.eg/contact-us/>

Pakistan Kalkınma Ekonomisi Enstitüsü

Pakistan Kalkınma Ekonomisi Enstitüsü 1957'de Karaçi'de kuruldu ve 1964'te Pakistan Hükümeti tarafından özerk bir araştırma kuruluşu statüsü kazandı. Kalkınma Ekonomisi ve özellikle Pakistan ile ilgili ekonomik konularda teorik ve ampirik araştırmalar

Dünya Ekonomisi ve Siyaset Enstitüsü

Nursultan Nazarbayev Vakfı'na bünyesinde bir kurum olan Dünya Ekonomi ve Politika Enstitüsü (IWEP) dünya ekonomisi, uluslararası ilişkiler ve güvenlik sorunlarının bilimsel araştırmalar gerçekleştirmektedir.

<https://iwep.kz/#/>

Kazakistan Stratejik Araştırmalar Enstitüsü

KazISS, Kazakistan'daki dış politika yapıcılara ve politikacılara dış, ekonomik ve güvenlik politikası hakkında bilimsel ve analitik bilgiler sağlamak için ulusal bir bilimsel araştırma kurumu olarak Haziran 1993'te kurulmuştur. Enstitü, Kazakistan'ın sosyal ve ekonomik kalkınmasının dış ve iç politikalarının stratejik sorunları hakkında temel araştırmalar yapmakta, ülke liderliği için analitik nitelikte materyaller hazırlamaktadır.

https://kisi.kz/?page_id=3934&lang=en

Emirlikler Stratejik Çalışmalar ve Araştırma Merkezi

Mart 1994'te kurulan Emirates Stratejik Araştırmalar ve Araştırma Merkezi, karar alma sürecini desteklemekte, topluma hizmet etmekte ve Birleşik Arap Emirlikleri'ni ilgilendiren konular ile bölgesel ve uluslararası düzeylerdeki diğer hayati konular hakkında derinlemesine araştırma ve çalışmalar yürütmektedir. Merkez aynı zamanda birçok seçkin araştırma merkeziyle ortak iş birliği anlaşmaları ve bazı kardeş Arap ülkelerinde ve dost ülkelerde siyasi ve stratejik çalışmalarla bağlantılıdır. Bunların tümü araştırma çalışmalarını geliştirmek ve kamuoyuna hizmet eden bilgi ve deneyimleri paylaşmak içindir.

<https://www.ecssr.ae/>

Emirlikler Politika Merkezi

Arap baharı sonrasında BA ülkelerine yönelik iç ve dış tehlikeleri araştırmak ve jeopolitik gelişmeler ve değişimleri Körfez bölgesi özelinde takip etmek amacıyla 2013 yılında Abu Dabi'de kurulmuş bir düşünce kuruluşudur.

<https://www.epc.ae/en/about-us/about-epc>

Bölgesel Yolsuzlukla Mücadele İnisiyatifi (RAI)

Bölgesel Yolsuzlukla Mücadele Girişimi (eski adıyla İstikrar Paktı Yolsuzlukla Mücadele Girişimi – SPAI) yolsuzlukla mücadele sorunlarıyla ilgilenmektedir. Bu girişim dokuz üye ülkeyi kapsayan hükümetler arası bir bölgesel kuruluştur. Bu ülkeler Arnavutluk, Bosna- Hersek, Bulgaristan, Hırvatistan, Moldova, Karadağ, Kuzey Makedonya, Romanya ve Sırbistan'dır.

<https://rai-see.org/who-we-are/about-us/>

Dış Politika Enstitüsü BH'

Dış Politika Girişimi 2004 yılında kurulmuştur. Bosna ve Hersek'teki akademisyenler, aktivistler, politika ve karar alıcılar arasındaki tartışmaları ilerletmeye ve etkilemeye adanmış, kar amacı gütmeyen, hükümet dışı bir kuruluştur.

<https://vpi.ba/en/about-us/>

Demokrasi ve Arabuluculuk Enstitüsü

Demokrasi ve Arabuluculuk Enstitüsü – IDM, Kasım 1999'da toplumsal kapasitelerin, becerilerin ve bilgi birikiminin geliştirilmesine adanmış bir sivil toplum kuruluşu olarak kurulmuştur. IDM, kapsayıcı politika yapımı için bilgi ve uzmanlık, demokrasiyi ve sürdürülebilir kalkınmayı desteklemek için kanıta dayalı alternatifler üretmektedir.

<https://idmalbania.org/>

Legis

LEGIS 2009 yılında Makedonya'nın Üsküp kentinde kurulmuş bir sivil toplum kuruluşudur. Kurumun yardıma ihtiyacı olan insanlar üzerine çalışmalar yapmaktadır. Savaş, doğal afet, açlık vb. durumlara maruz kalmış insanlara yardım ulaştırmaktadır. İnsan haklarını korumak, dayanışmayı desteklemek ve ihlali önlemek amacıyla Suriye, Somali, Makedonya, Yunanistan gibi birçok ülkede çalışma yürüttü.

<http://www.legis.mk/>

Harvard Orta Doğu Çalışmaları Merkezi

Harvard'ın Orta Doğu Araştırmaları Merkezi (CMES), dünyanın herhangi bir yerindeki Orta-doğu ve İslam alimlerinin en büyük ve en seçkin konsantrasyonlarından birine sahip olarak kabul edilmektedir. 1954'te hayati, ancak o zamanlar büyük ölçüde bilinmeyen, dünyanın bir parçası olan sistematik çalışmayı ilerletmek için kurulmuştur.

<https://cmes.fas.harvard.edu/history>

Oxford İslam Araştırmaları Merkezi

Oxford İslami Araştırmalar Merkezi 1985'te kurulmuştur. Merkezin yönetimi, dünyanın dört bir yanından akademisyenler ve devlet adamlarından oluşan bir Mütevelli Heyeti ve Konsey tarafından aday gösterilen Oxford Üniversitesi temsilcileri tarafından yönetilmektedir.

<https://www.oxcis.ac.uk/about-us>

Asya ve Orta Doğu Araştırmaları Merkezi (CAMES)

Asya ve Orta Doğu Araştırmaları Merkezi, Ortadoğu, İslam dünyası ve Arap dilinin disiplinler arası çalışması için önde gelen bir merkezdir ve farklı ülkelerden çeşitli öğrenci ve bilim adamlarını cezbetmektedir. CAMES'in amacı, Orta Doğu ve İslam dünyası anlayışını zenginleştirmek, Arap dilinin öğrenimini teşvik etmek ve tüm akademik disiplinlerde bölge hakkında bilgilendirilmiş burslar geliştirmektir.

<https://www.aub.edu.lb/fas/comes/Pages/default.aspx>

Karadağ İslam Cemaati

Karadağ İslam Cemaati, Karadağ'daki Müslümanların bağımsız bir dini örgütüdür ve 1878'de Karadağ Müftüsü olarak kurulmuştur. Cemaatin merkezi Podgorica'dadır ve şu anki lideri Reis olan Rifat Fejzić'dir.

Arap Düşünce Vakfı

1981 yılında Prens El Hassan bin Talal ve önde gelen yirmi beş Arap düşünür tarafından kurulan bağımsız, entelektüel, pan-Arap bir sivil toplum örgütüdür. ATF'nin misyonu, Arap dünyasındaki mevcut durumu ve sorunları incelemektir. Arap ülkeleri arasındaki ekonomik, sosyal, kültürel ve siyasi ilişkileri incelemek ve Arap ve İslami örgütlerle diyalog başlatmak ve sürdürmek forumun başlıca hedefleri arasındadır.

<https://www.atf.org.jo/?q=en>

Stratejik ve Uluslararası İlişkiler Merkezi (CSIS)

Jakarta'da 1971 yılında kurulmuştur. Bağımsız, kâr amacı gütmeyen kuruluş yerel ve uluslararası konularda politika odaklı çalışmalara odaklanmaktadır. Kurumun misyonu politika odaklı araştırmalar, diyalog ve kamuoyu tartışmaları yoluyla politika üretimine katkı sağlamaktır. Kurum Endonezya ve bölge için üretilecek uzun vadeli planlama ve vizyonun bölgesel ve uluslararası gelişmeler de dahil olmak üzere ekonomik, politik ve sosyal konuların derinlemesine anlaşılması gerektiğini öne sürmektedir.

<https://www.csis.or.id>

MÜSLÜMAN DÜNYADAN FİKRİ BİRİKİMLER

Müslüman Dünyadan Fikrî Birikimler Bülteni, İLKE Vakfı Toplumsal Düşünce ve Araştırmalar Merkezi tarafından Müslüman Toplumlarında Düşünce ve Hareketler Projesi kapsamında aylık olarak yayımlanıyor. Proje kapsamında her ay 43 ülkeden yaklaşık 250 sivil toplum, araştırma ve düşünce kuruluşunun yazılı ve sözlü faaliyetleri taranıyor ve bültende değerlendiriliyor. Müslüman dünyanın gündemine dair oluşturulan bu envanter ışığında, önemli görülen konular hakkında analiz metinlerine yer veriliyor. Hem güncel gelişmelere hem de literatüre atıfla yazılan analizlerde Müslüman toplumların meseleleri mukayeseli ve bütüncül bir perspektifle inceleniyor.

İLKE
ilim kültür eğitim vakfı

todam
TOPLUMSAL DÜŞÜNCE VE ARAŞTIRMALAR MERKEZİ

Adres: Aziz Mahmut Hüdayi Mah. Türbe Kapısı Sk. No: 13 Üsküdar/ İstanbul

Telefon: +90 216 532 63 70 E-posta: todam@ilke.org.tr Web: ilke.org.tr/todam